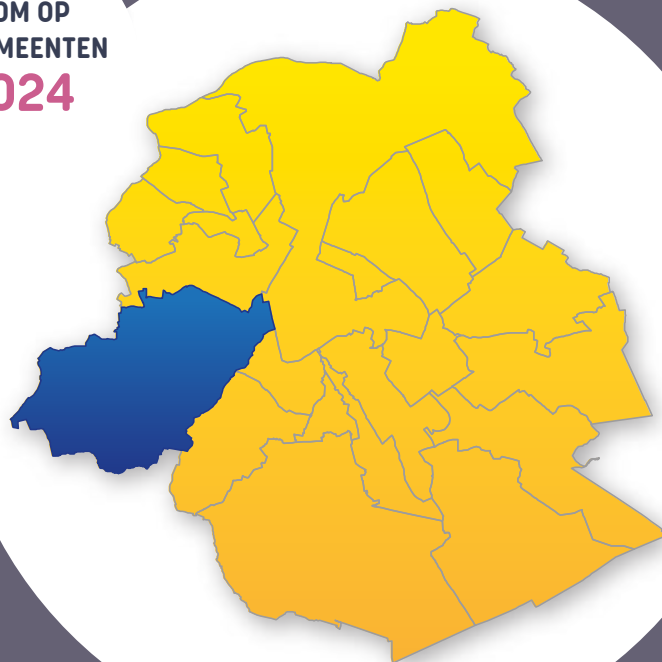

ZOOM OP
DE GEMEENTEN
2024

zoom op

ANDERLECHT

Bron

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van
Brussel-Hoofdstad

Vertalingen

SA Production

Lay-out

Nathalie DA COSTA MAYA

Wettelijk depot

D/2023/9334/16

**Reproductie met bronvermelding is
toegestaan**

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en
Observatorium voor Gezondheid en Welzijn
van Brussel-Hoofdstad (2024), Zoom op de
gemeenten: Anderlecht, Brussels Hoofdstedelijk
Gewest en Vivalis.Brussels.

Dit document is ook beschikbaar in het Frans.

VOOR MEER INFORMATIE**Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse**

Naamsestraat 59, 1000 Brussel

bisa@perspective.brussels

<https://bisa.brussels/>

**Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van
Brussel-Hoofdstad**

Marion ENGLERT marion.englert@vivalis.brussels

Jonathan UNGER jonathan.unger@vivalis.brussels

Sarah MISSINNE sarah.missinne@vivalis.brussels

Peter VERDUYCKT peter.verduyckt@vivalis.brussels

Belliardstraat 71, Bus 1, 1040 Brussel

observat@vivalis.brussels

[https://www.vivalis.brussels/nl/informerer/
observatoire/observatorium-voor-gezondheid-en-
welzijn-van-brussel](https://www.vivalis.brussels/nl/informerer/observatoire/observatorium-voor-gezondheid-en-welzijn-van-brussel)

Verantwoordelijke uitgevers

Astrid ROMAIN (BISA) en Nathalie NOËL (Vivalis)

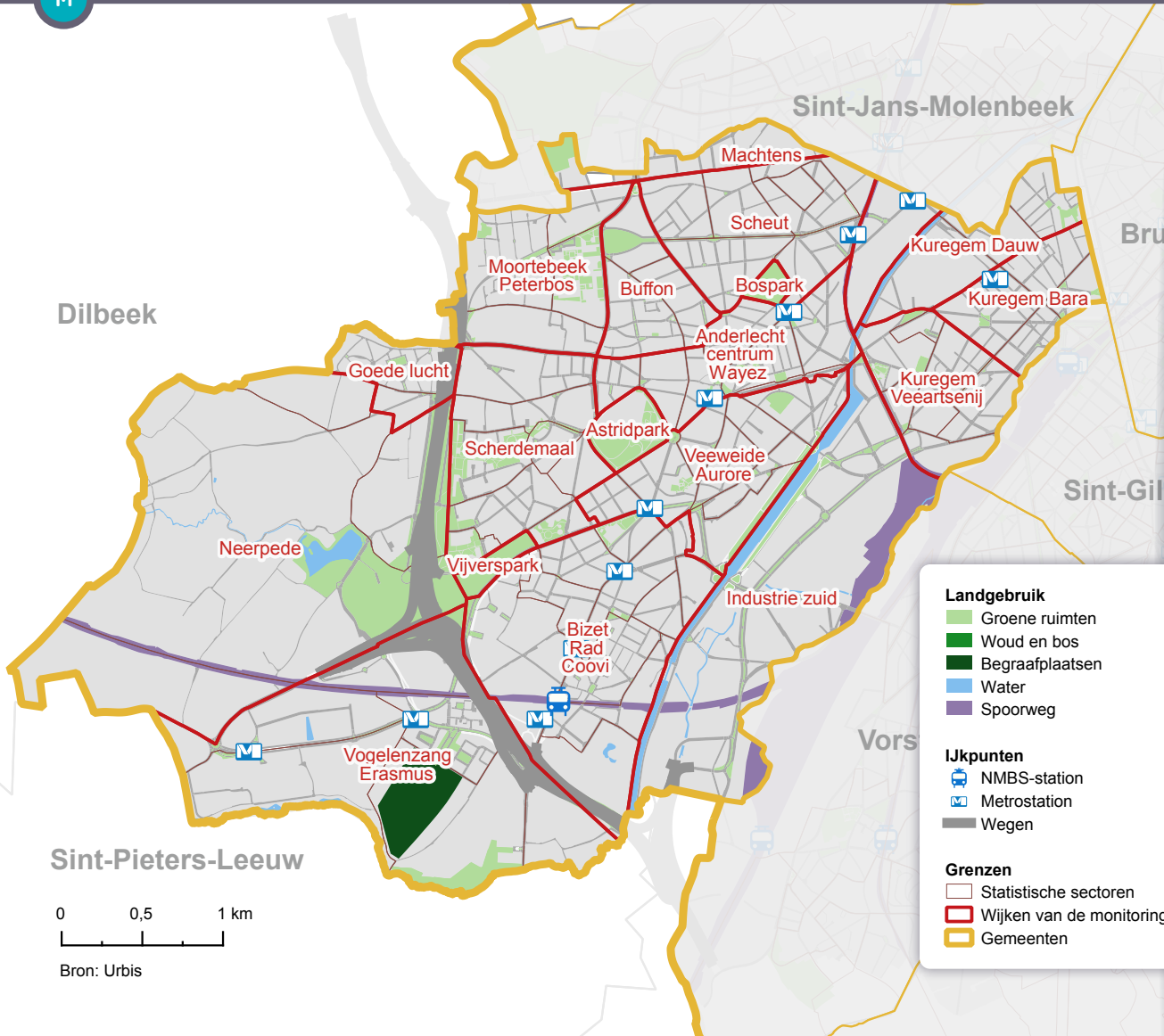

1. ANDERLECHT EN ZIJN INWONERS IN EEN NOTENDOP	4
1.1. Landschap en stedenbouwkundige structuur van het gemeentelijk grondgebied	4
1.2. De inwoners en hun kenmerken	5
1.3. Uitdagingen	7
2. BEVOLKING	9
2.1. Bevolkingsdichtheid en spreiding in de gemeente	9
2.2. Evolutie en loop van de bevolking	10
2.3. Structuur volgens leeftijd en geslacht	11
2.4. Nationaliteiten	13
2.5. Huishoudens	15
3. JONGE KINDEREN	16
3.1. Evolutie en kenmerken van de geboorten	16
3.2. Evolutie van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar	17
3.3. Kinderopvang: dekkingsgraad en toegankelijkheid	18
4. ONDERWIJS	19
4.1. Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar	19
4.2. Schoolbevolking: onderwijsniveau, plaats van de school en onderwijsvorm	20
4.3. Schoolachterstand	21
5. ARBEIDSMARKT	22
5.1. Sociaal-economische positie van de bevolking	22
5.2. Activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad	23
5.3. Profiel van de niet-werkende werkzoekenden	25
5.4. Kenmerken van de Anderlechtse loontrekkenden	26
6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT	27
6.1. Algemene situatie	27
6.2. De specifieke economische kenmerken van Anderlecht	27
6.3. Bedrijfsmigraties	29

7. INKOMENS	30
7.1. Fiscale inkomens	30
7.2. Personen die een uitkering ontvangen	34
7.3. Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVT)	35
8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN	36
8.1. Kernindicatoren voor de gemeentelijke financiën	36
8.2. Structuur van de belangrijkste gewone ontvangsten en uitgaven	36
8.3. Investerings	37
9. HUISVESTING	38
9.1. Kenmerken van woongebouwen	38
9.2. Sociale woningen en andere woningen van sociale aard	39
9.3. Vastgoedprijzen	41
10. MOBILITEIT EN MILIEU	42
10.1. Mobiliteit	42
10.2. Milieu	44
11. GEZONDHEID	48
11.1. Levensverwachting en mortaliteit	48
11.2. Algemene gezondheidstoestand	50
11.3. Preventie	53
11.4. Focus op de oudere bevolking	54
GLOSSARIUM	55
LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN / MEER WETEN	59
BIBLIOGRAFIE	60

1. ANDERLECHT EN ZIJN INWONERS IN EEN NOTENDOP

1-1 Referentiekaart van Anderlecht

1.1. LANDSCHAP EN STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR VAN HET GEMEENTELIJK GRONDGEBIED¹

Anderlecht (17,9 km², 11 % van het gewestelijk grondgebied) is de derde grootste gemeente van het Gewest, na de Stad Brussel en Ukkel. Het ligt in het westen van het Brussels Gewest. Het grenst in het noorden aan Sint-Jans-Molenbeek, in het oosten aan de Stad Brussel en Sint-Gillis, in het zuidoosten aan Vorst en Sint-Pieters-Leeuw en in het westen aan Dilbeek.

De referentiekaart geeft weer hoe de gemeente wordt opgedeeld wanneer infragemeentelijke statistieken worden voorgesteld, meer bepaald in de statistische sectoren² en de wijken van de Wijkmonitoring 1-1. De gemeente Anderlecht telt 19 wijken en twee daarvan stemmen overeen met grote industriële gebieden (Industrie Zuid en Industrie Birmingham) en drie met parken (Vijverspark, Astridpark en Bospark). De grenzen van deze wijken vallen niet altijd samen met de gemeentegrenzen omdat ze door meerdere gemeenten kunnen lopen, wat de continuïteit van de bebouwing benadrukt (dat is het geval voor de wijken Moortebeek-Peterbos, Machtens, Kuregem Dauw, Kuregem Bara en Industrie Zuid)³. De zuidoostelijke rand van de gemeente,

- 1 Dit gedeelte is opgesteld op basis van de vorige versie van Zoom op de gemeenten (2016) en het boek 'La Région de Bruxelles-Capitale. Histoire et Patrimoine des communes de Belgique' (Jaumain, 2008).
- 2 De woorden gekleurd in het blauw worden in de woordenlijst op het einde van dit document gedefinieerd.
- 3 Er werden tien criteria gebruikt om de wijken te definiëren (<https://wijkmonitoring.brussels/indeling-brussels-hoofdstedelijk-gewest-in-wijken>). Ze zijn met name bepaald op basis van het principe dat de wijk overeenkomt met een leefruimte die dagelijks wordt gedeeld door de mensen die er wonen en dat de fysieke grenzen (kanaal, spoorlijnen, grote

tussen het kanaal en Vorst, is vrijwel niet bewoond: men treft er hoofdzakelijk industrie en spoorwegen aan. Het hele oostelijke deel van de gemeente langs het kanaal vertoont een industrieel karakter, ook in de dichtstbevolkte wijken (de oostelijke rand van de wijk Centrum-Wayez en de wijk Birmingham) die het vroegst geïndustrialiseerd werden.

Wat **landschap en stedenbouw** betreft, kan de gemeente Anderlecht van oost naar west in drie entiteiten worden onderverdeeld: het kanaalgebied, het centrum van de gemeente en Neerpede-Erasmus. Het is wel zo dat bepaalde wijken met veel sociale woningen zich binnen deze entiteiten onderscheiden van hun omgeving.

Kuregem en het kanaalgebied

In het oosten van de gemeente ligt Kuregem, begrensd door de kleine ring, het Zuidstation, historisch Molenbeek en het kanaal. Dit deel van de gemeente behoort tot de gordel die reeds bebouwd werd op het einde van de 19de eeuw (eerste kroon). Het wordt gekenmerkt door een zeer hoge bevolkingsdichtheid (meer dan 20.000 inwoners/km² in Kuregem Bara). De verstedelijking van het gebied begon ten tijde van de onafhankelijkheid van België en houdt rechtstreeks verband met het kanaal van Charleroi en de ontwikkeling van de spoorweg in Brussel. Hier werden fabrieken en arbeiderswijken opgetrokken. De huizen zijn oud en vaak ingericht als opbrengstwoningen. Er zijn weinig voor het publiek toegankelijke groene ruimten.

Sinds het begin van de jaren 1990 werden er veel renovaties en nieuwbouwprojecten in deze zone opgestart. We vermelden bijvoorbeeld de ontwikkelingen rond het Zuidstation, die het uiterlijk van de uiterst oostelijke rand van de gemeente sterk hebben hertekend en, recenter, de reconversie van de industriële wijk ten oosten van het Biestebroekdok in een woonwijk.

Het centrum van de gemeente

In het centrale deel van het gemeentelijk grondgebied, tussen het kanaalgebied en de Ring, ligt rond het Dapperheidsplein en de Wayezstraat, de historische kern van de gemeente met de collegiale Sint-Pieter-en-Sint-Guidokerk. De bevolkingsdichtheid is er hoog, maar iets minder dan in Kuregem. De woonlandschappen zijn er erg gevarieerd:

- overblijfselen van oude dorpskernen, herenhuizen van het einde van de 19de eeuw en begin 20ste eeuw in de historische kern;
- huizen en flatgebouwen van het interbellum (art deco), opbrengstwoningen en eengezinswoningen (voornamelijk bel-etagewoningen) uit de jaren 1950 en 1960 in het grootste gedeelte van gebied tussen de Ninoofse- en Bergensesteenweg;
- woonblokken ('buildings') zowel voor sociale huisvesting (Peterbos) als voor de middenklasse (Marius Renardlaan) in de wijken dichtbij de Ring.

Dit gebied bevat talrijke groene ruimten. De westelijk gelegen groene ruimten zijn opgenomen in het modernistische 'Park system', dat bijdraagt aan het **groene netwerk** van de gemeente.

Erasmus en Neerpede

In het uiterste westen vormen Neerpede en de omgeving van het Erasmusziekenhuis het deel van de gemeente buiten de Ring. Dit gebied is rijk aan contrasten en kent een verspreide en zeer weinig dichte bewoning (veel minder dan 1.000 inwoners/km² in Neerpede en Vogelenzang-Erasmus). Het combineert restanten van de landelijke ruimte met voorstedelijke constructies en tuinvijken. Het zuidelijke deel wordt gekenmerkt door de ontwikkeling van de biomedische campus van de Université Libre de Bruxelles, economische activiteitenparken en recente residentiële ontwikkelingen langs de as van de metro, die sinds 2003 het Erasmusziekenhuis bedient.

De sociale huisvestingswijken

Anderlecht heeft een relatief groot sociaal huisvestingspark (10 % op 1 januari 2021) in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde (7 %). Op het vlak van landschap en sociologie vormen de tuinvijken Het Rad, Goede-Lucht, Vogelenzang en Moortebek, alsook de modernistische hoogbouw van Peterbos specifieke gebieden, verspreid over de gemeente. Er zijn ook talrijke kleinere entiteiten of entiteiten die meer in de rest van het stadsweefsel opgaan: de Kaarswijk, de wijk van de Albert I-square of de Getswijk, en het omvangrijke socialewoningbestand verspreid over Kuregem Veeartsenij en Dauw, of in het historische centrum.

1.2. DE INWONERS EN HUN KENMERKEN

Demografisch profiel

De **bevolking** van de gemeente is in Anderlecht, net als in het Brussels Gewest, sinds het midden van de jaren 1990 onafgebroken toegenomen. Tussen 2012 en 2022 is de bevolking van Anderlecht met 10 % toegenomen (+11.268 inwoners), wat hoger is dan het gewestelijk gemiddelde (+7 %). In 2022 telt de gemeente Anderlecht officieel 122.547 inwoners, of 10 % van de bevolking van het Brussels Gewest. Dit is zonder rekening te houden met de **niet-officiële bevolking** die in de gemeente woont.

In het begin van de jaren 2000 was de algemene **leeftijdsstructuur** ouder dan in het Gewest, maar dat is nu niet langer het geval. De bevolking van Anderlecht is namelijk sterk verjongd. In 2022 zal meer dan een kwart van de bevolking jonger zijn dan 18 jaar (een groter aandeel dan het gemiddelde in het Gewest).

wegen, enz.) de wijken van elkaar afbakenen.

De jonge bevolking concentreert zich in de wijken van het oosten, het centrum-oosten en het noorden van de gemeente, waar meer bevolking met een buitenlandse achtergrond wonen. De senioren wonen hoofdzakelijk in het westen.

De **huishoudens** met kinderen zijn proportioneel talrijker in Anderlecht dan in het Gewest en de kroostrijke gezinnen zijn oververtegenwoordigd.

Personen met een buitenlandse **nationaliteit** vertegenwoordigen een derde van de bevolking (iets minder dan in het Gewest). Ze verblijven vooral in het oostelijke deel van de gemeente. Immigranten uit Noord-Afrika en Sub-Saharisch Afrika zijn oververtegenwoordigd bij de bevolking met een buitenlandse nationaliteit van de gemeente. Hetzelfde geldt voor mensen uit de nieuwe lidstaten (EU-13) en mensen met de Syrische nationaliteit. Het aantal Roemenen is de afgelopen tien jaar sterk toegenomen in de gemeente. Als gevolg daarvan zijn Roemeense onderdanen nu veruit de belangrijkste buitenlandse nationaliteit in de gemeente. Ook het aantal Syrische onderdanen in Anderlecht is aanzienlijk toegenomen sinds 2016.

Sociaaleconomische profiel

De gemeente Anderlecht wordt gekenmerkt door een bevolking met een uiteenlopend sociaal-economisch profiel, met hoofdzakelijk een combinatie van huishoudens uit de lagere klasse en de middenklasse. Dit vertaalt zich in een gemiddeld belastbaar **inkomen** dat lager ligt dan het Brusselse gemiddelde. Dit is vooral het geval in het oosten, het centrum-oosten (**arme sikkel** van het Gewest), een deel van het noorden van de gemeente en rond het historische centrum waar een aantal sociale huisvestingswijken gevestigd zijn (tuinwijken Het Rad en Goede Lucht).

In termen van evolutie stijgen de inkomens in de wijken van het oosten van de arme sikkel maar ook in de meer welgestelde wijk Neerpède. De inkomens dalen in de sociale woonwijken en de centrale wijken.

Personen met een **laag tot gemiddeld inkomen**, een **vervangingsinkomen (met uitzondering van pensioen) of een bijstandsuitkering** zijn oververtegenwoordigd in de gemeente in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde. Het aandeel van de bevolking dat moet rondkomen met een **leefloon** bij de bevolking van 18-64 jaar is in de gemeente trouwens sneller gestegen dan in het Gewest. In 2022 ontving 7 % van de Anderlechtse bevolking van 18-64 jaar een leefloon (tegenover 5 % in het Brussels Gewest). Bij de jongvolwassenen van 18-24 jaar bereikt dit aandeel 17 % in de gemeente (tegenover 10 % in het Gewest). Verder heeft een derde van de bevolking in Anderlecht **recht op verhoogde tegemoetkoming (RVT) voor de verzekering voor geneeskundige verzorging**. Dit percentage loopt op tot 42 % bij de jongeren onder de 18 jaar.

In het algemeen zijn er aanzienlijke ruimtelijke en genderongelijkheden in de gemeente. Zo ligt de **activiteitsgraad** op de **arbeidsmarkt** bijvoorbeeld hoger dan het gewestelijke gemiddelde

voor mannen en lager voor vrouwen. Bovendien ligt de activiteitsgraad in sommige buurten (zoals Kuregem Bara en Dauw of Moortebeek-Peterbos) beduidend lager dan in andere (zoals Neerpède of Scherdegem), vooral bij vrouwen.

De **werkgelegenheidsgraad** voor mannen in Anderlecht (60 %) is gelijkaardig aan die van het Gewest; voor vrouwen ligt dit percentage (45 %) een stuk lager. Bovendien is het zo dat de Anderlechtse vrouwen die werken, dat vaker deeltijds doen dan op gewestelijk niveau het geval is.

Bijna een kwart van de Anderlechtse bevolking op beroepsleeftijd is werkloos, hetgeen hoger is dan het Brusselse gemiddelde. Ook hier zijn de verschillen tussen de wijken heel groot: de **werkloosheidsgraad** ligt in Kuregem (in het oosten) vijfmaal hoger dan in Neerpède (in het westen). Een groot deel van de jongeren in de gemeente is werkloos en het aandeel **niet-werkende werkzoekenden** zonder diploma hoger secundair onderwijs (of met een in het buitenland behaald niet-erkend diploma) ligt hoger dan het gewestelijke gemiddelde.

Wat betreft de **werknemers die op het Anderlechtse grondgebied werken** is de verhouding arbeiders (een vierde van de loontrekkenden) en mannen (meer dan de helft van de werknemers) hoger dan in het Gewest, wat overeenstemt met het grotere aandeel van de sectoren van de industrie, de bouw en de **zware diensten voor bedrijven** (groothandel en vervoer) dan op gewestelijke schaal. De sectoren gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening en onderwijs zijn eveneens proportioneel gezien groter, onder andere door de aanwezigheid van verscheidene ziekenhuizen en campussen (met name het Erasmusziekenhuis).

De gemeente telt een niet te verwaarlozen aantal kansarmen, wat er, samen met het hoge geboortecijfer, toe leidt dat bijna een derde van de **kinderen** geboren wordt in een huishouden zonder inkomen uit arbeid. Ook alleenstaande moeders zijn oververtegenwoordigd. Net als in de rest van het Gewest zijn moeders met een buitenlandse nationaliteit goed voor meer dan de helft van de geboorten.

De **opvangcapaciteit** voor kinderen jonger dan 3 jaar in Anderlecht is met bijna 25 % gestegen tussen 2015 en 2020, wat resulteert in een stijging van de dekkingsgraad van 17 % in 2015 naar 22 % in 2021. Dit is echter nog steeds bijna twee keer lager dan het gewestelijke gemiddelde.

Wat het **onderwijs** betreft, gaan de leerlingen van het secundair onderwijs die in Anderlecht wonen (in verhouding) vaker naar het technisch en het beroepsonderwijs en minder naar het algemeen onderwijs in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde. De schoolachterstand van de Anderlechtse leerlingen komt overeen met het gewestelijke gemiddelde: het gaat over ongeveer een vijfde van de leerlingen van het secundair onderwijs.

Wat betreft de **huisvesting** blijven de huurprijzen en de vastgoedprijzen gemiddeld lager in Anderlecht dan in het Gewest, hoewel ze zowel op gemeentelijke als op gewestelijke schaal

sterk zijn gestegen. Het aandeel sociale woningen en andere woningen met een sociaal karakter (huur- en koopwoningen) is hoger in Anderlecht dan op gewestelijk niveau.

Aangezien de gemeente Anderlecht gedeeltelijk in de **eerste kroon** en gedeeltelijk in de **tweede kroon** van het Gewest ligt, verschillen de kenmerken van het woningbestand sterk van **wijk** tot wijk. De wijken met sociale woningen en in het oosten van de gemeente (wijken van Kuregem) en het centrum (Wayez) hebben meer oudere woningen, in een omgeving met een hogere bevolkingsdichtheid en minder privétuinen dan in het westen, waar het landschap groener en opener is en de woningen recenter zijn. De NO₂-vervuiling is ook het hoogst in het oosten van de gemeente. Bovendien worden inwoners langs de grote spoorlijnen blootgesteld aan geluidsoverlast.

De sociale situatie van Anderlecht heeft gevolgen voor de **gemeentelijke financiën** en de gemeente hangt sterker af van de gewestdotaties. De financiële situatie van de gemeente Anderlecht is in evenwicht voor de periode 2015-2019. Voor 2020 (Covid-19-crisis) is dit niet het geval.

Gezondheid van de inwoners

De **levensverwachting** van de Anderlechtenaars stijgt, maar blijft lager dan in de rest van het Gewest, meer bepaald door een hoger sterftecijfer vóór 75 jaar. In vergelijking met het Gewest sterven de Anderlechtenaars vroeger ten gevolge van aandoeningen van het ademhalingsstelsel, met name strottenhoofdkanker, luchtpijpkanker en longkanker, en ook aan hartaandoeningen (in het bijzonder ischemische cardiopathie). De gezondheid hangt naast de leeftijd af van talrijke factoren zoals de levensstijl, de fysieke omgeving (arbeidsomstandigheden, huisvesting) en de sociale omgeving (sociale en familiale ondersteuning) enz. De sociale status is wegens zijn relatie met alle andere determinanten een zeer belangrijke gezondheidsdeterminant. Zo kan de relatief ongunstige socio-economische situatie van de Anderlechtenaars in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde de lagere levensverwachting gedeeltelijk verklaren.

1.3. UITDAGINGEN

Uit dit statistisch overzicht van de gemeente Anderlecht kunnen we een aantal aandachtspunten afleiden. Sommige daarvan worden hieronder behandeld.

Bestaansonzekerheid

Een groot deel van de bevolking, vooral in het oostelijke deel van de gemeente en het deel van de gemeente met sociale woningen, is bijzonder kwetsbaar. Deze bevolking wordt vaker getroffen door werkloosheid en doet vaker slecht betaalde arbeid. Deze bestaansonzekerheid

treft vaker immigranten en lager geschoolde personen. Het aantal en het aandeel personen met een **leefloon** is sterk gestegen in Anderlecht, vooral bij de jongvolwassenen (18-24 jaar).

In het oosten, ter hoogte van de **arme sikkels**, zijn de problemen cumulatief en overlappend: de inkomens blijven bijzonder laag in dit gebied (ondanks de stijging in de afgelopen tien jaar), de bevolkingsdichtheid is hoog, de woningen zijn oud en soms overbevolkt, en groene ruimten zijn er niet of nauwelijks. Al deze aspecten hebben een impact op de gezondheid en levenskwaliteit van de inwoners.

De migrantenbevolking

Anderlecht is een gemeente met een zeer diverse bevolking. Sommige wijken worden gekenmerkt door veel verschillende nationaliteiten of afkomsten. Sommige gemeenschappen zijn in de afgelopen jaren spectaculair gegroeid, bijvoorbeeld die van de Roemeense en de Syrische onderdanen. Een deel van deze mensen, die pas in België zijn aangekomen, is analfabeet, kent geen van de landstalen of is weinig vertrouwd met de werking van openbare instellingen en diensten. Dit kan het voor hen extreem moeilijk maken om gebruik te maken van de rechten waarover ze in theorie beschikken. Bovendien zijn sommige van deze groepen (zoals Syrische Doms of Roemeense Roma), die in de gemeente aanwezig zijn, moeilijker te bereiken met de traditionele vormen van sociaal werk.

Hoewel er geen betrouwbare statistieken over hen bestaan, vormen de mensen zonder papieren eveneens een bijzonder kwetsbare groep, die waarschijnlijk in niet te verwaarlozen mate aanwezig is in bepaalde delen van de gemeente. De sociale en gezondheids crisis van 2020 heeft de onzekerheid van hun situatie en hun moeilijkheden om toegang te krijgen tot de traditionele hulpsystemen aan het licht gebracht. De gemeente staat dus voor de uitdaging om bij de beschouwing van de toegankelijkheid van de diensten en rechten rekening te houden met de specifieke kenmerken van deze nieuwe inwoners.

De jeugd

In het begin van de jaren 2000 was er een aanzienlijke toename van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar en van 3 tot 5 jaar. Hoewel deze trends de afgelopen tien jaar zijn vertraagd en ondanks de reeds geleverde inspanningen, blijft de dekkingsgraad van de kinderopvang onder de 3 jaar laag. De afgelopen tien jaar is ook de schoolgaande jeugd (6-11 en 12-17 jaar) aanzienlijk toegenomen. Dit gebeurt in een context waarin de schoolachterstand en de verschillen in oriëntatie op basis van afkomst of achtergrond overheersen en waarin de arbeidsmarkt polariseert en steeds hogere eisen stelt inzake diploma's en vaardigheden. Rekening houden met deze ontwikkelingen, zowel in de scholen als in de buitenschoolse sector (gemeenschaps- of verenigingsleven), is een grote uitdaging voor vele Brusselse gemeenten, waaronder Anderlecht.

Beheer en begeleiding van stedelijke projecten

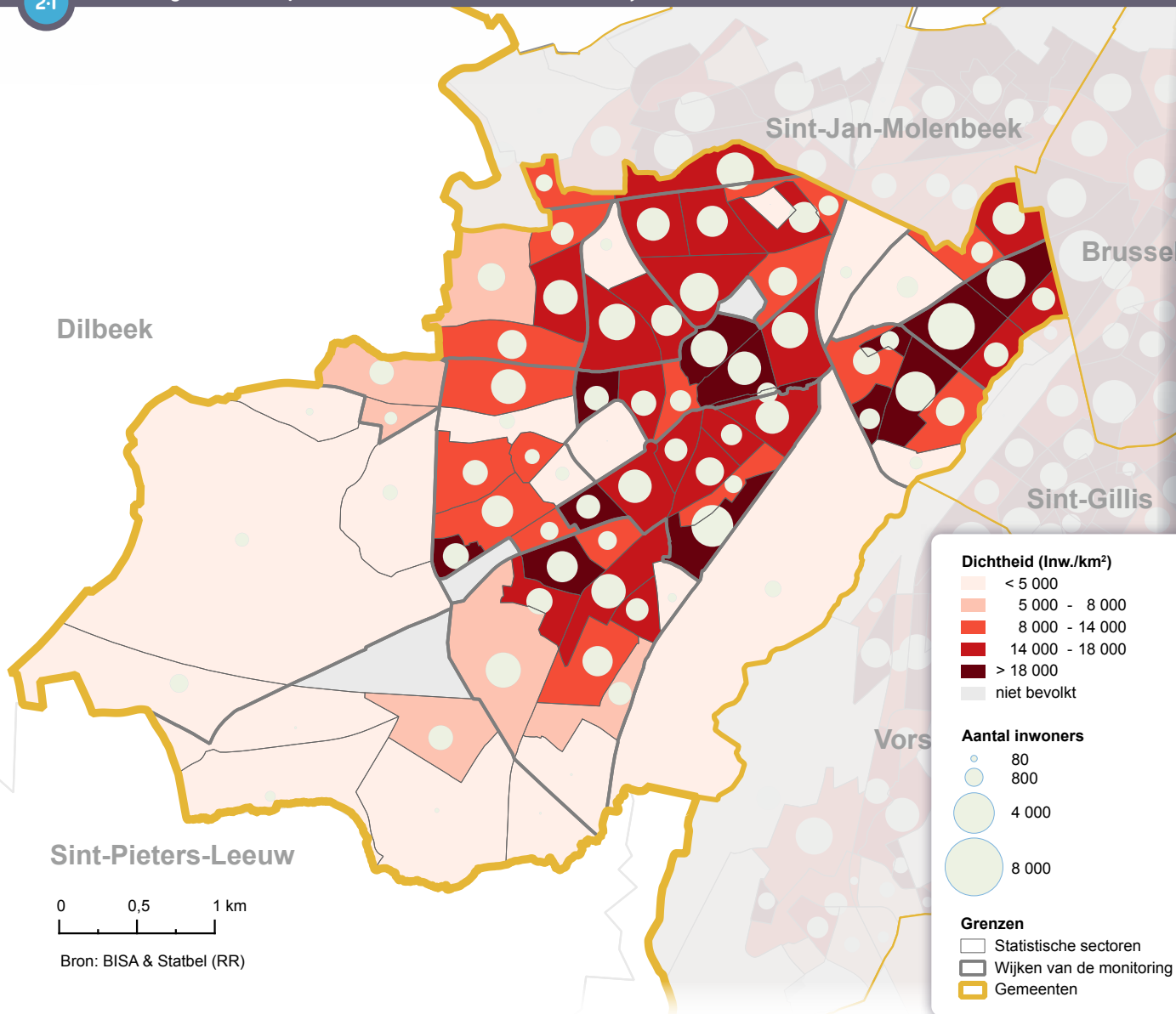
De industrialisatie in Anderlecht is zeer oud, vooral in het gedeelte dicht bij het kanaal. Het is hier dat de openbare ruimte het moeilijkst aan te leggen is; het is immers zaak de behoeften van de bewoners te verzoenen met de talrijke economische activiteiten in het stedelijk weefsel. Bovendien moet ook hier werk gemaakt worden van de herinrichting van braakliggende industrieterreinen. In het westen rijzen nieuwe wijken uit de grond.

Meer in het algemeen leidt de vermenigvuldiging van de vastgoedoperaties en de stedelijke renovatie tot de vraag van de begeleiding van deze operaties, niet enkel op het vlak van openbare infrastructuur (kinderopvang, scholen, mobiliteit ...), maar ook wat betreft inschakeling in het bestaande weefsel. Het is immers de bedoeling dat deze nieuwe ontwikkelingen en de bijhorende infrastructuur niet enkel ten goede komen van de nieuwe inwoners, maar ook van de huidige inwoners. Verder moet er worden geanticipeerd op de stijging van de grondbelasting waarmee deze operaties gepaard gaan, om te vermijden dat een groot deel van de bestaande bevolking nog kwetsbaarder wordt.

2. BEVOLKING

2.1

Bevolkingsdichtheid per statistische sector, Anderlecht, 1 januari 2021

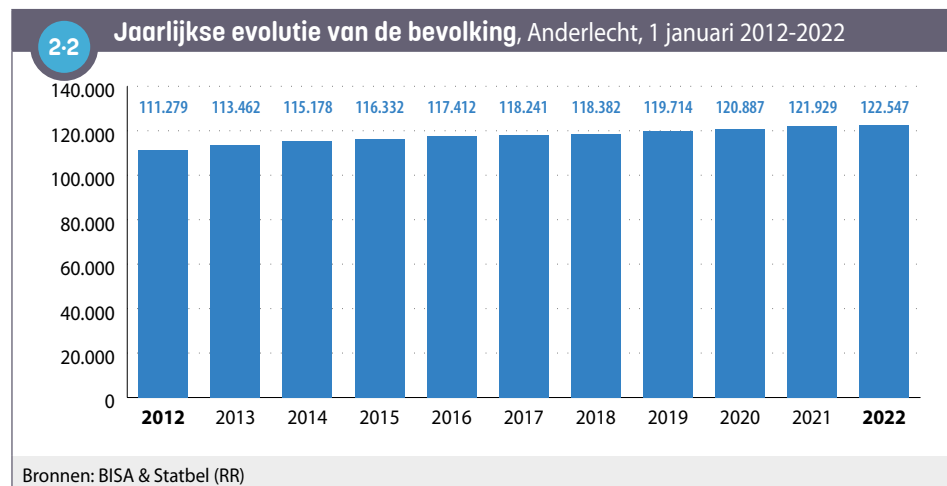

2.1. BEVOLKINGSDICHTHEID EN SPREIDING IN DE GEMEENTE

Op 1 januari 2022 telt de gemeente Anderlecht officieel 122.547 inwoners, of 10 % van de bevolking van het Brussels Gewest. De bevolkingsdichtheid bedraagt 6.842 inwoners per km². Anderlecht is minder dichtbevolkt dan het Gewest als geheel (7.527 inwoners per km²). Deze gemiddelde gemeentelijke situatie is het resultaat van de aanwezigheid van zeer verschillende situaties binnen de Anderlechtse regio 2.1. Sommige wijken zijn heel dichtbevolkt, zoals Kuregem, het historische centrum van Anderlecht en de appartementsgebouwen langs het kanaal. Andere zones met een grote oppervlakte hebben andere functies dan wonen (groene en landbouwgebieden in het westen van de gemeente, industriegebieden of braakliggende terreinen langs het kanaal, winkels en industrieën in de buurt van de slachthuizen, het voetbalstadion enz.) en zijn dus weinig bevolkt. Meer dan één op de vijf inwoners van Anderlecht woont in een wijk met een bevolkingsdichtheid van meer dan 20.000 inwoners per km².

2.2. EVOLUTIE EN LOOP VAN DE BEVOLKING

Tussen 2012 en 2022 is de bevolking van Anderlecht toegenomen met 11.268 inwoners, of 10 % (2-2). Deze stijging is sneller dan die van de Brusselse bevolking als geheel (+7 % op gewestelijk niveau).

In de loop van 2021 groeide de bevolking slechts licht, maar toch meer dan in het Gewest in zijn geheel (+0,5 % in Anderlecht tegenover +0,2 % in het Brussels Gewest).

In het algemeen is bevolkingsgroei het resultaat van een combinatie van drie factoren (2-3):

- het natuurlijk saldo
- het intern migratiesaldo
- het internationaal migratiesaldo

Het **natuurlijk saldo** is positief, wat betekent dat er in Anderlecht meer geboorten dan overlijdens zijn. In verhouding tot de bevolking bedraagt het natuurlijk saldo in Anderlecht in 2021 5,8 ‰. Dit ligt dicht bij het percentage dat op gewestelijk niveau wordt waargenomen (5,6 ‰). Het sterftecijfer (aantal overlijdens per 1.000 inwoners) is hoger in Anderlecht (8,2 ‰) dan in het Brussels Gewest (7,2 ‰). Het geboortecijfer (aantal geboorten per 1.000 inwoners) is ook hoger in Anderlecht (14 ‰) dan in het Gewest (12,8 ‰). Dit verschil in geboortecijfers wordt verklaard door het grotere aantal kinderen per vrouw op vruchtbare leeftijd in Anderlecht⁴.

⁴ Een hoog **geboortecijfer** kan ook worden verklaard door een hoog percentage vrouwen op vruchtbare leeftijd in de bevolking. Dit is niet het geval in Anderlecht, zie hieronder.

Zoals in de meeste Brusselse gemeenten is het **intern migratiesaldo** negatief in Anderlecht. Dit wordt verklaard door het feit dat het aantal personen dat vanuit een andere Belgische gemeente naar Anderlecht verhuisde (7.700) lager ligt dan het aantal personen dat de gemeente verliet om zich elders in België te vestigen (9.194) in 2021. Toch is dit negatieve saldo verhoudingsgewijs minder groot in Anderlecht dan op gewestelijk niveau.

Het **internationaal migratiesaldo** is positief, zoals in alle Brusselse gemeenten. Het aantal personen dat vanuit het buitenland naar Anderlecht verhuisde (3.901), is zelfs groter dan het aantal personen dat Anderlecht verliet om zich in het buitenland te vestigen (2.565)⁵.

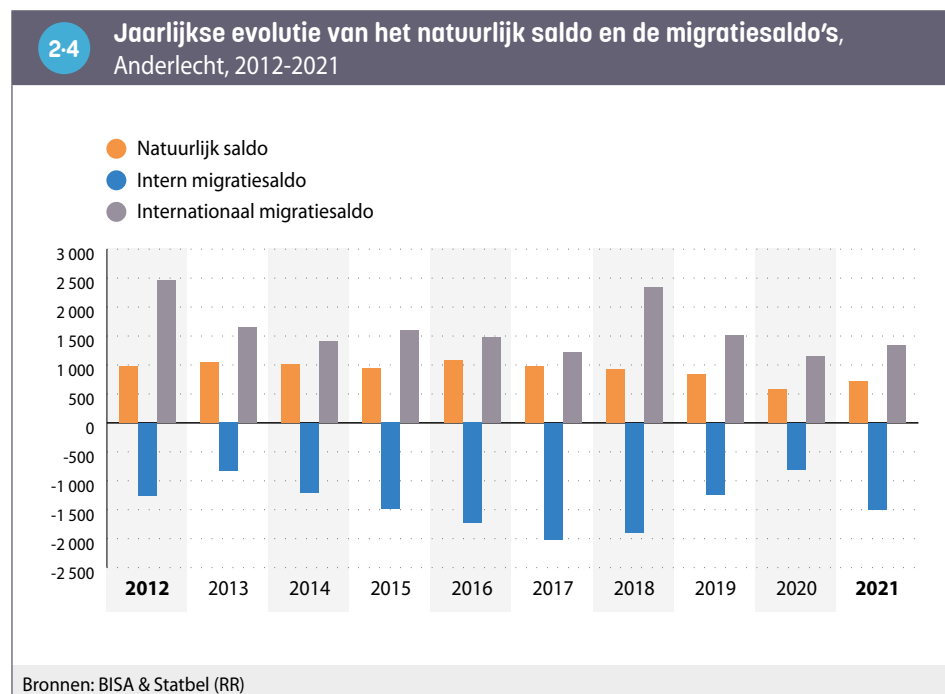
2-3 Loop van de bevolking in 2021

	Anderlecht		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Natuurlijke loop				
Geboorten	1.713	14,0 ‰	15.690	12,8 ‰
Overlijdens	1.003	8,2 ‰	8.849	7,2 ‰
Natuurlijk saldo	710	5,8 ‰	6.841	5,6 ‰
Interne migraties				
Inwijking	7.700	63,0 ‰	89.758	73,5 ‰
Uitwijking	9.194	75,2 ‰	110.809	90,7 ‰
Intern migratiesaldo	-1.494	-12,2 ‰	-21.051	-17,2 ‰
Internationale migraties				
Immigratie (inclusief heringeschreven en inkomende veranderingen van register)	3.901	31,9 ‰	48.414	39,6 ‰
waarvan Niet-EU	1.275	10,4 ‰	16.406	13,4 ‰
Emigratie (inclusief ambtshalve geschrapt en uitgaande veranderingen van register)	2.565	21,0 ‰	31.449	25,8 ‰
waarvan Niet-EU	344	2,8 ‰	7.079	5,8 ‰
Internationaal migratiesaldo	1.336	10,9 ‰	16.965	13,9 ‰
waarvan Niet-EU	931	7,6 ‰	9.327	7,6 ‰
Totaal aangroei (inclusief statistische aanpassing)				
Jaarlijkse bevolkingsgroei	618	0,5 %	2.667	0,2 %
Gemiddelde jaarlijkse bevolkingsgroei (tussen 1 januari 2012 en 1 januari 2022)		1,0 %		0,7 %

Bronnen: BISA & Statbel (RR)
Noot: de statistische aanpassing omvat laattijdig geregistreerde wijzigingen (na 1 maart van het volgende jaar).

⁵ Deze aantallen omvatten registerwijzigingen, schrappingen en herinschrijvingen na schrapping.

In Anderlecht heeft de Covid-19-crisis in 2020, net als in het Brussels Gewest, een impact gehad op de natuurlijke loop en de migratie. Dit blijkt uit de lagere natuurlijke en migratiesaldo's dan in de voorgaande jaren. In 2021 zijn ze weer gestegen. Het natuurlijk saldo blijft echter lager dan de natuurlijke saldi van voor de Covid-19-crisis [2-4](#).

En de niet-officiële bevolking?

Naast de **officiële bevolking** telt elke gemeente een bepaald aantal mensen die er wonen maar niet tot de officiële bevolking worden gerekend (asielzoekers, mensen in irregulier verblijf/mensen zonder papieren, diplomaten en hun gezinsleden enz.). Wat specifiek de geboorten en de overlijdens betreft, zijn de gegevens van de **Statistische formulieren voor geboorten en overlijden** een nuttige aanvulling op de officiële bevolkingsgegevens. Ze maken melding van alle personen die geboren en overleden zijn in het Brussels Gewest, niet alleen van wie er officieel woont⁶. Zo werden in 2019 85 geboorten niet opgenomen in het officiële bevolkingsregister van Anderlecht. Dit is een relatief verschil van 5 % ten opzichte van het aantal geboorten dat in het bevolkingsregister wordt geregistreerd, vergeleken met 3 % voor het Gewest als geheel.

Daarnaast ontvingen in 2021 2.263 mensen **dringende medische hulp** (DMH) van het OCMW (POD Maatschappelijke Integratie). Als dit cijfer wordt gerelateerd aan de gemeentelijke bevolking, is het aandeel iets hoger in Anderlecht (1,9 %) dan in het Gewest (1,2 %). Dit wijst op een aanzienlijke aanwezigheid van mensen zonder papieren. Volgens een schatting van het KCE (2015)⁷ schommelt het aandeel mensen zonder papieren dat gebruikmaakt van de DMH tussen 10 % en 20 %.

2.3. STRUCTUUR VOLGENS LEEFTIJD EN GESLACHT

De bevolking van Anderlecht is jonger dan die van Brussel in zijn geheel. De gemiddelde leeftijd op 1 januari 2022 is 36,5, jaar tegenover 37,8 in het Brussels Gewest. Jongeren onder de 18 jaar maken 26 % van de bevolking van de gemeente uit, tegenover 22 % van de gewestelijke bevolking [2-5](#).

Het aandeel van de bevolking boven de 65 jaar ligt iets lager dan in het Gewest als geheel. Toch is de senioriteitscoëfficiënt (80+/65+) in Anderlecht vandaag iets hoger [2-6](#).

⁶ Het verschil tussen het aantal geboorten dat wordt geregistreerd op basis van de geboorteakten en het aantal dat wordt geregistreerd in het Rijksregister kan verschillende oorzaken hebben. Als de moeder niet is ingeschreven in het Rijksregister (bijvoorbeeld als ze geen verblijfsvergunning heeft), wordt de geboorte wel geregistreerd in de Formulieren voor geboorten maar niet in het Rijksregister. Omgekeerd, als de moeder legaal in België verblijft maar de geboorte in het buitenland plaatsvindt, wordt deze niet geregistreerd in de formulieren voor geboorten maar wel in het Rijksregister.

⁷ Roberfroid D. *et al*, 2015.

De bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) is eveneens iets minder sterk vertegenwoordigd in Anderlecht: de leeftijdsgroep van 18-64 jaar vertegenwoordigt 61 % van de bevolking, tegenover 64,5 % in het Brussels Gewest.

Tussen 2012 en 2022 is de bevolking van Anderlecht verjongd: de gemiddelde leeftijd is gedaald, terwijl die in het Brussels Gewest zeer licht gestegen is. In dezelfde periode is het aandeel jongeren onder de 18 jaar gestegen en het aandeel 65-plussers gedaald.

2-5	Uitsplitsing van de bevolking per leeftijdsgroep, 1 januari 2012 en 2022							
	Anderlecht				Brussels Gewest			
	01/01/2012		01/01/2022		01/01/2012		01/01/2022	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
0 - 17 jaar	27.637	24,8	32.007	26,1	255.118	22,4	273.645	22,4
18 - 64 jaar	68.133	61,2	75.294	61,4	730.020	64,1	788.876	64,5
65 jaar en ouder	15.509	13,9	15.246	12,4	153.716	13,5	160.116	13,1
Totaal	111.279	100	122.547	100	1.138.854	100	1.222.637	100

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

2-6	Indicatoren over de structuur van de bevolking, 1 januari 2012 en 2022			
	Anderlecht		Brussels Gewest	
	01/01/2012	01/01/2022	01/01/2012	01/01/2022
Gemiddelde leeftijd totaal (jaar)	36,9	36,5	37,5	37,8
Gemiddelde leeftijd mannen (jaar)	35,6	35,6	36,1	36,7
Gemiddelde leeftijd vrouwen (jaar)	38,1	37,4	38,9	38,8
Senioriteitscoëfficiënt [80+/65+] (%)	32,2	30,6	33,1	29,2
Geslachtsverhouding (%)	97,0	99,6	94,3	96,5

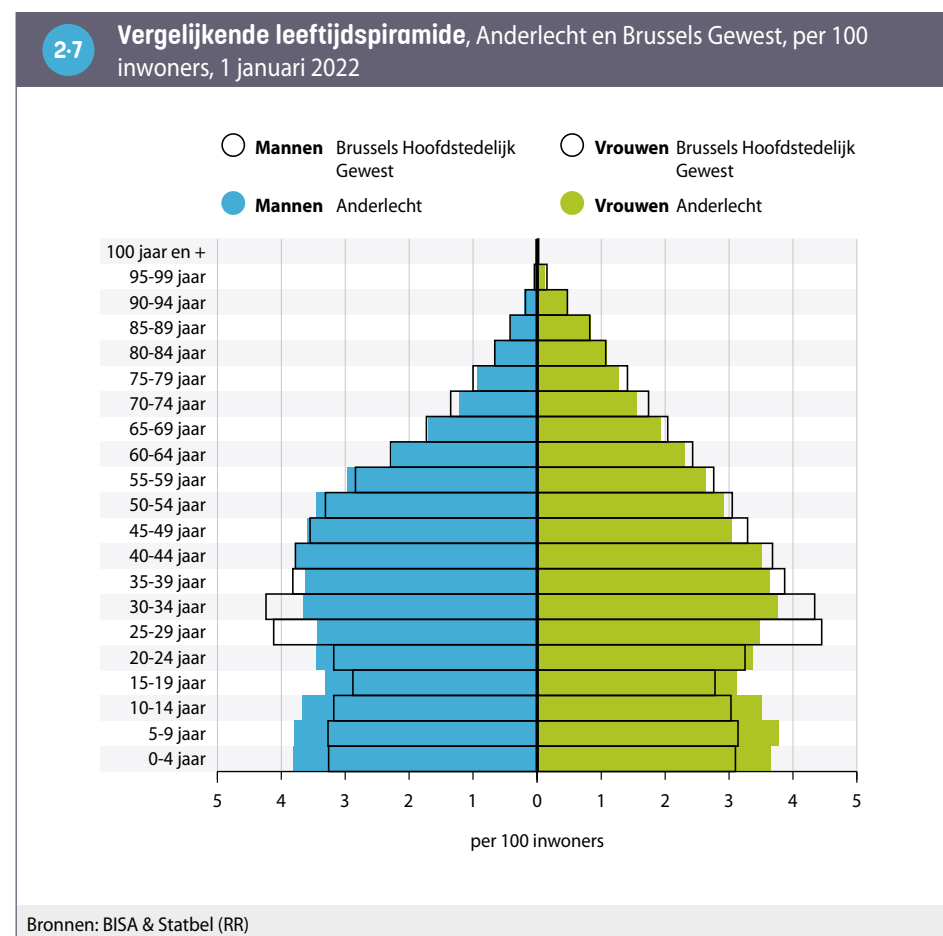
Bronnen: BISA & Statbel (RR)

Ten slotte is het aandeel mannen in Anderlecht hoger dan op gewestelijk niveau **2-6**. In het algemeen kan dit verklaard worden door:

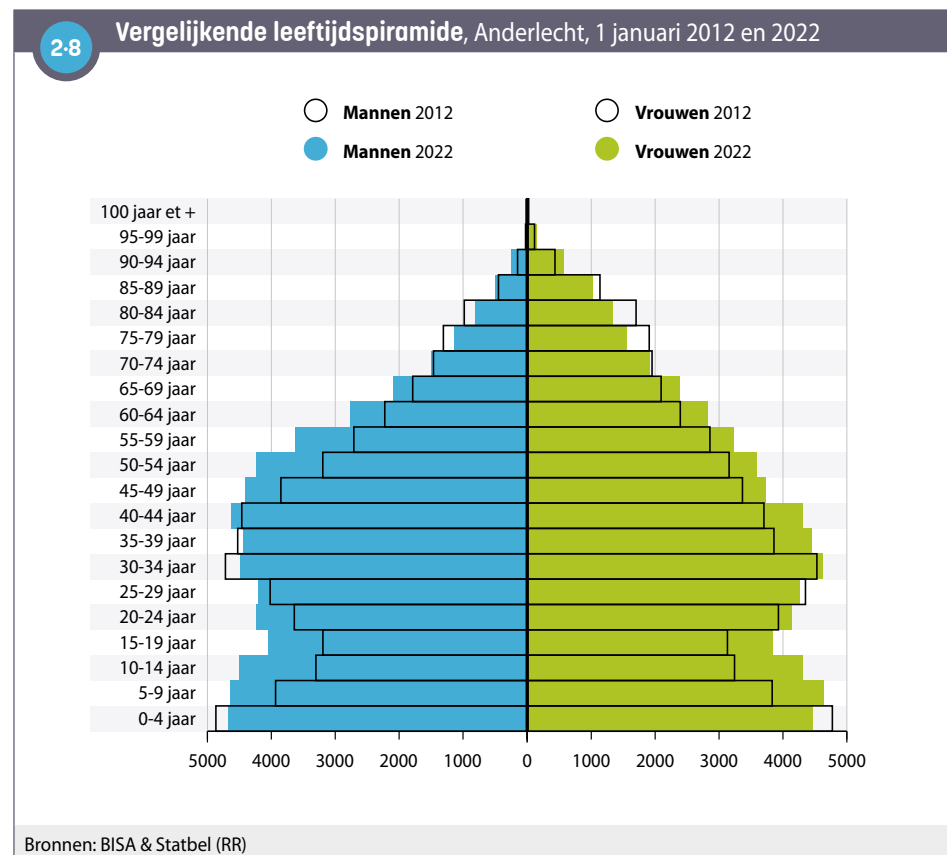
- De leeftijd van de gemeentelijke bevolking. Er worden over het algemeen iets meer jongens dan meisjes geboren. Deze verhouding neemt af en keert vervolgens om in de loop van het leven, waarbij vrouwen uiteindelijk de overgrote meerderheid van de senioren vormen. De [levensverwachting](#) van vrouwen is dus hoger: op elke leeftijd sterven mannen meer dan vrouwen.

- De aanwezigheid van bevolkingsgroepen met een migratieachtergrond. Bij sommige migraties zijn vaker mannen dan vrouwen betrokken en gaat het meestal om jongvolwassenen.

De eerste vergelijkende leeftijdspiramide **2-7** illustreert dat jonge kinderen bijzonder goed vertegenwoordigd zijn in Anderlecht. De volwassenen tussen 25 en 39 jaar zijn daarentegen minder vertegenwoordigd in de gemeente dan in het Gewest. De piramide laat ook zien dat vrouwen ouder dan 25 jaar ondervertegenwoordigd zijn in de gemeente.

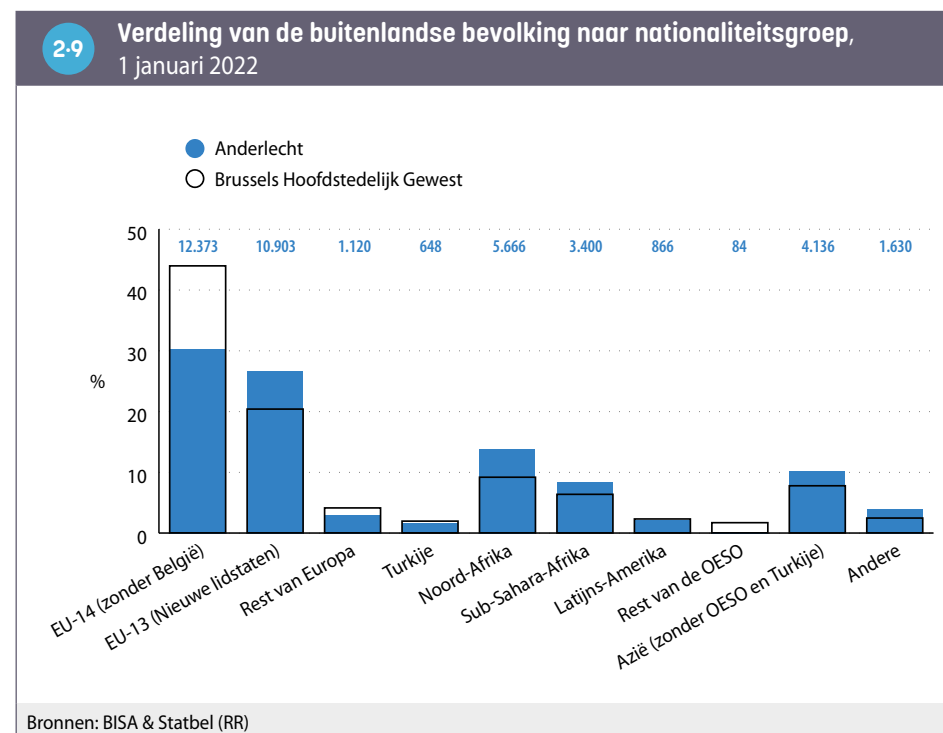

De evolutie tussen 2012 en 2022 van de tweede leeftijdspiramide **2.8** illustreert de aanzienlijke toename van het aantal inwoners tussen 5 en 19 jaar voor beide geslachten. Er is ook een grotere toename van het aantal vrouwen tussen 35 en 44 jaar dan mannen van dezelfde leeftijd. Voor de leeftijdsgroep 50-59 jaar is de situatie omgekeerd: daar komen er meer mannen bij. Ten slotte is het aantal personen in de leeftijdsgroep 75-84 jaar in de afgelopen tien jaar gedaald.

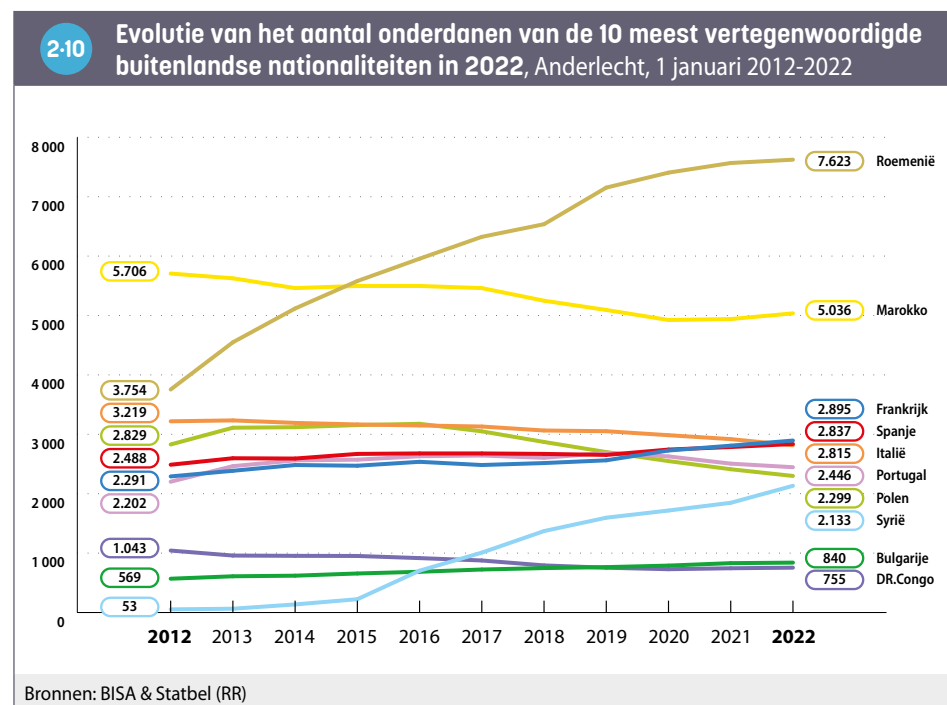

2.4. NATIONALITEITEN

Op 1 januari 2022 hebben 40.826 personen, of 33 % van de Anderlechtse bevolking, niet de Belgische nationaliteit. Dit is iets minder dan het cijfer voor het Gewest als geheel (35,9 %). Onderdanen van de **EU-14 (zonder België)** vormen 30 % van de buitenlanders in de gemeente. Dit is een lager cijfer dan in het Brussels Gewest, waar ze bijna 44 % van de niet-Belgen uitmaken. Anderzijds zijn de niet-Belgen die in Anderlecht wonen vaker onderdanen van de nieuwe lidstaten (**EU-13**, 27 % van de niet-Belgen tegenover 20 % voor het Gewest), Noord-Afrika (14 % tegenover 9 %) en Sub-Saharisch Afrika (8 % tegenover 6 %). Tot slot is ook de categorie 'Azië (zonder OESO en Turkije)', die onder meer Syrië en Afghanistan omvat, sterker vertegenwoordigd in Anderlecht (10 %) dan op gewestelijk niveau (8 %) **2.9**.

Onder de personen met een buitenlandse nationaliteit zijn de Roemenen het sterkst vertegenwoordigd in Anderlecht in 2022, gevolgd door de Marokkanen ²⁻¹⁰. Vóór 2015 waren de Marokkanen het talrijkst. Tussen 2012 en 2022 daalde het aantal Marokkanen (-670), terwijl het aantal Roemenen aanzienlijk steeg (+3.869, een verdubbeling). Sinds 2012 is de meest opvallende ontwikkeling het ontstaan van een omvangrijke Syrische gemeenschap in de gemeente. In 2011 waren er slechts 44 Syriërs, vandaag zijn het er 2.133. De oorlog in Syrië, die in 2011 begon⁸, is uiteraard de oorzaak van de toename van het aantal van deze onderdanen in Anderlecht. De gemeente is trouwens de belangrijkste Brusselse gemeente waar de Syriërs zich hebben gevestigd: meer dan een op vijf Syriërs in het Gewest woont in de gemeente. De andere nationaliteiten waarvan het aantal onderdanen het sterkst is toegenomen, zijn Frankrijk (+604), Spanje (+349), Bulgarije (+271) en Portugal (+244). Het aantal Polen is gedaald. Dit bevestigt een trend die al werd vastgesteld in het verleden⁹ en die gedeeltelijk kan worden verklaard door circulaire migratie¹⁰ en de verwerving van de Belgische nationaliteit.

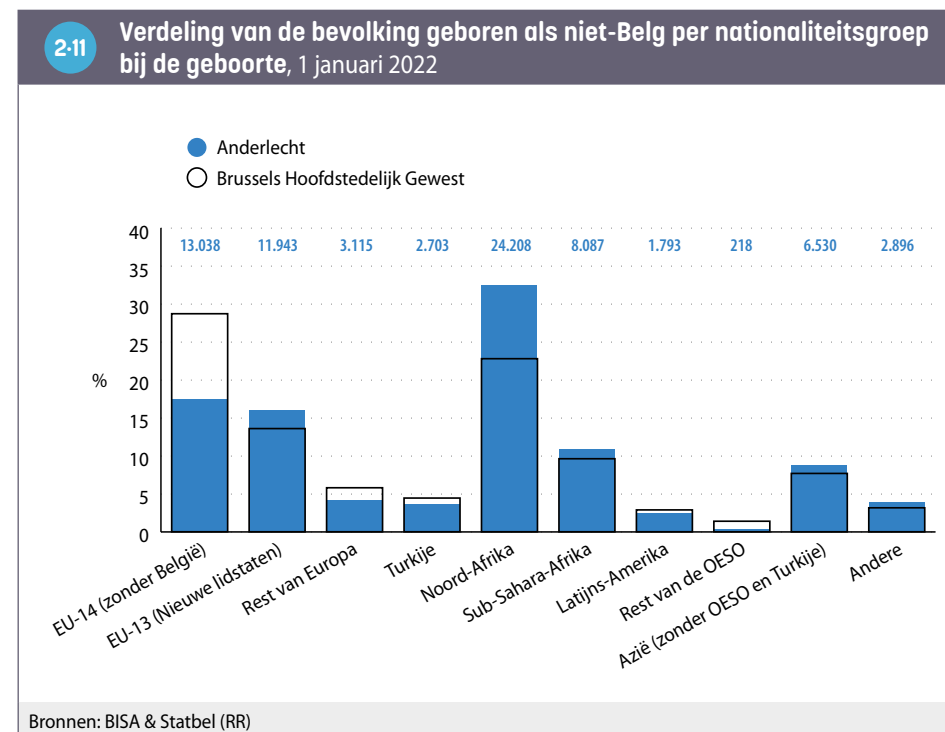

⁸ Dit conflict leidde in 2015 tot een aanzienlijke toename van het aantal eerste asielaanvragen van Syrische onderdanen. Deze toename leidde tot de verzadiging van de opvangvoorzieningen en de 'opvangcrisis' van 2015.

⁹ Zie 'Zoom op Anderlecht' 2016.

¹⁰ Circulaire migratie is de herhaalde verplaatsing van mensen heen en weer tussen hun land van herkomst en een of meer landen van bestemming.

We mogen niet vergeten dat een analyse van de huidige nationaliteit slechts gedeeltelijk de diversiteit van de bevolking weerspiegelt. Terwijl 33 % van de inwoners van Anderlecht momenteel de buitenlandse nationaliteit heeft, was dat bij de geboorte nog 61 %. Een deel van de Belgische bevolking van de gemeente heeft dus na de geboorte de Belgische nationaliteit verkregen. Zo is het aantal inwoners van Anderlecht dat met een Noord-Afrikaanse of Turkse nationaliteit werd geboren vier keer groter dan het aantal inwoners met een Noord-Afrikaanse of Turkse nationaliteit. Een analyse van de nationaliteit bij de geboorte toont het grote aandeel van de bevolking van Noord-Afrikaanse afkomst. De inwoners van Anderlecht die geboren zijn met de Noord-Afrikaanse nationaliteit vertegenwoordigen 32,5 % van de personen geboren met een buitenlandse nationaliteit en 20 % van de totale bevolking van de gemeente ²⁻¹¹.

2.5. HUISHOUDENS

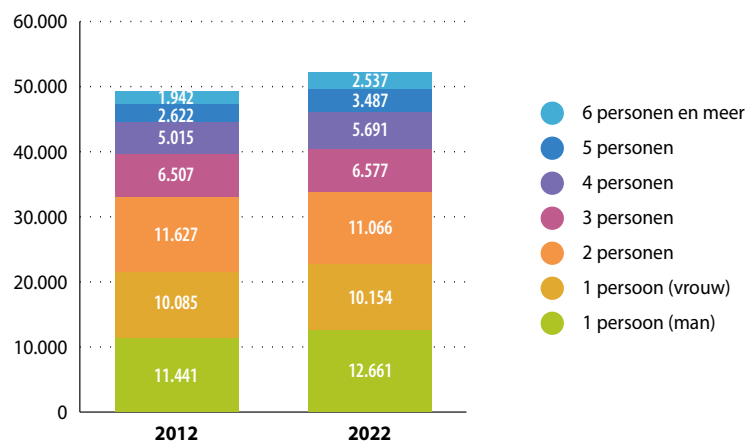
Anderlecht telt op 1 januari 2022 52.173 private huishoudens, 2.934 meer dan in 2012.

43 % van de huishoudens bestaat in 2022 uit een enkele persoon, 21 % uit twee personen en 36 % uit ten minste drie personen. Tussen 2012 en 2022 is het aantal grote huishoudens aanzienlijk toegenomen: de huishoudens van 6 personen of meer zijn in de gemeente met +31 % toegenomen, die van 5 personen met +33 % en die van 4 personen met +13 %. Tegelijkertijd steeg het aantal huishoudens bestaande uit één man met +11 % en stagneerde het aantal huishoudens bestaande uit één vrouw [2-12](#).

De gemiddelde omvang van de private huishoudens is groter in Anderlecht (2,33) dan in het Brussels Gewest (2,15). Dit komt door het lagere aandeel eenpersoonshuishoudens en de relatief grotere aanwezigheid van grote huishoudens.

De koppels met kinderen zijn sterker vertegenwoordigd in Anderlecht (27 % van de huishoudens) dan in het Gewest als geheel (23 %). Voor de alleenwonenden is het omgekeerd (43 % van de Anderlechtse huishoudens tegenover 47 % op gewestelijk niveau [2-13](#)). De eenoudergezinnen zijn licht oververtegenwoordigd in Anderlecht in vergelijking met het Gewest als geheel (13 % tegenover 11,6 %).

2-12 Evolutie van het aantal private huishoudens naar grootte, Anderlecht, 1 januari 2012 en 2022

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

2-13 Aantal private huishoudens volgens type, 1 januari 2022

	Anderlecht		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Alleenwonenden	22.623	43,4	263.886	46,8
Koppels zonder kinderen	6.826	13,1	81.344	14,4
Koppels met kind(eren)	14.210	27,2	131.805	23,4
Alleenstaande ouders	6.799	13,0	65.482	11,6
Andere types	1.715	3,3	21.365	3,8
Totaal	52.173	100	563.882	100

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

3. JONGE KINDEREN

3.1. EVOLUTIE EN KENMERKEN VAN DE GEBORTEN

In 2019 werden, op basis van de [Statistische formulieren voor geboorten](#) (dus met inbegrip van de geboorten die niet in het bevolkingsregister zijn opgenomen), 1.937 kinderen geboren in een huishouden in Anderlecht. Het [geboortecijfer](#) voor Anderlecht was dat jaar 16,1 ‰. Dit is hoger dan het gewestelijke gemiddelde (14,3 ‰) [3-1](#). Hierdoor staat Anderlecht op de vierde plaats van de gemeenten met het hoogste cijfer, ver voor Watermaal-Bosvoorde, de gemeente met het laagste cijfer (8,4 ‰).

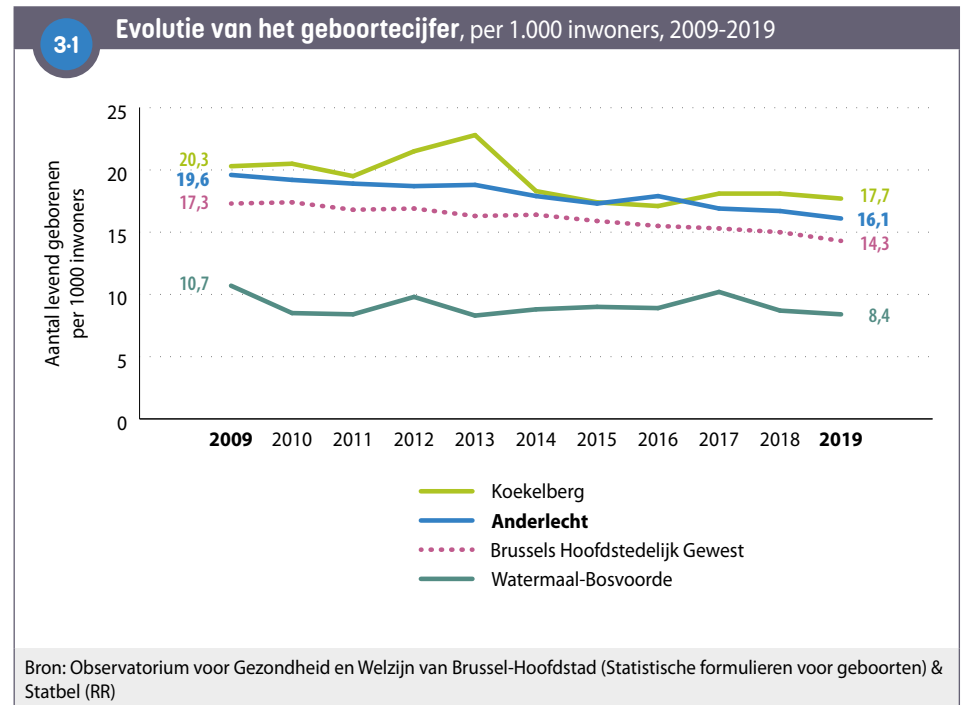
Het geboortecijfer hangt, voor een gegeven bevolking, af van:

- de trend van vrouwen in de vruchtbare leeftijd om kinderen te krijgen (gemeten door de conjuncturele [vruchtbaarheidscijfer](#))
- het aandeel van deze vrouwen in de totale bevolking.

De gemeenten met een vergrijzende bevolking hebben dus - ceteris paribus - lagere geboortecijfers, terwijl gemeenten met een jongere bevolking hogere geboortecijfers hebben. In Anderlecht ligt het geboortecijfer hoger dan het gewestelijke gemiddelde omdat vrouwen op vruchtbare leeftijd er meer geneigd zijn om kinderen te krijgen dan op gewestelijk niveau. Er is immers geen oververtegenwoordiging van vrouwen van deze leeftijdsgroep in de bevolking in Anderlecht (zie hoofdstuk [2](#), Bevolking).

In Anderlecht daalt het geboortecijfer, net als in het Gewest: in 2009 bedroeg het 19,6 ‰.

Meer dan een op de vijf geboorten in Anderlecht (22%) vindt plaats in een uit één vrouw samengesteld huishouden (vergeleken met 19% op gewestelijk niveau). In een aanzienlijk aantal gevallen (15% van alle geboorten in de gemeente) was de moeder niet alleenstaand, maar had ze ook geen inkomen uit werk.

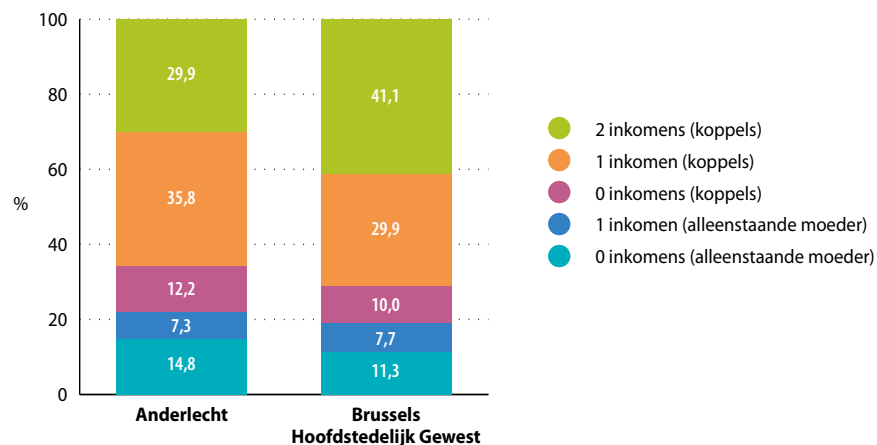

Meer in het algemeen vindt meer dan een kwart van de Anderlechtse geboorten plaats in een huishouden (alleenstaande ouder of koppel) zonder inkomen uit arbeid. Hoewel we dit soort situaties ook elders in het Brussels Gewest vaststellen, is de toestand in Anderlecht nog zorgwekkender. In het Gewest als geheel gaat het namelijk over 21 % van de geboorten in een gezin zonder inkomen uit arbeid, tegenover 27 % in Anderlecht **3-2**. Anderlecht is een van de drie Brusselse gemeenten met het hoogste aandeel, na Sint Joost ten Noode (33 %) en Sint Jans Molenbeek (31 %).

3.2. EVOLUTIE VAN HET AANTAL KINDEREN JONGER DAN 3 JAAR

Op 1 januari 2021 telde Anderlecht 5.649 kinderen jonger dan drie jaar. Ze vertegenwoordigen dus 4,6 % van de totale bevolking (tegenover 3,1 % in het Brussels Gewest). Nadat het aantal kinderen jonger dan drie jaar in de gemeente sterk steeg tussen 2005 en 2015 (+42 %, niet weergegeven), daalde het vervolgens (-8 %) tussen 2015 en 2021 **3-3**.

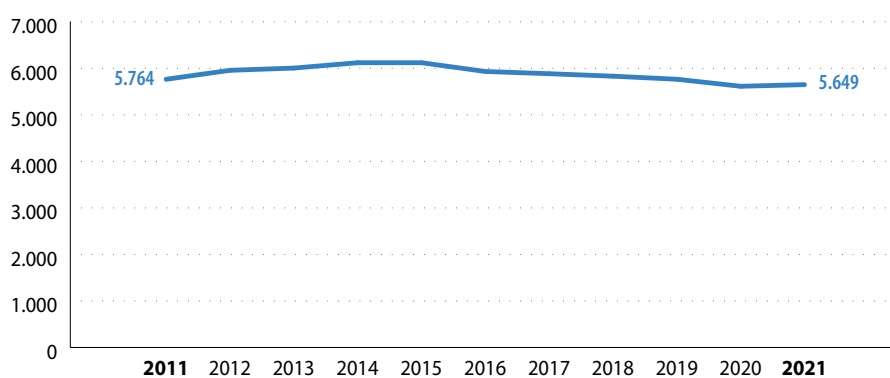
3-2 Verdeling van de geboorten volgens het aantal inkomens uit arbeid in het huishouden en de familiale situatie, 2015-2019

Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (Statistische formulieren voor geboorten)

Bovendien vinden de geboorten in Anderlecht vaak plaats in huishoudens met een buitenlandse nationaliteit. Meer dan de helft van de Anderlechtse vrouwen (55 %) die tussen 2015 en 2019 zijn bevallen, had een buitenlandse nationaliteit, wat iets meer is dan het cijfer voor het Gewest als geheel (53 %). Deze moeders zijn voornamelijk afkomstig uit Marokko (13 % van alle geboorten), Roemenië (9,5 %) of Syrië (4 %)¹¹.

3-3 Evolutie van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar, Anderlecht, 1 januari 2011-2021

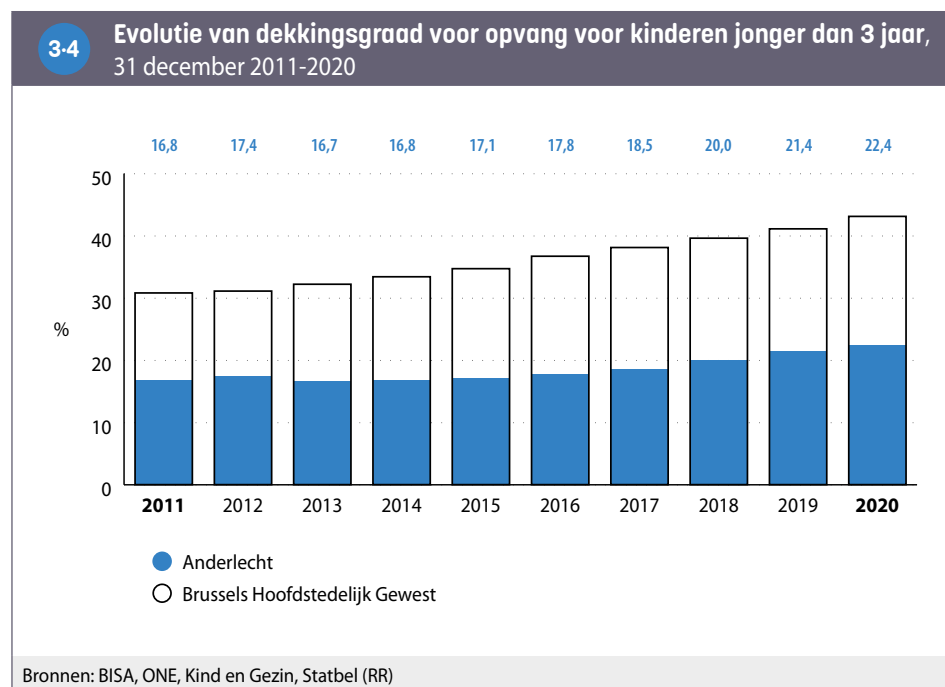
Bronnen: BISA & Statbel (RR)

11 Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor geboorten.

3.3. KINDEROPVANG: DEKKINGSGRAAD EN TOEGANKELIJKHEID

Anderlecht is de Brusselse gemeente met de laagste **dekkingsgraad** voor opvang van kinderen jonger dan 3 jaar, met 22 plaatsen per 100 kinderen (jonger dan 3 jaar) op 31 december 2020.

Het aantal plaatsen in de kinderopvang is tussen 2015 en 2020 met bijna 25 % toegenomen. Dit heeft geleid tot een stijging van de dekkingsgraad (die 17 % bedroeg op 31 december 2015). Ondanks deze ontwikkelingen is de dekkingsgraad van Anderlecht (22 %) op 31 december 2020 nog steeds bijna twee keer lager dan op gewestelijk niveau (43 %) **3-4**.

Op 31 december 2020 had Anderlecht 1.267 plaatsen in de kinderopvang **3-5**. Net als in de meeste Brusselse gemeenten gaat het hoofdzakelijk om plaatsen in de collectieve opvang (94 %), aangezien de gezinsopvang (onthaalouders) niet erg ontwikkeld is in het Gewest.

Sommige van deze plaatsen zijn voorbehouden voor (of geven voorrang aan) kinderen van het personeel van ondernemingen of instellingen (die niet noodzakelijk in het Brussels Gewest wonen), of voor inwoners van de gemeente. Wanneer we de voorbehouden of

prioritaire opvangplaatsen buiten beschouwing laten en enkel rekening houden met de opvangplaatsen waarvoor het tarief berekend wordt in functie van het inkomen van de ouders daalt de dekkingsgraad (2020) in Anderlecht van 22 % naar 16 %. Zo heeft Anderlecht dus voor slechts één op zes kinderen een voor iedereen¹² toegankelijke kinderopvangplaats met inkomensstarief **3-5**.

Met andere woorden, 70 % van alle plaatsen kan als volledig toegankelijk worden beschouwd (dus niet gereserveerd en met een op het inkomen van de ouders gebaseerd tarief). Dit aandeel ligt hoger dan in 2015 en ligt boven het gewestelijke gemiddelde. De groei van het aantal plaatsen tussen 2015 en 2020 in Anderlecht is, meer dan in het Gewest in zijn geheel, het resultaat van een toename van het aantal plaatsen dat als toegankelijk wordt beschouwd.

3-5 Kinderopvang en toegankelijkheid van het aanbod, 31 december 2015 en 2020

	Anderlecht		Brussels Gewest	
	2015	2020	2015	2020
Totaal aantal kinderopvangplaatsen	1.017	1.267	18.576	20.643
waarvan				
Aantal plaatsen in groepsofvang	955	1.190	17.992	20.111
Aantal plaatsen in gezinsopvang	62	77	584	532
waarvan				
Aantal gereserveerde plaatsen of plaatsen met voorrang	128	128	2.691	2.754
Aantal toegankelijke plaatsen	889	1.139	15.885	17.889
Aantal kinderopvangplaatsen per 100 kinderen jonger dan drie jaar	17,1	22,4	34,7	43,1
Aantal toegankelijke kinderopvangplaatsen per 100 kinderen jonger dan drie jaar	15,0	20,2	29,7	37,4
Aantal toegankelijke en inkomensgerelateerde kinderopvangplaatsen per 100 kinderen jonger dan drie jaar	10,5	15,8	20,1	25,9
Aandeel inkomensgerelateerde kinderopvangplaatsen ten opzichte van het totaal aantal plaatsen (%)	61,1	70,3	58,1	60,1

Bronnen: BISA, ONE, Kind en Gezin, Statbel (RR)

¹² Dit zijn kinderopvangplaatsen van structuren zonder voorrangregels (bijvoorbeeld prioriteit voor werknemer van een organisatie of inwoners van een gemeente) en die geen plaatsen voorbehouden voor bepaalde categorieën kinderen.

4. ONDERWIJS

4.1. EVOLUTIE VAN DE BEVOLKING VAN 3 TOT EN MET 17 JAAR

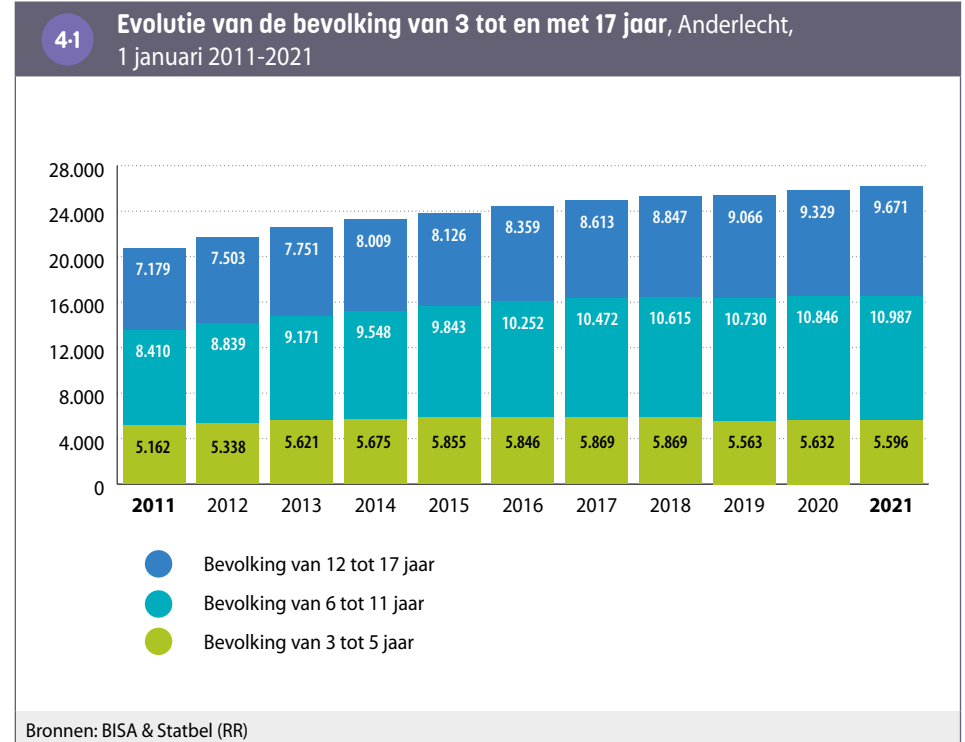
De kinderen van 3 tot en met 17 jaar kunnen worden onderverdeeld in drie leeftijdsgroepen: kleuterschool (3 tot 5), lager onderwijs (6 tot 11) en secundair onderwijs (12 tot 17). Tussen 2011 en 2021 zijn ze in Anderlecht op verschillende manieren geëvolueerd (4-1; zie ook hoofdstuk 2, Bevolking).

De kinderen in de kleuterleeftijd (3 tot 5 jaar) zijn talrijk (als aandeel van de bevolking), maar zijn het minst toegenomen in de periode vergeleken met de oudere kinderen. Tussen 2011 en 2021 steeg hun aantal van 5.162 naar 5.596, een toename met 8 %. Meer in detail steeg hun aantal tussen 2011 en 2015 en bleef het stabiel tot in 2018. In 2018 daalde het en vervolgens bleef het stabiel. Hun aandeel in de bevolking van de gemeente is gedaald van 4,8 % in 2011 naar 4,6 % in 2021. Ondanks deze zeer lichte daling is Anderlecht in het Gewest de gemeente met het tweede grootste aandeel van deze leeftijdsgroep in de bevolking (na Sint-Jans-Molenbeek).

Het aantal Anderlechtse kinderen op lagere schoolleeftijd (6 tot 11) is sterker gestegen dan het aantal jongere kinderen: van 8.410 naar 10.987 (+2.577 kinderen), een stijging met +31 %. Deze stijging hield aan gedurende de volledige periode. Hun aandeel in de totale bevolking van de gemeente is gestegen van 7,8 % naar 9,0 %. Hiermee staat Anderlecht bovenaan op de lijst van gemeenten van het Gewest.

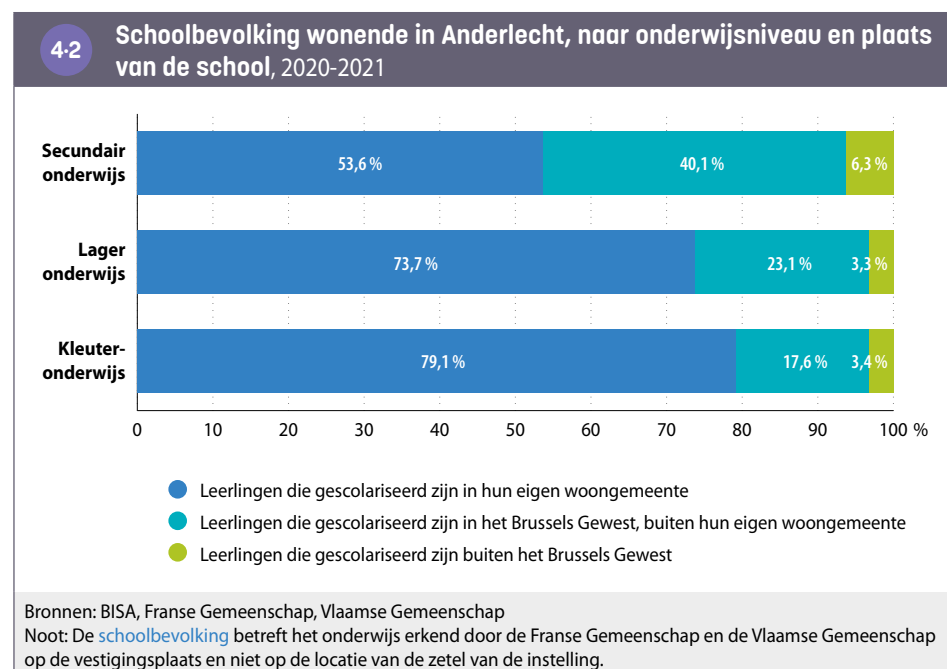
Ook het aantal Anderlechtse adolescenten van 12 tot 17 jaar is tussen 2011 en 2021 aanhoudend gestegen. Deze trend is het duidelijkst: het aantal jongeren in de middelbare schoolleeftijd in de gemeente is in tien jaar tijd met +35 % gestegen. Hun aandeel in de bevolking is gestegen van 6,7 % naar 7,9 %.

Merk op dat de cijfers in Figuur 4-1 gebaseerd zijn op de [officiële bevolking](#). Als gevolg hiervan zijn sommige kinderen (waarvan de ouders bijvoorbeeld in het [Wachtregister](#) zijn ingeschreven of in een onregelmatige situatie verkeren) niet meegeteld. Deze kinderen kunnen evenwel schoollopen in de gemeente en meegeteld worden in de gegevens over de [schoolbevolking](#). Omgekeerd zijn er ook kinderen die wel in de officiële bevolkingscijfers voorkomen maar die we niet terugvinden in de schoolbevolking. De schoolbevolking telt immers enkel de kinderen die schoollopen in een school van de Franse of Vlaamse Gemeenschap. Dit verklaart de mogelijke verschillen tussen de gegevens over de officiële bevolking en die over de schoolbevolking (zie volgend punt).

4.2. SCHOOLBEVOLKING: ONDERWIJSNIVEAU, PLAATS VAN DE SCHOOL EN ONDERWIJSVORM

Tijdens het schooljaar 2020-2021 waren respectievelijk 6.417, 11.433 en 11.286 leerlingen uit Anderlecht ingeschreven in het kleuter-, basis- en secundair onderwijs in een van de twee Gemeenschappen (Franse of Vlaamse)¹³. Ongeveer drie vierde van de leerlingen die ingeschreven zijn in het kleuteronderwijs en het lager onderwijs gaat naar een school in Anderlecht, tegenover iets meer dan de helft voor de leerlingen die ingeschreven zijn in het secundair onderwijs **4-2**.

Hoewel een deel van de leerlingen die in de gemeente wonen dus buiten de gemeente naar school gaat, zijn er ook bewegingen in de tegenovergestelde richting. 19 % van de leerlingen van de kleuterschool in de gemeente woont namelijk elders. Dit geldt ook voor 24 % van de leerlingen die naar een basisschool in de gemeente gaan en voor 48 % van de leerlingen die naar een secundaire school gaan.

¹³ Leerlingen die onderwijs volgen buiten de Gemeenschappen (Europese of internationale scholen, privé scholen die niet officieel erkend zijn door één van de twee Gemeenschappen, thuisonderwijs) zijn dus niet meegeteld.

Verhoudingsgewijs volgen leerlingen van het secundair onderwijs in Anderlecht vaker technisch en beroepsonderwijs en minder vaak algemeen onderwijs dan het gemiddelde voor het Brussels Gewest: 18 %, 13 % en 30 % van de Anderlechtse leerlingen in het secundair onderwijs volgt respectievelijk technisch, beroeps- en algemeen onderwijs, tegenover 16 %, 11 % en 33,5 % van de leerlingen op gewestelijk niveau **4-3**. Bovendien is het percentage kinderen dat ingeschreven is in het buitengewoon onderwijs op alle niveaus iets hoger in Anderlecht dan in het Gewest als geheel.

4-3 Verdeling van de schoolbevolking in het leerplichtonderwijs (woonplaats) naar onderwijsniveau en onderwijsvorm, 2020-2021

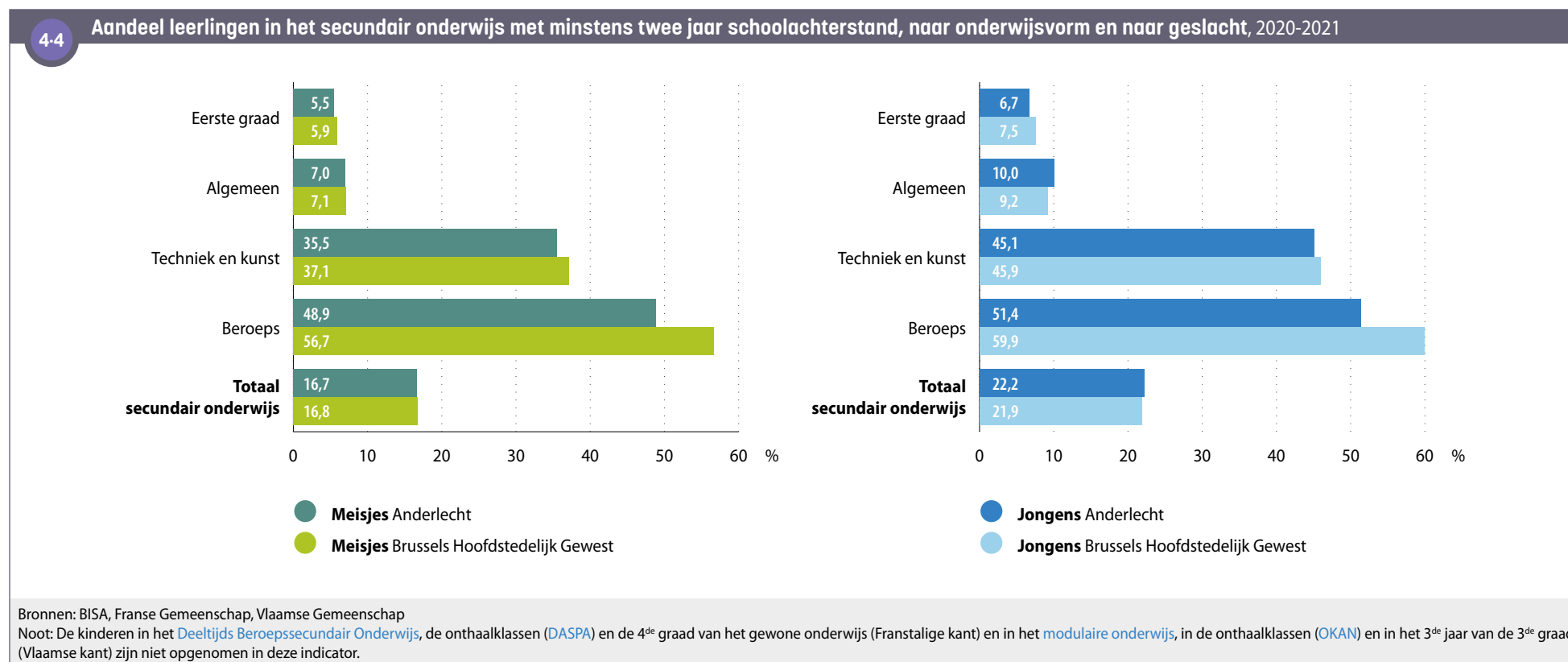
	Anderlecht		Brussels Gewest
	Aantal	% in het niveau	% in het niveau
Kleuteronderwijs			
Gewoon kleuteronderwijs	6.353	99,0	99,2
Buitengewoon kleuteronderwijs	64	1,0	0,8
Totaal kleuteronderwijs	6.417	100	100
Lager onderwijs			
Gewoon lager onderwijs	10.880	95,2	95,6
Buitengewoon lager onderwijs	553	4,8	4,4
Totaal lager onderwijs	11.433	100	100
Secundair onderwijs			
Secundair onderwijs 1 ^{ste} graad	3.587	31,8	32,1
Secundair onderwijs 2 ^{de} en 3 ^{de} (en 4 ^{de} graad voor de Franse Gemeenschap)			
<i>Algemeen</i>	3.361	29,8	33,5
<i>Technisch</i>	2.000	17,7	16,4
<i>Kunst</i>	47	0,4	0,5
<i>Beroeps</i>	1.486	13,2	11,3
<i>Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs (DBSO)</i>	190	1,7	1,6
Buitengewoon secundair onderwijs	459	4,1	3,5
Secundair DASPA en OKAN	156	1,4	1,1
Totaal secundair onderwijs	11.286	100	100

Bronnen: BISA, Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap
 Noot: De gegevens van de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap zijn per onderwijsvorm gehergroepeerd.

4.3. SCHOOLACHTERSTAND

Het aantal kinderen met een schoolachterstand (van minstens twee jaar) is even groot in Anderlecht als in het Brussels Gewest¹⁴. Het betreft 19,5 % van de leerlingen in het secundair onderwijs. In het algemeen varieert het percentage leerlingen met een achterstand per studierichting. Dit percentage is over het algemeen lager in het algemeen onderwijs en hoger in het beroepsonderwijs, maar deze percentages kunnen lokaal verschillen. Op het niveau van een gemeente houdt het totale aandeel leerlingen met schoolachterstand immers verband met twee factoren: de verdeling van de leerlingen per richting en de schoolachterstand per richting.

In Anderlecht (en in het Gewest in zijn geheel) is het percentage jongens met een schoolachterstand (van minstens twee jaar) hoger dan dat van meisjes, ongeacht de studierichting. Het percentage meisjes met een achterstand in het algemeen onderwijs is vergelijkbaar met het gemiddelde voor meisjes in het Brussels Gewest (7 %), en iets hoger dan het gewestelijke gemiddelde voor jongens (10,0 % tegenover 9,2 %). Voor het technische en het beroepsonderwijs is de schoolachterstand in Anderlecht weliswaar groot, maar toch lager dan het gewestelijke gemiddelde. Zo heeft 51 % van de jongens in het beroepsonderwijs in Anderlecht een schoolachterstand (van minstens twee jaar), tegenover een gemiddelde van 60 % in Brussel. Voor de meisjes is de situatie vergelijkbaar: in het beroepsonderwijs heeft 49 % van de leerlingen in Anderlecht een schoolachterstand, tegenover 57 % in het Brussels Gewest ⁴⁻⁴.

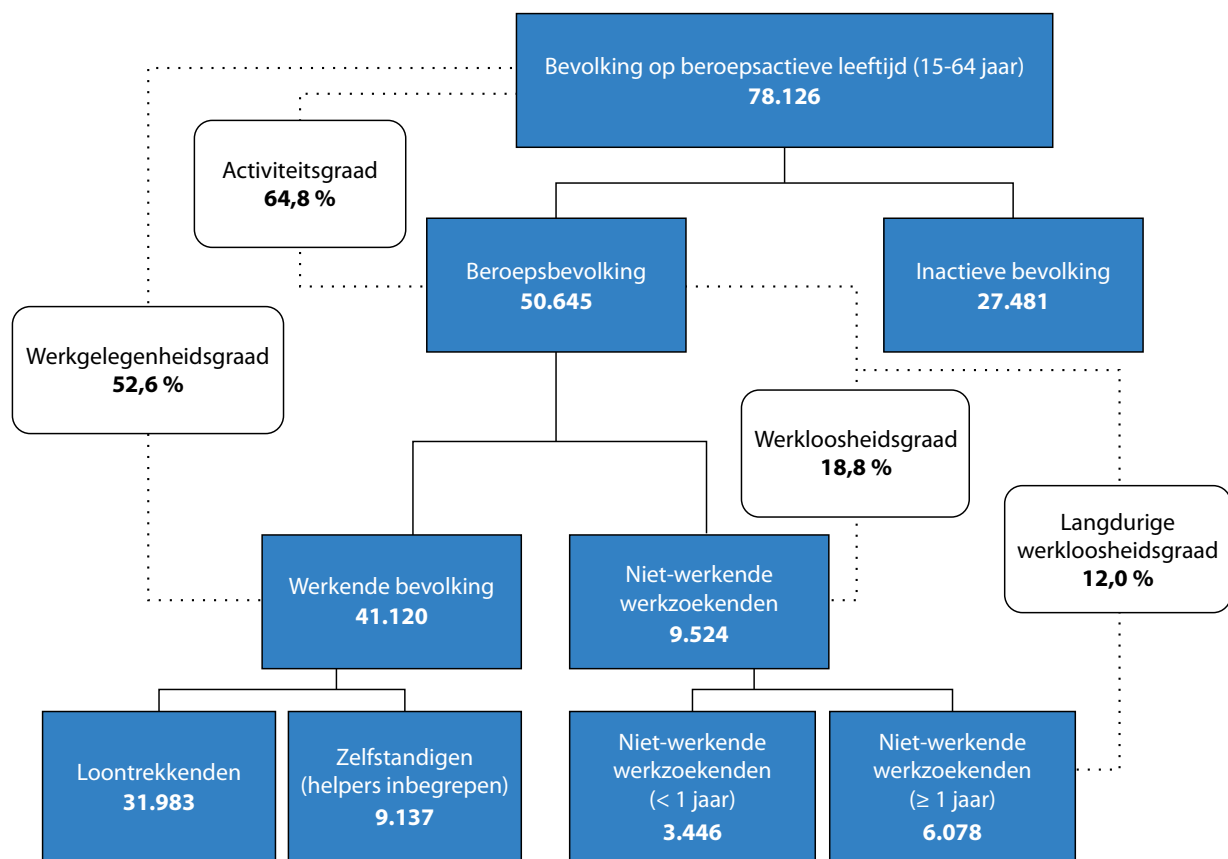
14 Het betreft de schoolachterstand van de adolescenten die in Anderlecht wonen, ongeacht waar ze naar school gaan.

5. ARBEIDSMARKT

5-1 Structuur en voornaamste indicatoren van de bevolking op beroepsactieve leeftijd, Anderlecht, jaargemiddelde 2019

5.1. SOCIAAL-ECONOMISCHE POSITIE VAN DE BEVOLKING

In 2019 waren 50.645 inwoners van Anderlecht, actief op de arbeidsmarkt, of iets minder dan twee derde van de 78.126 mensen op beroepsactieve leeftijd (15-64). Van deze beroepsbevolking had iets meer dan acht op tien een job en was nagenoeg twee op tien bij Actiris ingeschreven als 'niet-werkende werkzoekende' (NWWZ). Bijna twee derde van de werklozen is minstens een jaar werkloos **5-1**.

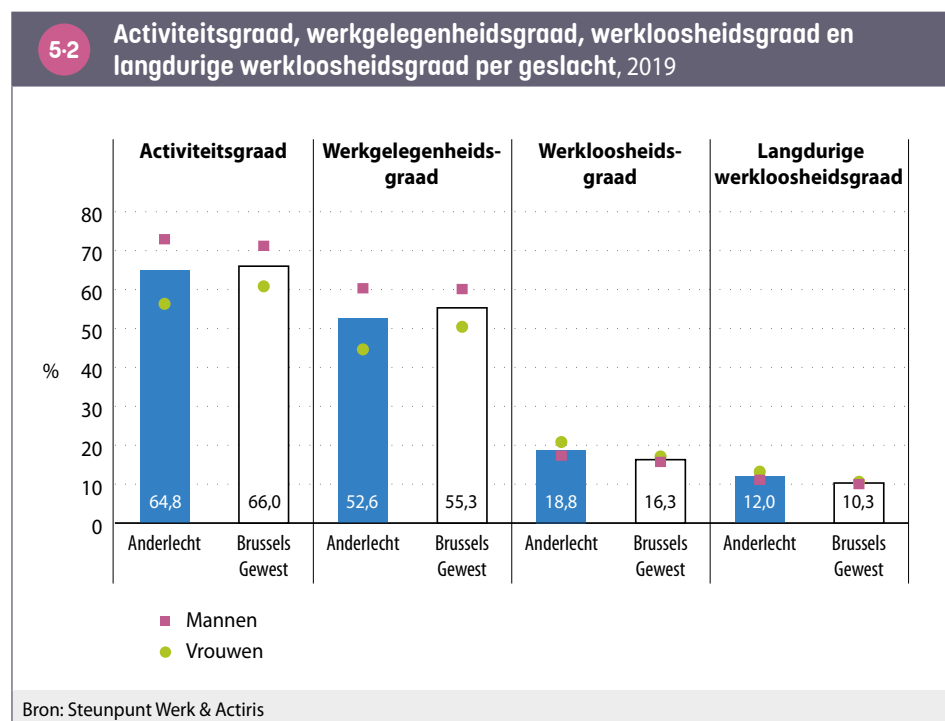
Bronnen: Steunpunt Werk, Actiris

Noot: De bevolking op beroepsactieve leeftijd is het gemiddelde van de bevolking op beroepsactieve leeftijd op 1 januari 2019 en die op 1 januari 2020.

5.2. ACTIVITEITS-, WERKGELEGENHEIDS- EN WERKLOOSHEIDSGRAAD

De algemene **activiteitsgraad** ligt iets lager in Anderlecht dan in het Brussels Gewest als geheel. Achter deze algemene activiteitsgraad gaan echter aanzienlijke ongelijkheden tussen mannen en vrouwen schuil: de activiteitsgraad van mannen ligt iets hoger in Anderlecht dan in het Brussels Gewest, terwijl die van vrouwen veel lager ligt. Binnen de **beroepsbevolking** blijkt de toegang tot werk moeilijker te zijn dan op gewestelijk niveau: de **werkloosheidsgraad** (totaal en langdurig¹⁵) is hoger in Anderlecht dan op gewestelijk niveau, zowel voor mannen als voor vrouwen. Ten slotte is de **werkgelegenheidsgraad** van de Anderlechtse mannen vergelijkbaar met het gewestelijke niveau, maar ligt die van vrouwen aanzienlijk lager.

De **genderongelijkheden** op het vlak van de activiteits- en werkgelegenheidsgraad zijn meer uitgesproken in Anderlecht dan op gewestelijk niveau **5-2**.

De **activiteitsgraad** van de **jongeren** in Anderlecht (15-24 jaar) bedroeg in 2019 bijna 29%, tegenover 25% voor het Gewest als geheel. In het algemeen wordt de activiteitsgraad in deze leeftijdsgroep sterk beïnvloed door het aandeel studenten (inactief op de arbeidsmarkt).

Daarentegen is de activiteitsgraad van de 50-64-jarigen lager in Anderlecht dan in het Gewest als geheel.

Ongeveer een kwart (24%) van de jonge beroepsbevolking is werkloos, een hoog percentage dat vergelijkbaar is met dat van het Gewest als geheel. De **werkloosheidsgraad** van de oudere beroepsbevolking is hoger dan die van het Gewest als geheel **5-3**.

5-3 Voornaamste indicatoren van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) naar leeftijdsgroep, 2019

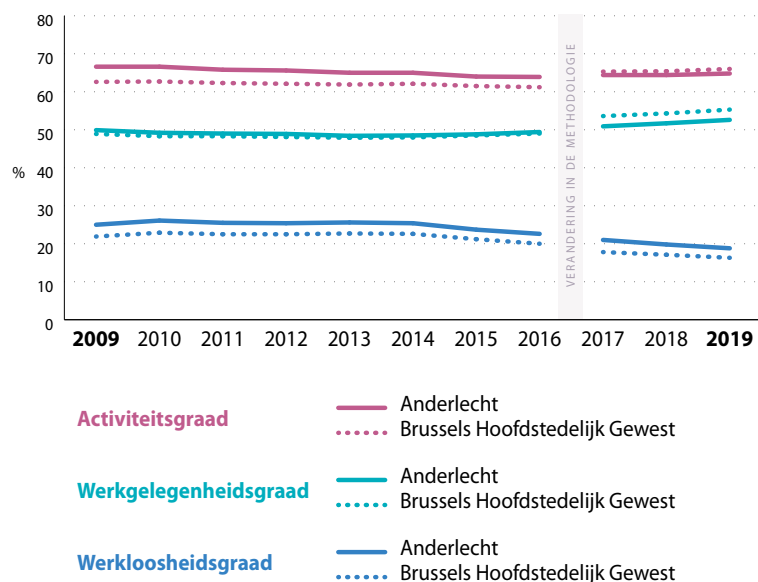
	Activiteitsgraad (%)		Werkgelegenheidsgraad (%)		Werkloosheidsgraad (%)	
	Anderlecht	Brussels Gewest	Anderlecht	Brussels Gewest	Anderlecht	Brussels Gewest
15 - 24 jaar	28,8	25,1	21,8	19,2	24,0	23,6
25 - 49 jaar	77,2	77,0	63,5	65,3	17,8	15,1
50 - 64 jaar	65,9	69,2	52,9	57,0	19,7	17,6
Totaal	64,8	66,0	52,6	55,3	18,8	16,3

Bron: Steunpunt Werk

De **werkgelegenheidsgraad** in Anderlecht is de afgelopen tien jaar relatief stabiel gebleven. De **werkloosheidsgraad** daalde vanaf 2015, wat een algemene trend is die ook op gewestelijk niveau wordt waargenomen **5-4**. Deze daling kan worden verklaard door een aantal factoren, waaronder een verbetering van het economische klimaat in het hele land en bepaalde tewerkstellingsmaatregelen die in het Gewest werden ingevoerd. De werkgelegenheidsgraad is licht verbeterd. De daling van de werkloosheid wordt ook verklaard door de verstrenging van de voorwaarden voor de toegang tot inschakelingsuitkeringen (federale maatregelen), zowel in Anderlecht als in het Brussels Gewest. Sinds 2015 zijn ze immers beperkt tot drie jaar. Er zijn ook andere, meer beperkende voorwaarden ingevoerd (met betrekking tot leeftijd, diploma, wachttijden). Deze sterkere beperking van de uitkeringen van de RVA wordt gedeeltelijk weerspiegeld in het aantal inschrijvingen bij Actiris (geen inschrijving of schrapping).

¹⁵ De langdurige **werkloosheidsgraad** komt overeen met het percentage mensen dat een jaar of langer werkloos is.

5-4 Evolutie van de werkloosheidsgraad, werkgelegenheidsgraad en activiteitsgraad, jaargemiddelde 2009-2019

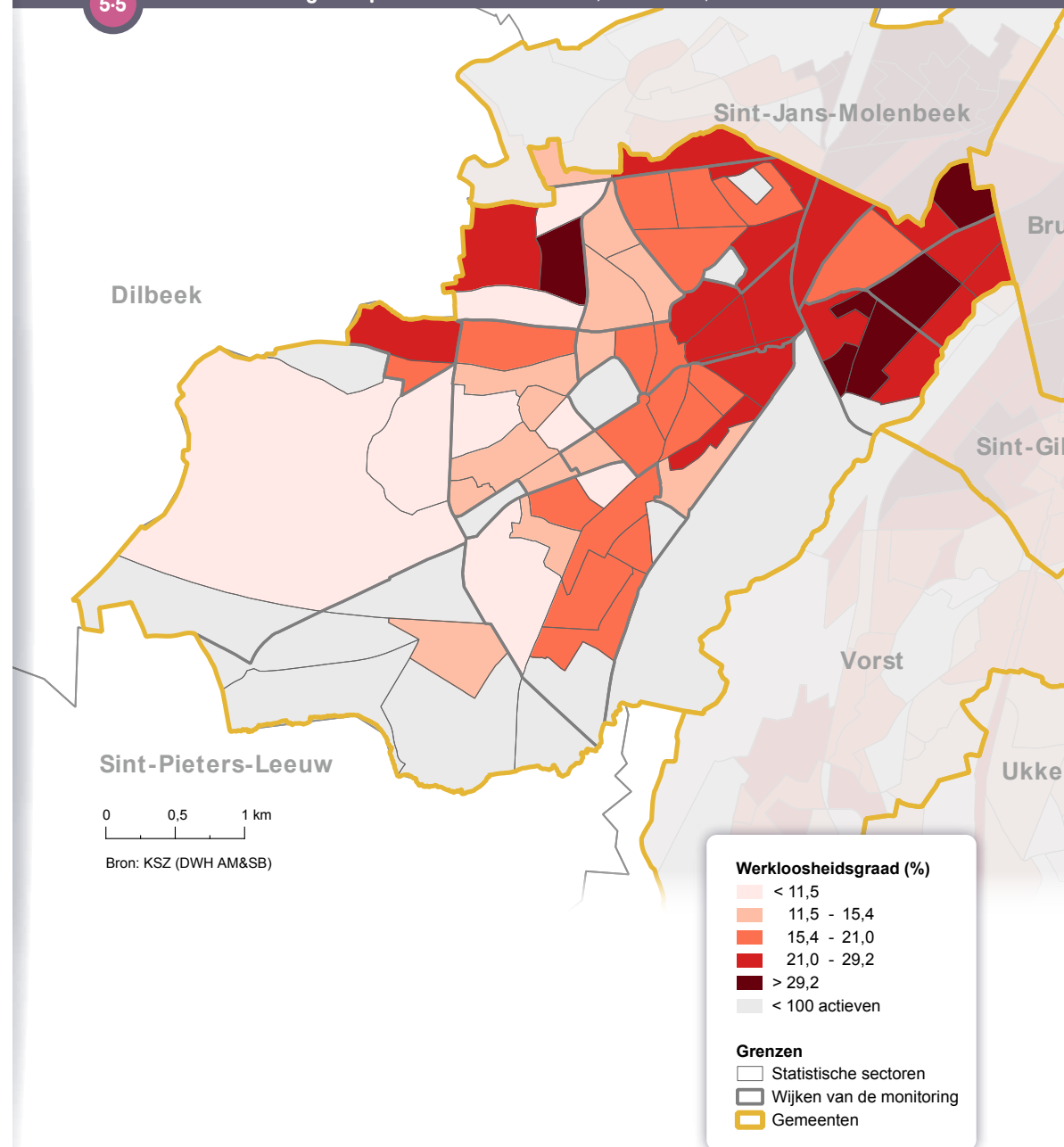

Bron: Steunpunt Werk

Noot: Sinds 2017 worden ook de werknemers van Europese en internationale instellingen tot de beroepsbevolking gerekend. Vóór 2017 waren er geen gedetailleerde statistieken over de werkgelegenheid in deze instellingen en werden deze mensen ten onrechte als inactief beschouwd. Als gevolg daarvan worden tot 2016 de werkgelegenheids- en activiteitsgraad onderschat en wordt de werkloosheidsgraad overschat.

De algemene cijfers verbergen aanzienlijke ongelijkheden binnen de gemeente 5-5. De werkloosheidsgraad is immers bijzonder hoog in het noordoosten van Anderlecht (Kuregem), in de buurt van het kanaal (deel van de arme sikkel van het Gewest) en in de wijken met sociale woningen, vooral in het noorden van de gemeente (Moortbeek-Peterbos).

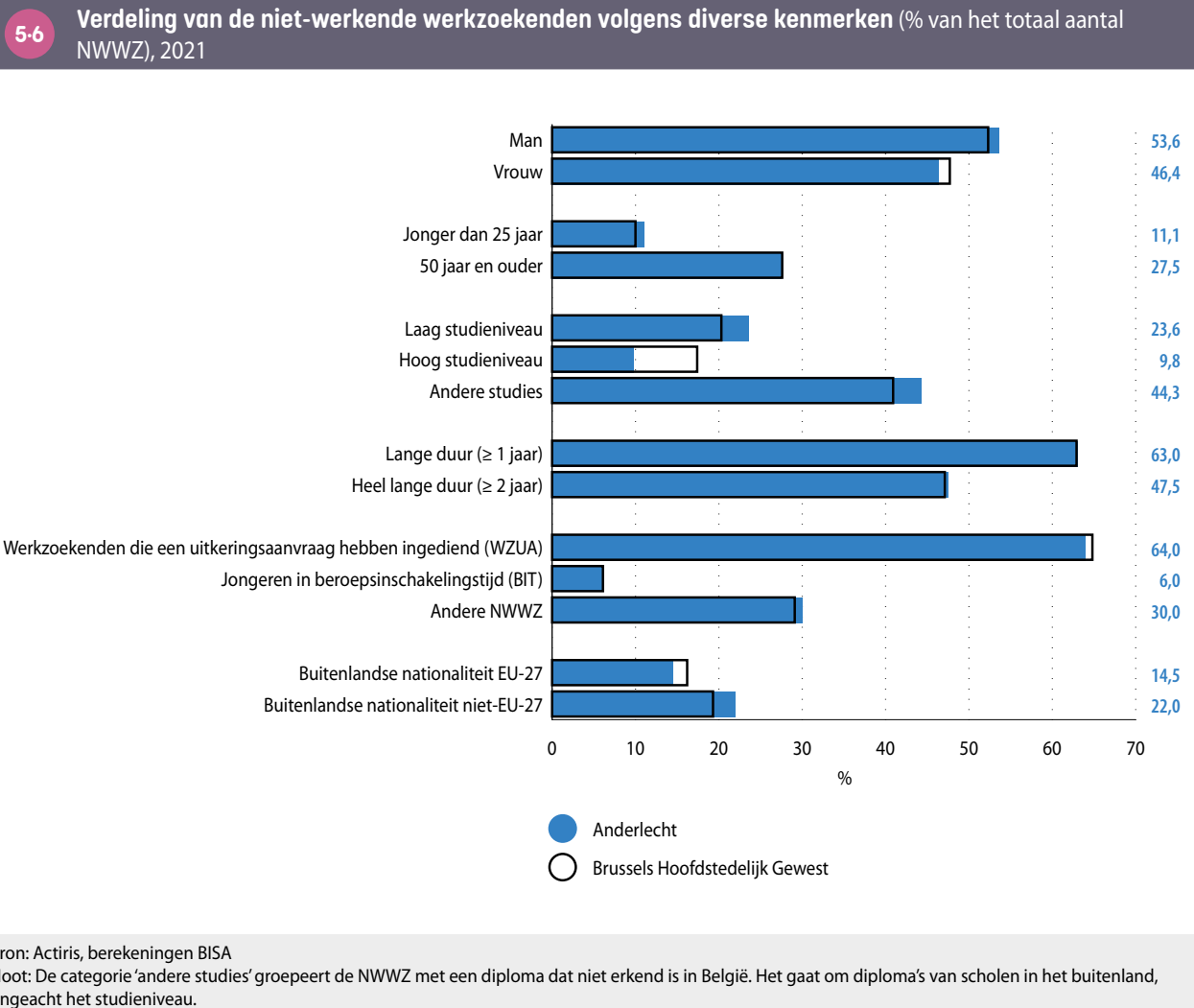
5-5 Werkloosheidsgraad per statistische sector, Anderlecht, 2018

5.3. PROFIEL VAN DE NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN

Het profiel van de **niet-werkende werkzoekenden (NWWZ)** – ingeschreven bij Actiris – verschilt aanzienlijk in Anderlecht en op gewestelijk niveau. Het meest opvallende verschil is dat van het diploma: verhoudingsgewijs zijn laaggeschoolde NWWZ en werkzoekenden wiens diploma niet in België erkend wordt ('andere studies') sterker vertegenwoordigd. In lijn met deze laatste vaststelling is ook de verhouding niet-Europese onderdanen hoger. Tenslotte zijn er ook – verhoudingsgewijs – iets meer mannen, jongeren (onder de 25 jaar) en NWWZ zonder uitkering van de RVA ('andere NWWZ') dan in het Gewest

5-6

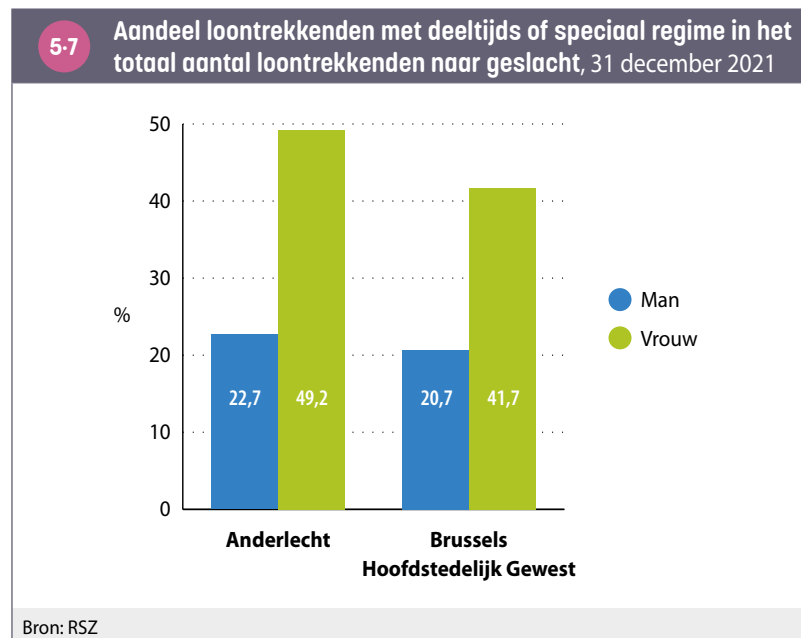

5.4. KENMERKEN VAN DE ANDERLECHTSE LOONTREKKENDEN

In 2019 waren 31.983 Anderlechtse aan de slag als loontrekkende. Onder hen werkte 20% in hun eigen gemeente en 80% buiten Anderlecht¹⁶. In tegenstelling tot het volgende hoofdstuk ('Economische activiteiten') richt dit hoofdstuk zich op de kenmerken van de loontrekkenden die in Anderlecht wonen.

Deeltijdse loontrekkenden

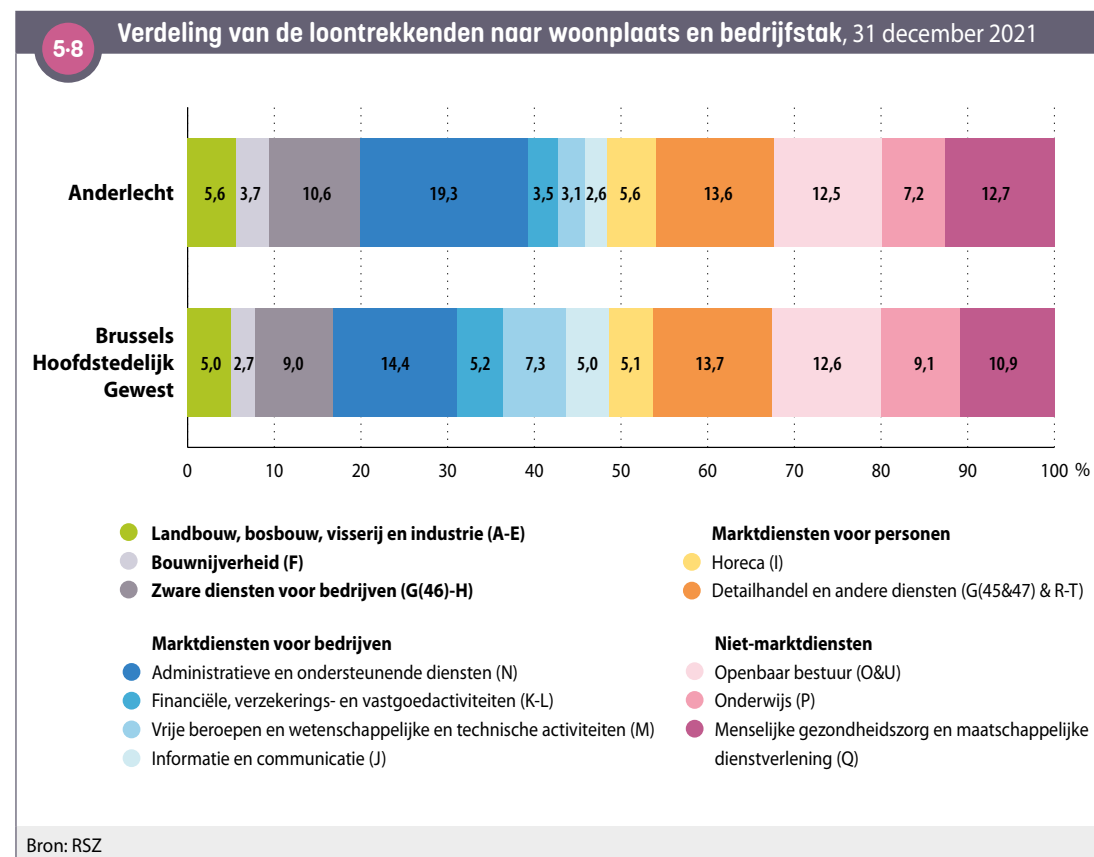
In het algemeen werken vrouwen, in Anderlecht en ook de rest van het Gewest, veel vaker deeltijds dan mannen. Bovendien werken de Anderlechtse loontrekkenden veel vaker deeltijds dan het gewestelijke gemiddelde, vooral bij vrouwen. Minder dan een kwart van de mannen (23%) en bijna de helft van de vrouwen (49%) werkt deeltijds in Anderlecht, tegenover respectievelijk 20% en 42% in het Brussels Gewest ⁵⁻⁷. We herinneren eraan dat de *werkgelegenheidsgraad* van vrouwen in Anderlecht al relatief laag is. Deze indicatoren tonen dat de positie van de Anderlechtse vrouwen op de arbeidsmarkt dus ongunstig is.

Activiteitssectoren van de Anderlechtse loontrekkenden

Voor de loontrekkenden die in Anderlecht wonen, zijn – net als op gewestelijk niveau – de meest vertegenwoordigde activiteitssectoren de *administratieve en ondersteunende diensten* (19% van de werknemers), de *detailhandel en andere diensten* (14%), de menselijke gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening (13%), het openbaar bestuur (13%) en de *zware diensten voor bedrijven* – waaronder transport, opslagsector en groothandel – (11%).

In vergelijking met de gewestelijke spreiding zijn de Anderlechtse loontrekkenden sterker vertegenwoordigd in de administratieve en ondersteunende diensten en in de zware diensten voor bedrijven. Dit is ook het geval in de gezondheidszorg, de maatschappelijke dienstverlening en de bouw. Omgekeerd zijn ze ondervertegenwoordigd in de sectoren informatie en communicatie, financiën, verzekeringen, vastgoed en onderwijs ⁵⁻⁸.

16 Bron: Steunpunt Werk.

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

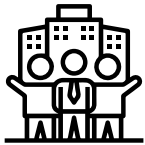
6-1

Beschrijving van de economische activiteiten in Anderlecht, 2019

8.632

maatschappelijke
zetels, btw-plichtig

2.856

lokale
vestigingseenheden

50.643

werknemers

9.459

zelfstandigen

32

werknemers in de
internationale instellingen

6.1. ALGEMENE SITUATIE

In 2019 waren er 8.632 **maatschappelijke zetels** van btw-plichtige ondernemingen en 2.856 **vestigingseenheden** (exploitatiezetels van ondernemingen met ten minste één bij de RSZ aangegeven werknemer)¹⁷ op Anderlechts grondgebied. Deze ondernemingen hadden 50.643 mensen in dienst (die in de gemeente werkten, maar er niet noodzakelijk woonden). Ten slotte waren er 9.459 zelfstandigen actief in Anderlecht¹⁸ **6-1**. Merk op dat slechts 32 jobs verband houden met Europese en internationale instellingen op het Anderlechtse grondgebied.

6.2. DE SPECIFIEKE ECONOMISCHE KENMERKEN VAN ANDERLECHT

In vergelijking met het gehele Brussels Gewest hebben de jobs in Anderlecht de volgende kenmerken **6-2**:

- de zelfstandigen en arbeiders zijn relatief talrijker;
- er zijn relatief minder ambtenaren;
- er zijn relatief meer mannelijke dan vrouwelijke werknemers.

¹⁷ Het aantal **maatschappelijke zetels** van btw-plichtige bedrijven is bijna altijd hoger dan het aantal **vestigingseenheden** binnen een gemeente. Dit komt doordat de statistieken van de btw-plichtige bedrijven ook ondernemingen bevatten die geen werknemers aangeven bij de RSZ, zoals het geval is voor een groot aantal zelfstandigen. Deze bedrijven zonder werknemers zijn niet opgenomen in de statistieken van de lokale vestigingseenheden.

6-2

Kenmerken van de werkenden, naar werkplaats, 2019

	Anderlecht	Brussels Gewest
Aandeel van de zelfstandigen bij de werkenden	15,7 %	13,2 %
Verdeling van de arbeid in loondienst volgens statuut		
Aandeel arbeiders	25,3 %	20,1 %
Aandeel bedienden	61,0 %	61,9 %
Aandeel ambtenaren	13,7 %	17,9 %
Verdeling van de loontrekkenden naar geslacht		
Aandeel vrouwen	47,5 %	51,2 %
Aandeel mannen	52,5 %	48,8 %
Bronnen: Steunpunt Werk, RSZ; berekeningen BISA Noot: de gegevens met betrekking tot status en geslacht hebben betrekking op de loontrekkenden zoals geteld door de RSZ.		

Zowel het aantal ondernemingen als de ondernemingsdynamiek ligt in Anderlecht onder het gewestelijk gemiddelde **6-3**:

- enerzijds zijn er minder **maatschappelijke zetels** en **vestigingseenheden** per inwoner dan in het Brussels Gewest als geheel;
- anderzijds ligt de **indicator van de ondernemingsdynamiek**, die het verschil meet tussen de oprichting en de stopzetting van ondernemingen in de loop van een jaar, lager in Anderlecht dan in het Brussels Gewest in zijn geheel.

¹⁸ Een bedrijf kan gekoppeld zijn aan een rechtspersoon (nv, bvba, coöperatie) of een natuurlijke persoon (een zelfstandige). Een **maatschappelijke zetel** is de centrale vestiging van een bedrijf (de enige als het bedrijf 1 vestiging heeft, de plaats waar de jaarbalans wordt opgemaakt als het er meerdere heeft). De statistieken tellen het aantal bedrijven met een btw-nummer. Niet alle bedrijven hebben een btw-nummer, de vrije beroepen zijn bijvoorbeeld niet btw-plichtig. Het aantal **zelfstandigen** komt overeen met het aantal inschrijvingen van het RSVZ. Dat aantal omvat in principe alle zelfstandigen, ook de helpers.

De ogenschijnlijk zwakkere ondernemingsdynamiek kan gedeeltelijk worden verklaard door de specifieke kenmerken van de ondernemingen te Anderlecht: het aandeel van de grote ondernemingen ligt hoger dan in het Brussels Gewest in zijn geheel. Het aandeel kleine ondernemingen ligt daarentegen lager in Anderlecht.

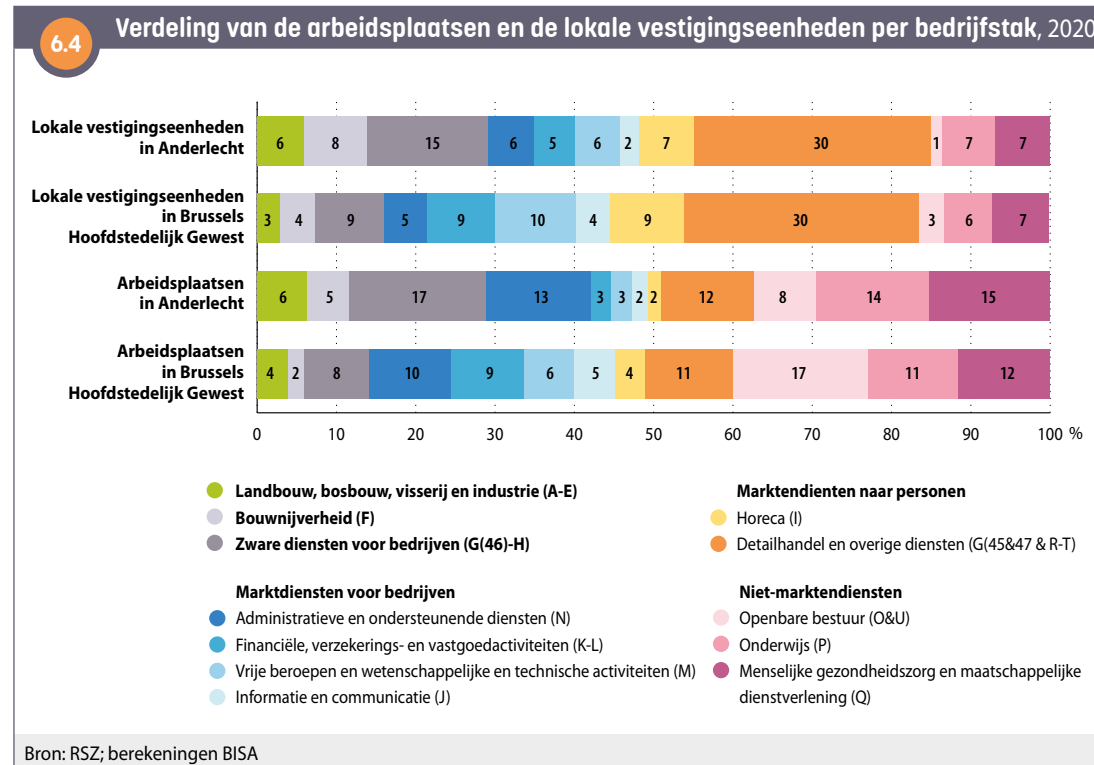
6.3 Beschrijving van de ondernemingen, 2020		
	Anderlecht	Brussels Gewest
Aantal maatschappelijke zetels voor 1.000 inwoners	71,7	92,9
Aantal lokale vestigingseenheden voor 1.000 inwoners	23,5	30,9
Indicator van de ondernemingsdynamiek	1,8 %	2,9 %
Aandeel lokale vestigingseenheden:		
van 1 tot 4 werknemers	61,8 %	64,8 %
van 5 tot 9 werknemers	15,1 %	14,6 %
van 10 tot 49 werknemers	17,0 %	15,6 %
van 50 tot 199 werknemers	4,5 %	3,7 %
van meer dan 200 werknemers	1,6 %	1,3 %
Bronnen: RSZ, Statbel, BISA; berekeningen BISA		

Deze specifieke kenmerken worden voornamelijk verklaard door de sectorale specialisaties van Anderlecht in vergelijking met het Gewest **6-4**:

- de industrie, de bouw en de **zware diensten voor bedrijven (logistiek en groothandel)** zijn sterker vertegenwoordigd in Anderlecht, zowel wat jobs als wat **vestigingseenheden** betreft;
- van de marktdiensten voor bedrijven zijn alleen de **administratieve en ondersteunende diensten** meer ingeburgerd in Anderlecht, in tegenstelling tot de andere sectoren;
- wat de marktdiensten voor particulieren betreft, zijn de activiteiten met betrekking tot handel en vrije tijd iets sterker vertegenwoordigd, in tegenstelling tot de horeca-activiteiten;
- tot slot bieden het onderwijs en de gezondheids- en sociale sector verhoudingsgewijs meer jobs aan, in tegenstelling tot de overheidsadministratie.

De specialisatie in de zware economische sectoren, zoals de industrie of de zware tertiaire sector, en in bepaalde niet-marktdiensten verklaart zowel:

- het grotere aantal werknemers die man en/of arbeider zijn;
- het lagere percentage ambtenaren onder de werknemers die in Anderlecht werken;
- de grotere omvang van de ondernemingen in de gemeente.

De belangrijkste economische polen van Anderlecht verklaren de sectorale specialisaties van de gemeente:

- in het gebied rond het kanaal en de Industrielaan zijn bedrijven gevestigd die actief zijn in de industrie, de bouw en de zware dienstensector (logistiek en groothandel), evenals **administratieve en ondersteunende diensten**;
- verschillende winkelcentra in dichtbevolkte stedelijke gebieden, langs stedelijke invalswegen of aan de rand (Cora, IKEA en Westland) verklaren de specialisatie in detailhandel en vrijetijdsactiviteiten;
- de aanwezigheid van verschillende ziekenhuizen (Erasmus, Bracops, Sint-Anna/Sint-Remi ...), campussen (Ceria en Erasmus) en vrij georganiseerde scholen verklaren de specialisatie van de gemeente in onderwijs, gezondheidszorg en welzijn;
- rond het Erasmusziekenhuis ligt een bedrijvenpark met een gevarieerd aanbod aan bedrijven die marktdiensten verlenen aan bedrijven, groothandel en ziekenhuisgerelateerde activiteiten, zoals het hoofdkantoor van de vrije ziekenfondsen;
- en niet te vergeten de vele bedrijven en bijbehorende jobs die van oudsher gevestigd zijn in de dichte stedelijke omgeving.

De specifieke economische kenmerken van Anderlecht worden sterk beïnvloed door de bedrijven die vastgoedmogelijkheden vinden op twee soorten locaties:

- langs de historische economische as van het kanaal en de Industrielaan, goed verbonden met de waterweg en de snelweg;
- in winkel- en bedrijventerreinen aan de rand van de stad, in de onmiddellijke nabijheid van belangrijke wegen en het openbaar vervoer.

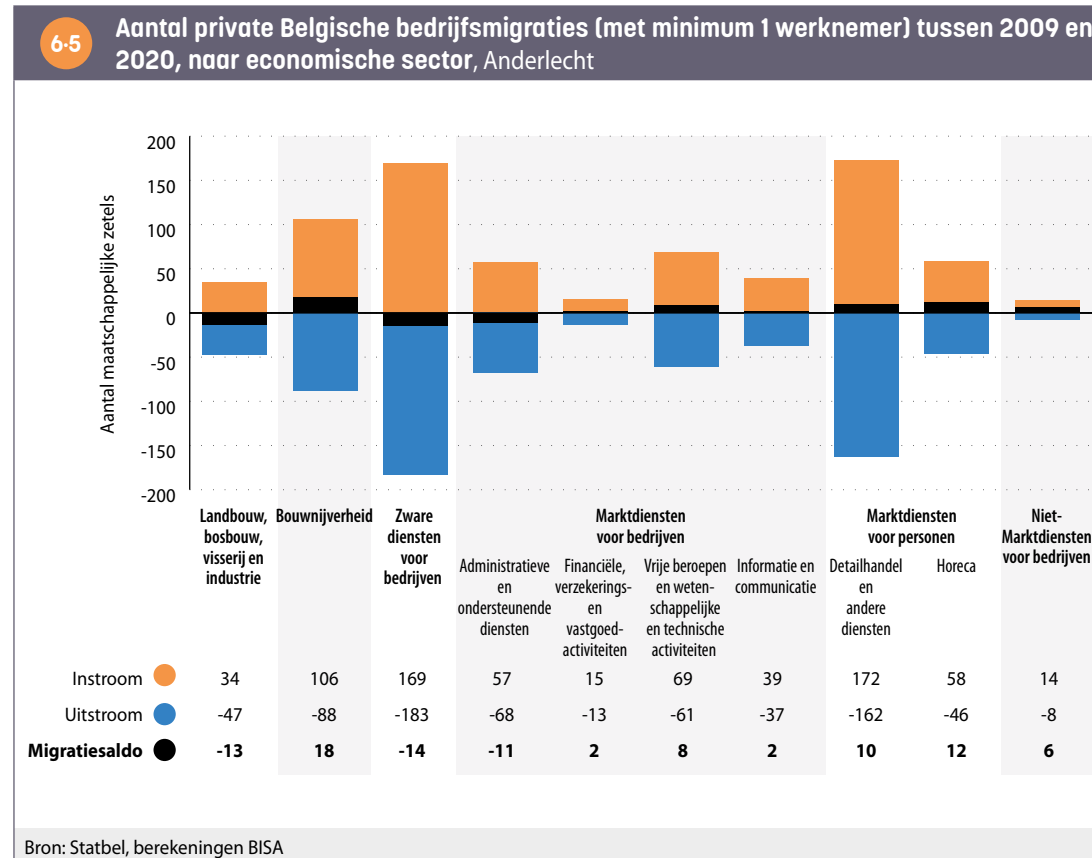
6.3. BEDRIJFSMIGRATIES

Tussen 2009 en 2020 was het [saldo van de bedrijfsmigraties](#) in Anderlecht positief. Als gevolg van de migraties van de [maatschappelijke zetels](#) van Belgische privébedrijven met ten minste één werknemer¹⁹ nam het aantal ondernemingen in de gemeente toe. In de periode 2009-2020 vestigden 733 bedrijven zich in Anderlecht en verlieten er 713 de gemeente.

Het saldo van de bedrijfsmigratie in Anderlecht hangt voornamelijk af van de variaties in vijf sectoren **6-5**:

- het positieve migratiesaldo voor de bedrijven van de bouwsector (+18), de marktdiensten voor personen (+22) en de niet-marktdiensten voor personen (+6);
- Het negatieve migratiesaldo voor de bedrijven die actief zijn in de industrie (-13) en de zware productiediensten (-14).

Als gevolg van de bedrijfsmigratie in de periode 2009-2020 kende Anderlecht een lichte verschuiving in haar economische structuur van op bedrijfsgerichte activiteiten naar op persoonsgerichte activiteiten.

Als we de migratie van Anderlechtse bedrijven uitsplitsen naar het gewest van herkomst of bestemming (opnieuw voor de periode 2009-2020), zien we voor Anderlecht:

- een negatief migratiesaldo voor de migraties uit of naar Vlaanderen en Wallonië (-87 bedrijven, of 4 per 1.000);
- een positief migratiesaldo uit of naar de 18 andere Brusselse gemeenten (+107 bedrijven, of 5 per 1.000).

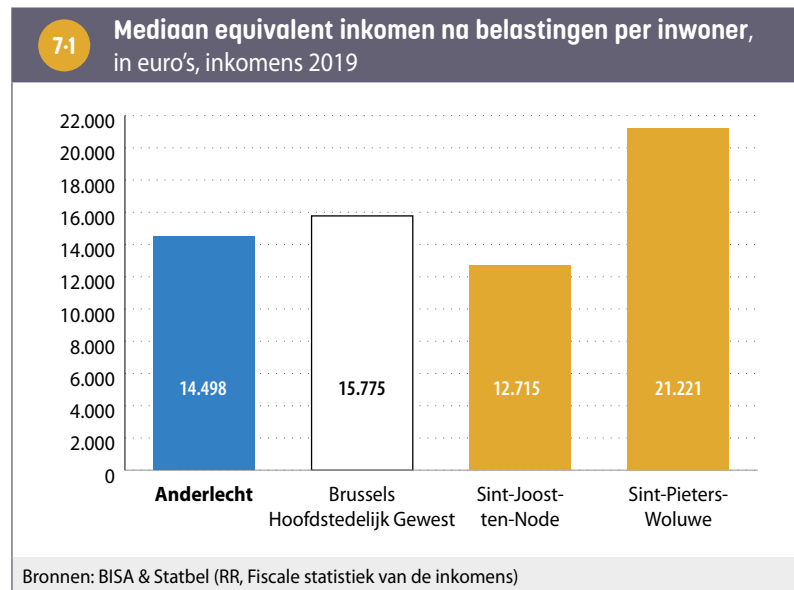
De specialisatie van het economisch weefsel van Anderlecht maakt de gemeente kwetsbaar voor een uittocht naar de andere Belgische gewesten. Anderzijds maakt de beschikbaarheid van economische ruimte in Anderlecht de gemeente vrij aantrekkelijk in vergelijking met de andere Brusselse gemeenten.

¹⁹ De analyse van de migratie is gebaseerd op de intergemeentelijke verplaatsingen van de [maatschappelijke zetels](#) van Belgische privébedrijven met ten minste één werknemer over de periode 2009-2020 (zie de Focus nr. 54 en 55 van het BISA voor meer methodologische details).

7. INKOMENS

7.1. FISCALE INKOMENS

Op basis van de [fiscale statistieken](#) en rekening houdend met de samenstelling van de huishoudens, bedraagt het [mediaan equivalent inkomen per inwoner na belastingen](#)²⁰ 14.498 euro in Anderlecht voor 2019, ongeveer 8 % onder het Brusselse mediaan. Dit inkomen is het laagst in de gemeente Sint-Joost-ten-Node en het hoogst in Sint-Pieters-Woluwe [7-1](#).

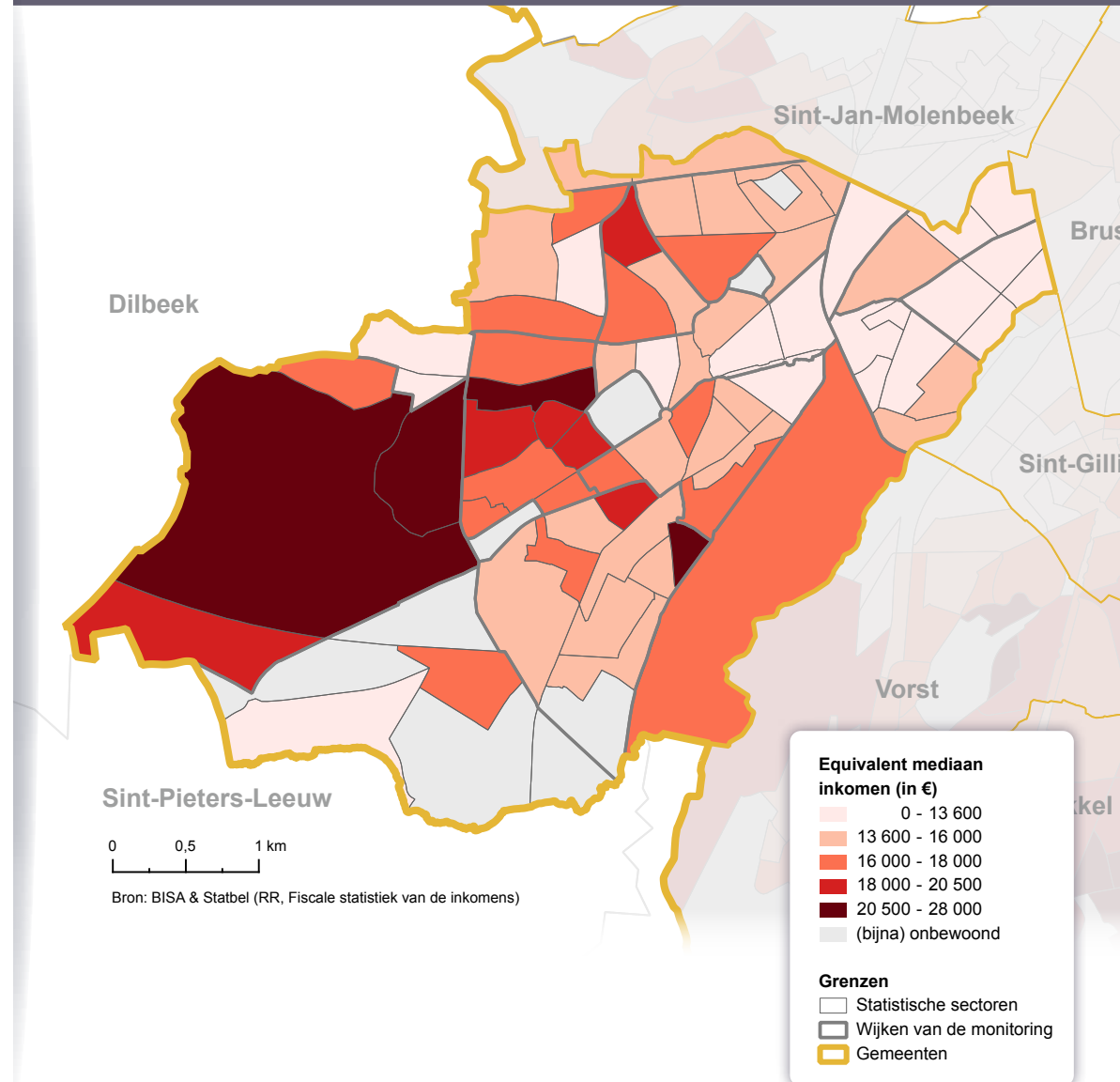

De [mediane equivalente inkomens na belastingen](#) verschillen aanzienlijk op het Anderlechtse grondgebied [7-2](#). De meeste [statistische sectoren](#) met een hoog mediaan inkomen zijn geconcentreerd in het westen van de gemeente, in de [wijken](#) Neerpede en Scherdemaal. In de drie wijken van Kuregem, in het

²⁰ In dit hoofdstuk worden de termen 'mediaan inkomen' of 'mediaan equivalent inkomen' willekeurig gebruikt om te verwijzen naar het 'mediaan equivalent inkomen per inwoner na belastingen'.

7-2

Mediaan equivalent inkomen na belastingen per inwoner per statistische sector, Anderlecht, in euro's, inkomens 2019

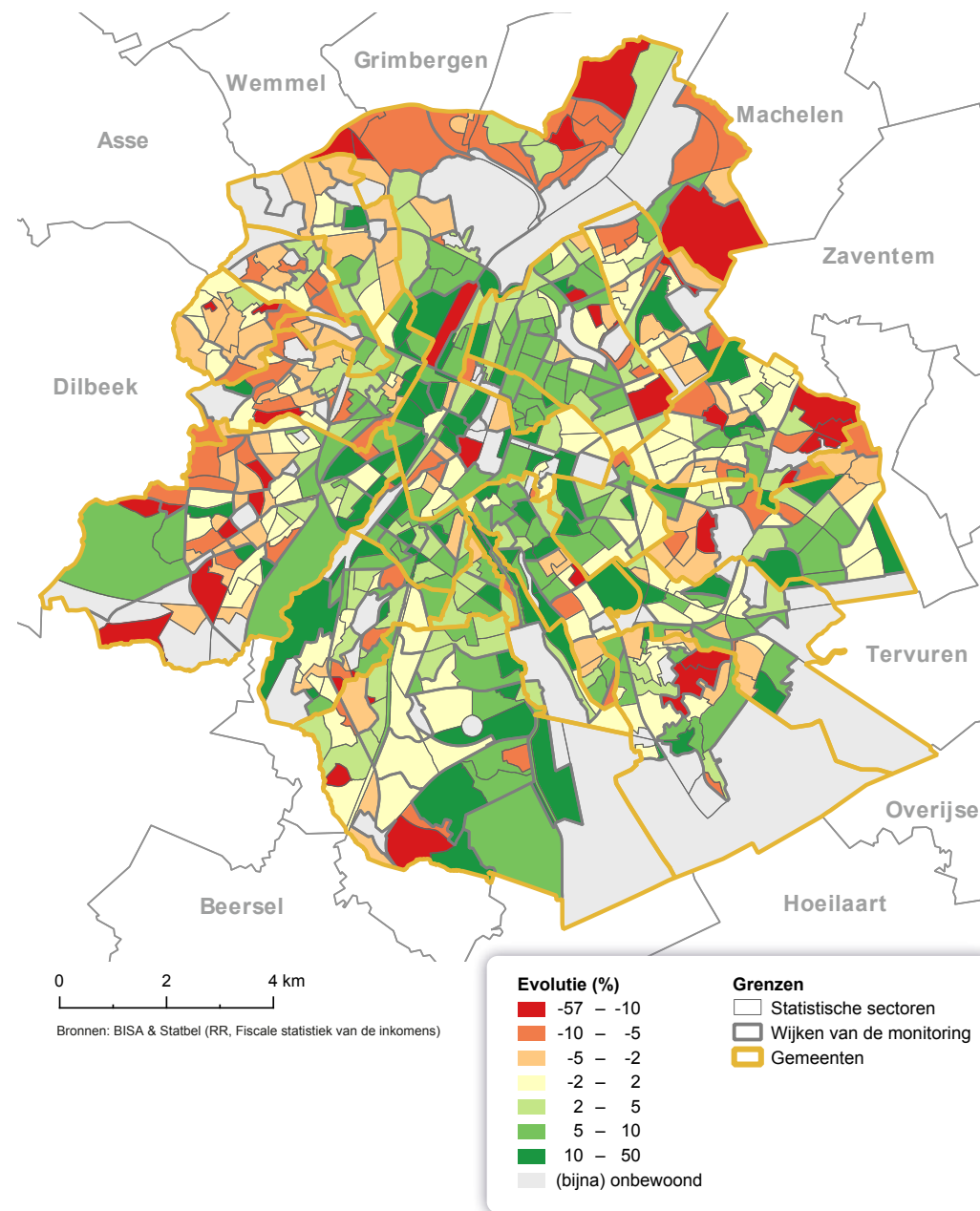
oosten van Anderlecht, hebben daarentegen bijna alle sectoren een mediaan equivalent inkomen van minder dan 13.600 euro. Deze drie wijken maken trouwens deel uit van de **arme sikkel** van het Gewest. In de andere wijken van de gemeente variëren de mediane inkomens, met zeer lage waarden in gebieden met een hoog aandeel sociale woningen (Peterbos en Goede Lucht) of studenten (in de buurt van de site van het Erasmusziekenhuis). Sommige wijken in het centrum van de gemeente, rond de Wayezstraat, hebben eveneens zeer lage mediane inkomens.

Kaart 7-3 toont de evolutie van de inkomens in reële termen²¹ per **statistische sector** tussen 2009 en 2019 in het Brussels Gewest. In het algemeen is het mediaan equivalent inkomen gestegen in de **eerste kroon** van de stad, met name langs het kanaal in de **arme sikkel** (hoewel dit een van de meest achtergestelde gebieden van de hoofdstad blijft). Er is ook een toename in veel welvarende sectoren, vooral in het zuidoostelijke kwadrant van de **tweede kroon**. Omgekeerd ziet men een inkomensdaling in veel **statistische sectoren** van de wijken van de tweede kroon, in het bijzonder in het noordwesten van het Gewest, maar ook in veel sectoren met sociale huisvesting²².

In Anderlecht stijgt het mediaan inkomen in de meeste **statistische sectoren** van de armere **wijken** in het oosten van de gemeente langs het kanaal, maar ook in de welvarende wijk Neerpede. Omgekeerd daalde het mediaan equivalent inkomen in de meeste statistische sectoren in het centrale deel van de gemeente (in de wijken Bizet-Rad-Ceria, Scherdemaal, het westelijke deel van Centrum-Wayez, Moortebeek-Peterbos en Buffon) en in de wijken met sociale woningen (in het bijzonder Goede Lucht). Deze inkomensverschuivingen kunnen het gevolg zijn van verandering in de inkomens van inwoners die gedurende de hele periode ter plaatse zijn gebleven, maar ook van bewegingen van de bevolking (migratie, geboorten en overlijdens) en de evolutie van de kenmerken hiervan.

7-3

Evolutie van het mediaan equivalent inkomen na belastingen per inwoner per statistische sector, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in %, inkomens 2009-2019

21 Het betreft de evolutie van de reële inkomens of tegen constante prijzen, dus met neutralisatie van de impact van de inflatie.

22 Zie BISA (2021) voor meer informatie over deze evoluties.

Ondanks de aanzienlijke geografische verschillen binnen de gemeente blijkt de mate van ongelijkheid, gemeten door de [Gini-coëfficiënt](#), lager te zijn in Anderlecht dan het gemiddelde van de 19 gemeenten [7.4](#).

Dit wordt in het bijzonder verklaard door de beperktere aanwezigheid in Anderlecht van personen met een hoog equivalent inkomen (meer dan 25.000 euro), cf. [7.5](#).

7.4 Gini-coëfficiënt op basis van het equivalent inkomen per persoon, inkomens 2019		
	Anderlecht	Gemiddelde van de 19 Brusselse gemeenten
Gini-coëfficiënt – Totaal belastbaar inkomen per persoon	0,36	0,41
Gini-coëfficiënt – Inkomen na belastingen per persoon	0,29	0,33

Bronnen: BISA & Statbel (RR, Fiscale statistiek van de inkomens)

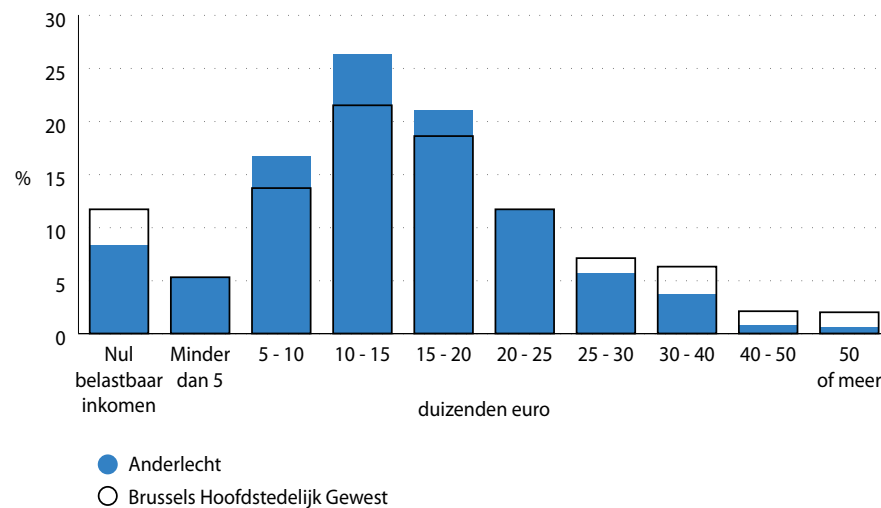
Personen met een [equivalent inkomen na belastingen](#) in de hogere inkomensklassen (meer dan 25.000 euro, maar vooral de hoogste klassen) zijn dus beduidend minder vertegenwoordigd in Anderlecht dan op gewestelijk niveau. De aangiften van zeer lage tot middelhoge inkomens (klassen van 5.000 tot 25.000 euro) zijn daarentegen oververtegenwoordigd in Anderlecht vergeleken met de rest van het Gewest [7.5](#).

Het aandeel van de bevolking dat leeft in een huishouden met een totaal netto belastbaar inkomen dat nul is, is lager in Anderlecht dan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De aangiften waarvan het totaal netto belastbaar inkomen nul is, zijn van personen met vrijgestelde inkomens of die geen enkel inkomen aangeven aan de personenbelasting. Het kan gaan om personen die niet-belastbare sociale uitkeringen (zoals het [leefloon](#) en tegemoetkomingen voor personen met een handicap) ontvangen, internationale ambtenaren, bepaalde studenten enz.

Deze categorieën van belastingplichtigen kunnen in bepaalde gevallen ook in de heel lage mediane equivalente inkomensklassen vallen (minder dan 5.000 euro), terwijl hun effectieve inkomen in werkelijkheid hoger is. Deze inkomensklassen moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, gezien de vertekeningen die inherent zijn aan de [fiscale statistiek](#) (zie Glossarium).

7.5

Verdeling van de bevolking volgens het equivalent inkomen na belastingen, inkomens 2019

Bronnen: BISA & Statbel (RR, Fiscale statistiek van de inkomens)

Noot: Omwille van de eenvoud worden de klassen aangeduid met afgeronde cijfers, terwijl in werkelijkheid enkel de ondergrens van elke klasse wordt opgenomen.

Wanneer men naar het belastbare inkomen kijkt dat individueel door de belastingplichtigen in Anderlecht wordt aangegeven, ligt het mediaan belastbaar inkomen van vrouwen lager dan dat van mannen, net als in de rest van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ⁷⁻⁶. Er bestaan echter verschillen naargelang de gezinssituatie. Het mediaan belastbaar inkomen van vrouwen is lager dan dat van mannen bij koppels (met of zonder kinderen) en alleenstaande ouders (eenoudergezinnen). Anderzijds is het mediaan belastbaar inkomen van alleenstaande vrouwen in Anderlecht en het Brussels Gewest hoger dan dat van alleenstaande mannen.

7-6 Mediaan belastbaar inkomen van de aangevers naar geslacht en positie in het huishouden, in euro's, inkomens 2019

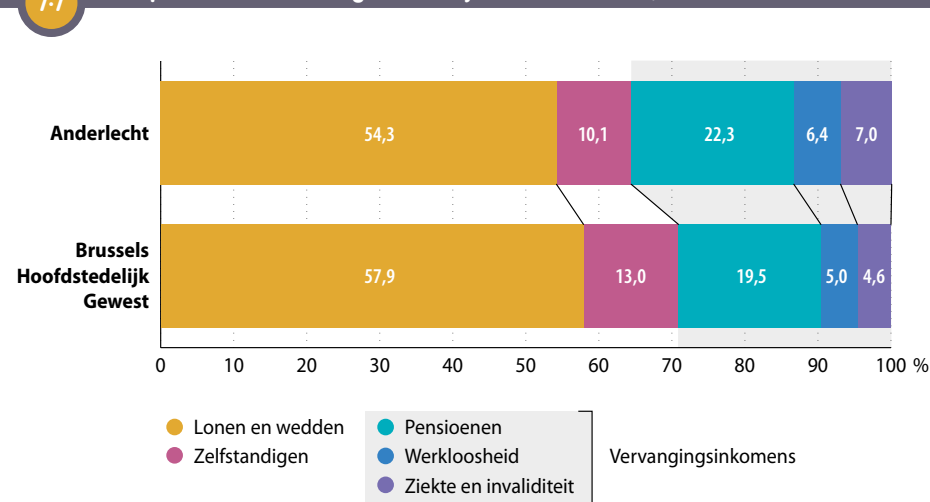
	Anderlecht			Brussels Hoofdstedelijk Gewest		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Alleenwonend	16.461	17.634	17.123	18.090	19.182	18.753
Samenwonend of gehuwd zonder kinderen	21.050	16.216	18.941	23.208	18.087	21.060
Samenwonend of gehuwd met kind(eren)	21.793	15.471	19.478	23.438	17.525	21.052
Alleenstaande ouder	19.596	16.959	17.254	21.221	18.032	18.495
Totaal	19.902	16.604	18.305	21.751	18.408	19.886

Bronnen: BISA & Statbel (RR, Fiscale statistiek van de inkomens)

Noot:
 • Alleen aangevers die op 1 januari 2019 18 jaar of ouder waren, zijn in deze tabel opgenomen.
 • Aangevers met een nul of negatief belastbaar inkomen (gecorrigeerd met het huwelijksquotiënt) werden uitgesloten voordat het mediaan inkomen werd berekend.
 • De regel 'Totaal' bevat alleen aangevers met het type positie in het huishouden dat in deze tabel wordt gepresenteerd. De inkomens van leden van collectieve huishoudens, kinderen, andere leden van een huishouden of personen die tot andere soorten huishoudens behoren, zijn niet in aanmerking genomen voor de berekening van de medianen in de regel 'Totaal'.

Uit de analyse van de bron van deze fiscale inkomens in 2019 blijkt dat het aandeel van de vervangingsinkomens iets hoger ligt in Anderlecht dan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zowel voor de pensioenen als voor de werkloosheidsuitkeringen of de ziekte- en invaliditeitsuitkeringen. Omgekeerd vertegenwoordigen de inkomsten uit arbeid in loondienst en uit zelfstandige arbeid respectievelijk 54 % en 10 % in Anderlecht, wat lagere percentages zijn dan de overeenkomstige cijfers voor het Gewest (58 % en 13 %) ⁷⁻⁷.

7-7 Componenten van het gezamenlijk netto inkomen, inkomens 2019

Bronnen: BISA & Statbel (Fiscale statistiek van de inkomens)

Noot: De inkomens van zelfstandigen worden in de aangiften van de personenbelasting doorgaans onderschat.

7.2. PERSONEN DIE EEN UITKERING ONTVANGEN

Het aantal personen dat een vervangingsinkomen (werkloosheidsuitkering of invaliditeitsuitkering) of een bijstandsuitkering ontvangt is een indicator van het aantal personen dat met een **beperkt inkomen** moet leven, vaak onder de [armoederisicogrens](#).

Het percentage van de bevolking dat een werkloosheidsuitkering, een invaliditeitsuitkering of een sociale bijstandsuitkering ontvangt, is in het algemeen veel hoger in Anderlecht dan in het Brussels Gewest **7.8**. Van de Anderlechtse bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) ontvangt 8 % een [leefloon](#) of [equivalent leefloon](#), 9 %, een werkloosheidsuitkering, 5 % een invaliditeitsuitkering en 2,6 % een tegemoetkoming voor personen met een handicap.

Bij de jongvolwassenen (18-24) ontvangt één op zes in Anderlecht een leefloon (of equivalent leefloon). Van de ouderen (65 jaar en ouder) ontvangt 14,5 % een inkomensgarantie voor ouderen (IGO) en 8 % een tegemoetkoming voor personen met een handicap.

Een van de opvallendste ontwikkelingen, zowel in Anderlecht als op gewestelijk niveau, is de stijging van het aantal begunstigden van een leefloon (OCMW) en tegelijkertijd de daling van het aantal mensen met een werkloosheids- of inschakelingsuitkering (RVA). Deze trends zijn vooral duidelijk bij de jongvolwassenen. Een van de redenen hiervoor zijn de hervormingen van het recht op werkloosheidsuitkeringen, en meer specifiek van de inschakelingsuitkering, waarmee de voorwaarden voor de toegang tot deze uitkeringen werden verstrengd (zie het hoofdstuk **5**, Arbeidsmarkt). Er kunnen ook andere factoren in aanmerking worden genomen als verklaring van de daling van het aantal personen met een werkloosheids- of inschakelingsuitkering (zoals maatregelen ter bevordering van werkgelegenheid of opleiding, de conjunctuur, de toename van de werkgelegenheid enz.) en de toename van het aantal leefloners (zoals meer leeflonen voor 'studenten', meer bestaansonzekerheid enz.).

7.8

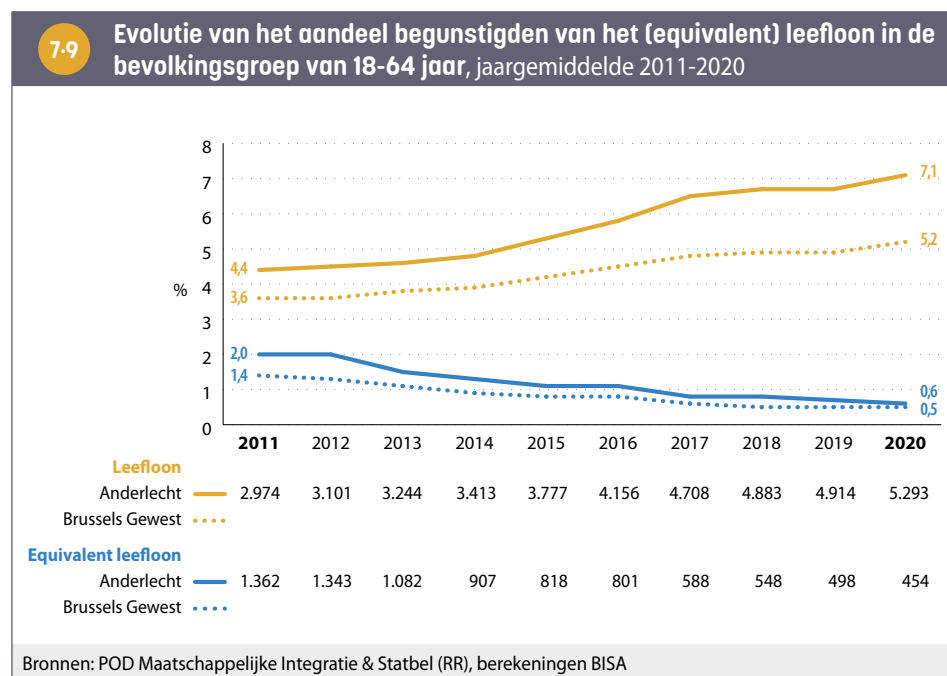
Aantal en percentage personen die een werkloosheidsuitkering, invaliditeitsuitkering of sociale bijstandsuitkering ontvangen naar leeftijdsklasse, januari 2011 en 2021

	Anderlecht			Brussels Hoofdstedelijk Gewest	
	Aantal (2021)	% (2011)	% (2021)	% (2011)	% (2021)
Bevolking van 18 tot 24 jaar	11.180	100	100	100	100
Leefloon of equivalent leefloon (OCMW)	1.862	10,0	16,7	9,1	15,4
Werkloosheids- of inschakelingsuitkering (1)	306	9,9	2,7	7,9	2,5
Bevolking van 18 tot 64 jaar	74.860	100	100	100	100
Leefloon of equivalent leefloon (OCMW)	6.151	6,4	8,2	5,0	6,0
Werkloosheids- of inschakelingsuitkering (1)	7.028	16,1	9,4	13,2	8,5
Invaliditeitsuitkeringen (2)	0	0,0	0,0	3,4	5,1
Tegemoetkomingen voor personen met een handicap (2)	1.943	2,3	2,6	1,8	2,0
Bevolking van 65 jaar en ouder	15.166	100	100	100	100
Inkomensgarantie voor ouderen (IGO)	2.202	9,4	14,5	9,3	12,7
Tegemoetkomingen voor personen met een handicap (2)	1.218	7,0	8,0	6,0	6,4

Bronnen: POD MI, RVA, RIZIV, FOD Sociale Zekerheid - DGPH, FPD, Statbel (RR); berekeningen BISA
 (1) Het gaat om het aantal betalingen van uitkeringen.
 (2) Gegevens voor december 2010 en december 2020.

De **evolutie** van het aandeel begunstigden van een leefloon of equivalent leefloon in de bevolking (18-64 jaar) in Anderlecht over de laatste 10 jaar volgt een gelijkaardige trend als die op gewestelijk niveau. Het aandeel begunstigden van een leefloon is echter sterker gestegen in Anderlecht, en de kloof tussen het Gewest en de gemeente is dan ook groter in 2020 dan in 2011 **7-9**.

Het aantal begunstigden van een **leefloon** is trouwens sterk gedaald tussen 2012 en 2020 (vóór de oorlog in Oekraïne). Deze trend kan worden verklaard door de afname van de migratiestromen en door bepaalde maatregelen die op federaal niveau zijn genomen op het gebied van asiel- en migratiebeleid. In deze periode heeft dit geleid tot een vermindering van het aantal asielzoekers en vreemdelingen die niet in het bevolkingsregister zijn ingeschreven en in aanmerking komen voor financiële hulp. Sommige van deze bevolkingsgroepen zijn ook naar onthaalstructuren gestuurd. Wij benadrukken dus dat deze cijfers dateren van vóór de oorlog in Oekraïne en de instroom van vluchtelingen uit dat land, aangezien de Oekraïense vluchtelingen onder tijdelijke bescherming (onder de vereiste voorwaarden) recht hebben op een **equivalent leefloon**.

7.3. RECHTHEBBENDEN OP DE VERHOOGDE TEGEMOETKOMING (RVT)

Het aantal **rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming** (RVT) voor de verzekering voor geneeskundige verzorging kan worden gebruikt als indicator voor het aantal mensen dat in moeilijke financiële omstandigheden leeft.

In januari 2021 hadden 42.968 personen in Anderlecht recht op de verhoogde tegemoetkoming als titularis of als persoon ten laste, d.w.z. 35 % van de Anderlechtse bevolking (tegenover 26,5 % op gewestelijk niveau). Het percentage rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming ligt hoger dan in het Brussels Gewest, ongeacht de leeftijdscategorie. Het verschil is vooral duidelijk in de jongste en oudste leeftijdsgroepen. Het percentage kinderen en tieners in Anderlecht dat in moeilijke financiële omstandigheden leeft, blijkt inderdaad bijzonder hoog te zijn in vergelijking met het reeds hoge percentage dat op gewestelijk niveau wordt vastgesteld (42 % RVT bij de jongeren onder de 18 jaar in Anderlecht tegenover 33 % in het Brussels Gewest). Dit is ook het geval voor de ouderen (65 jaar en ouder), waar de percentages RVT vergelijkbaar zijn met die van jongeren onder de 18 jaar **7-10**.

7-10 Aantal en percentage rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming in het kader van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging (RVT), naar leeftijdsklasse en geslacht, januari 2021

Leeftijdsklasse	Anderlecht						Brussels Hoofdstedelijk Gewest		
	Aantal rechthebbenden ⁽¹⁾			Percentage rechthebbenden ⁽¹⁾ in de bevolking			Percentage rechthebbenden ⁽¹⁾ in de bevolking		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Jonger dan 18 jaar	6.836	6.554	13.390	42,2	41,8	42,0	32,7	32,7	32,7
18 - 24 jaar	2.075	2.194	4.269	36,8	39,6	38,2	31,8	31,7	31,8
25 - 64 jaar	8.583	10.420	19.003	26,2	33,7	29,8	19,4	23,8	21,6
65 jaar en ouder	2.388	3.918	6.306	38,4	43,8	41,6	30,6	35,3	33,4
Totaal	19.882	23.086	42.968	32,7	37,8	35,2	24,8	28,2	26,5

Bronnen: BISA, KSZ (DWH AM&SB), Statbel (RR)
 (1) Titularissen en personen ten laste.

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

8.1. KERNINDICATOREN VOOR DE GEMEENTELIJKE FINANCIËN

De gewone begroting van de gemeente betreft het geheel van ontvangsten en uitgaven die op een regelmatige en gebruikelijke wijze voorvallen. De ontvangsten en uitgaven betreffende investeringen hebben een onregelmatig karakter. Ze worden apart in beschouwing genomen, in de zogeheten buitengewone begroting.

Van 2016 tot 2019 had Anderlecht een gewone begroting in evenwicht, toen haar ontvangsten groter waren dan haar uitgaven. In 2020 namen, ten gevolge van de Covid-19-crisis, de uitgaven van de gemeente echter sneller toe dan haar ontvangsten. De gewone begroting vertoonde dat jaar bijgevolg een negatief saldo.

De ontvangsten en de uitgaven van een gemeente hangen sterk af van haar aantal inwoners. Om gemeenten te kunnen vergelijken worden de ontvangsten en de uitgaven, alsook de schuld en de investeringen daarom uitgedrukt **per inwoner**. In de rekeningen van 2015-2020 waren de gewone ontvangsten en uitgaven per inwoner, alsook de schuld per inwoner in Anderlecht gemiddeld in deze periode lager dan voor het geheel van de 19 Brusselse gemeenten. De gemiddelde investeringsuitgaven per inwoner van de gemeente overtroffen daarentegen licht die van de 19 gemeenten samen **8-1**.

8-1 Kernindicatoren van de gemeentelijke financiën, gemiddelde van de rekeningen 2015-2020		
	Anderlecht	19 Brusselse gemeenten
Gewone ontvangsten in euro per inwoner	1.451	1.922
Gewone uitgaven in euro per inwoner	1.431	1.886
Schuld in euro per inwoner	1.144	1.463
Investeringsuitgaven in euro per inwoner	308	292
Bronnen: GOB - BPB & Statbel (RR), berekeningen BISA		

8.2. STRUCTUUR VAN DE BELANGRIJKSTE GEWONE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

De **fondsen en dotaties** vormen een belangrijke bron van **ontvangsten** voor Anderlecht. Het aandeel van deze bron ligt hoger in vergelijking met de 19 gemeenten samen (48 % voor Anderlecht ten opzichte van 38 % voor het geheel van de 19 gemeenten, gemiddelde 2015-2020). De algemene dotatie aan de gemeenten is goed voor 22 % van de ontvangsten van Anderlecht, de andere fondsen en dotaties voor 26 % **8-2**. De hervorming van de algemene dotatie in het jaar 2017, gedeeltelijk gefinancierd vanuit de afschaffing van sommige andere dotaties en gedeeltelijk met nieuwe middelen, leverde voor Anderlecht een hoger bedrag aan fondsen en dotaties op vanaf 2017, waardoor de compensatie door de gewestelijke dotaties voor de lagere eigen inkomsten van de gemeente werd versterkt. Herleid tot het aantal inwoners, ligt de algemene dotatie van Anderlecht in de periode 2015-2020 hoger dan van het geheel van de 19 gemeenten, terwijl de andere fondsen en dotaties in Anderlecht net een lager bedrag opleveren per inwoner.

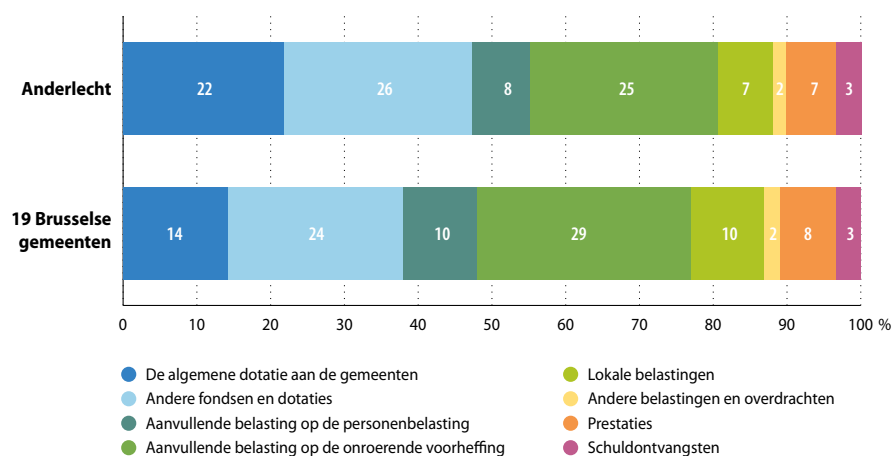
De tweede belangrijkste ontvangstenbron in Anderlecht zijn de opcentiemen op de **onroerende voorheffing**²³. Hun aandeel in de gewone ontvangsten is iets kleiner in vergelijking met de 19 gemeenten samen (25 % van de gewone ontvangsten in Anderlecht tegenover 29 % voor de 19 gemeenten, gemiddelde van de rekeningen van 2015-2020). Herleid tot het aantal inwoners toont de gemeente een opbrengst uit de onroerende voorheffing die lager is dan het gemiddelde van de Brusselse gemeenten, hoewel het percentage opcentiemen bij de onroerende voorheffing iets hoger is dan het gemiddelde. Dit wat lagere rendement zou kunnen verklaard worden door onder andere een lagere kantoordensiteit, een groter aandeel sociale woningen en de relatieve ouderdom van het woningbestand.

De ontvangsten van de gemeentebelasting (7 %) en de opcentiemen bij de **personenbelasting**²⁴ (8 %) vormen eveneens belangrijke inkomensbronnen voor de gemeente. Hun aandeel is echter lager dan het gemiddelde van de 19 gemeenten. Net zoals bij de meeste andere gemeenten van het noordwesten en van het centrum van het Gewest is de opbrengst uit de personenbelasting per inwoner relatief zwak in Anderlecht. Het mediaan inkomen ligt immers lager in Anderlecht dan op regionaal niveau (zie hoofdstuk **7**, Inkomens).

²³ Belasting op het bezit van onroerende goederen, zoals woningen en gronden.

²⁴ Belasting op de inkomens van particulieren, zoals lonen en uitkeringen.

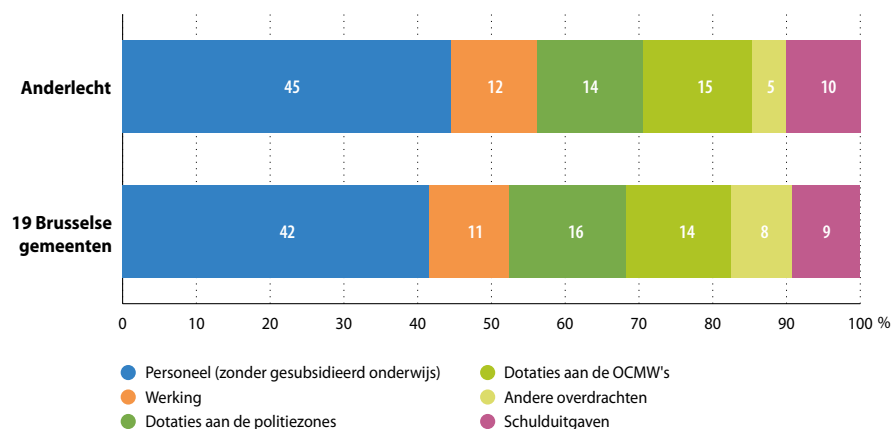
8-2 Verdeling van de gewone ontvangsten (zonder het gesubsidieerd onderwijs), gemiddelde van de rekeningen 2015-2020

Bron: GOB - BPB, berekeningen BISA

Noten: • De ontvangsten uit prestaties zijn degene die betrekking hebben op de levering van een goed of een dienst door de gemeente (bijvoorbeeld huurinkomsten voor een gebouw).
• De schuldontvangsten omvatten hoofdzakelijk de dividenden die de gemeenten krijgen van de intercommunales en daarnaast de kredietinteresten.

8-3 Verdeling van de gewone uitgaven (zonder het gesubsidieerd onderwijs), gemiddelde van de rekeningen 2015-2020

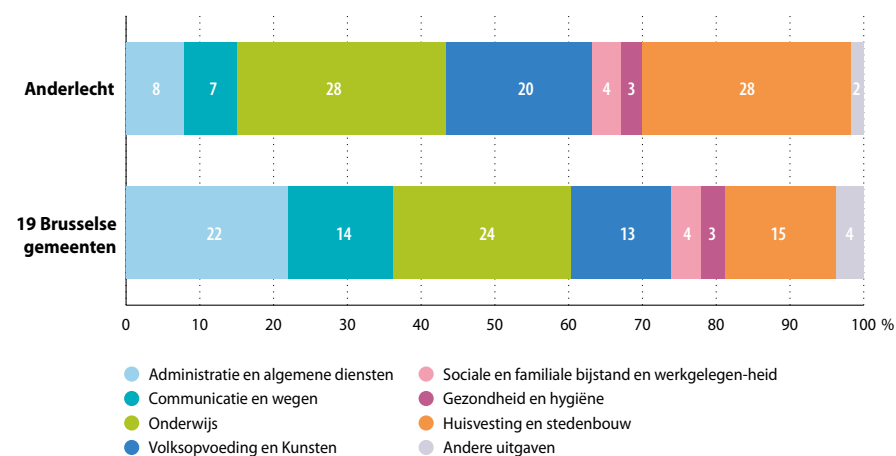
Bron: GOB - BPB, berekeningen BISA

Net als in de andere gemeenten, zijn de personeelskosten de belangrijkste **uitgaven** van de gemeente Anderlecht. Zo werd in de periode 2015-2020 gemiddeld 45 % van de gewone uitgaven besteed aan de personeelskosten van het gemeentebestuur, tegenover 42 % voor de 19 gemeenten (8-3). De werkingsuitgaven, de dotatie aan het OCMW en de schulduitgaven zijn relatief iets hoger in Anderlecht dan in de 19 gemeenten samen, in tegenstelling tot de dotatie aan de politiezones en de andere overdrachten (opgetrokken voor de 19 gemeenten door de Stad Brussel).

8.3. INVESTERINGEN

De **investeringsuitgaven** schommelen sterk van jaar tot jaar. Men kan echter vaststellen dat onderwijs en huisvesting/stedenbouw in de periode 2015-2020 gemiddeld een aanzienlijk deel van de investeringen in Anderlecht hebben vertegenwoordigd (beide 28 % van de investeringsuitgaven, tegenover 24 % en 15 % voor de 19 gemeenten). Administratie en algemene diensten vertegenwoordigt daarentegen een relatief minder groot aandeel van de investeringen in Anderlecht in die periode (8 % tegenover 22 % voor de 19 gemeenten) (8-4).

8-4 Verdeling van de investeringsuitgaven per functie, gemiddelde van de rekeningen 2015-2020

Bron: GOB - BPB, berekeningen BISA

9. HUISVESTING

Op 1 januari 2021 zijn er 18.784 gebouwen (15.447 residentieel en 3.337 niet-residentieel) en 53.032 woningen in Anderlecht, waaronder 5.139 sociale woningen.

Op het moment van schrijven beschikken we niet over voldoende recente gegevens over de huurbedragen op gemeentelijk niveau. De laatst beschikbare gegevens over de huurprijzen op gemeentelijk niveau dateren van 2018. Op dat moment bedroeg de gemiddelde huur 647 euro, tegenover 739 euro voor het Gewest als geheel²⁵. In het algemeen drukken de kosten van huur en nutsvoorzieningen (energie en water) zwaar op het budget van veel Brusselse huishoudens. Ze zijn een van de belangrijkste oorzaken van de te overmatige schuldenlast van de huishoudens²⁶. De sterke stijgingen van de energieprijzen (voornamelijk gas en elektriciteit) in 2022 hebben dit fenomeen alleen maar geaccentueerd.

9.1. KENMERKEN VAN WOONGEBOUWEN

In Anderlecht bestaat 72 % van de 15.447 residentiële gebouwen uit huizen in gesloten bebouwing²⁷, tegenover 64 % in het Brussels Gewest **9.1**.

9.1 Verdeling van de woongebouwen naar type (kadastraal karakter), 2021				
	Huizen in gesloten bebouwing	Huizen in halfopen bebouwing	Huizen in open bebouwing	Appartementsgebouwen
Anderlecht	72 %	9 %	2 %	16 %
Brussels Gewest	64 %	9 %	4 %	23 %

Bron: Statbel & FOD Financiën (AAPD)

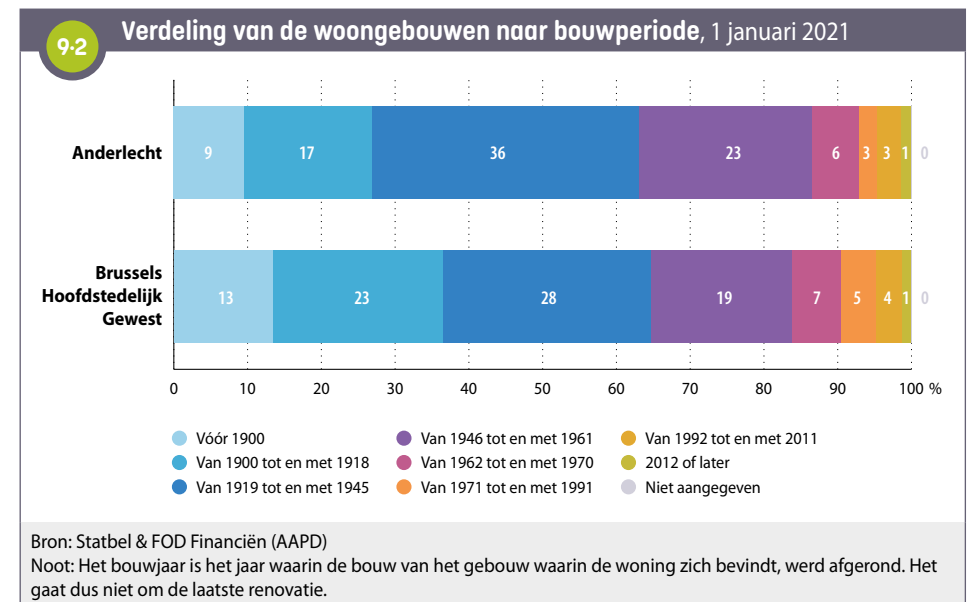
In Anderlecht zijn de oude tot zeer oude woningen – gebouwd voor 1919 – (26 % van het woningbestand) proportioneel minder talrijk dan in het Gewest (waar ze 36 % van het woningbestand vertegenwoordigen). De meer recente woningen, gebouwd vanaf de jaren

²⁵ BGHM, Observatiecentrum van de huurprijzen, enquête 2018 <https://slrb-bghm.brussels/sites/default/files/media/publication/documents/slrb-obsloyer-enquete2018-nl-web.pdf>

²⁶ Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2020).

²⁷ Sommige van deze gebouwen, geïdentificeerd als huizen, zijn soms onderverdeeld in meerdere woningen.

1970, zijn eveneens ondervertegenwoordigd in de gemeente (7 % tegenover 9 % in het Brussels Gewest). Meer dan de helft van de woningen in Anderlecht werd gebouwd tussen 1919 en 1961 (59 %, tegenover 47 % voor het Gewest) **9.2**.

De ouderdom van de gebouwen varieert in de gemeente. Anderlecht overlapt de **eerste kroon** van de stad (in het oosten van de gemeente), met oudere gebouwen (die vaker te kampen hebben met gezondheidsproblemen), en de **tweede kroon** (in het westen), met recentere gebouwen.

Op basis van de Census 2011 lijken grote woningen met meer dan 6 kamers ondervertegenwoordigd in Anderlecht in vergelijking met de gewestelijke situatie (zie Zoom op gemeenten, editie 2016). Dit ondanks het feit dat grote gezinnen oververtegenwoordigd zijn in de gemeente (zie het hoofdstuk **2**, Bevolking). Dit kan leiden tot problemen met overbevolking in de dichtbevolkte **wijken** van de **arme sikkels** in het oosten van de gemeente.

Nog steeds op basis van de gegevens van de Census 2011 blijkt dat het aandeel **door hun eigenaar bewoonde woningen** iets hoger ligt in Anderlecht (40 %) dan op gewestelijk niveau (38 %).

9.2. SOCIALE WONINGEN EN ANDERE WONINGEN VAN SOCIALE AARD

Op 31 december 2020 telde de gemeente Anderlecht 5.139 **sociale woningen**, 193 meer dan in 2010. In verhouding tot het aantal gezinnen zijn er in Anderlecht meer sociale woningen dan op gewestelijk niveau: er zijn 10 sociale woningen per 100 gezinnen in de gemeente, tegenover slechts 7,2 per 100 gezinnen op gewestelijk niveau **9-3**.

Niettemin staan 5.375 Anderlechtse gezinnen (5.507 als de aanvragen voor woningen voor bescheiden en middeninkomens worden meegeteld), of 10 % van de gezinnen in de gemeente, op de wachtlijst voor sociale huisvesting in het Brussels Gewest²⁸.

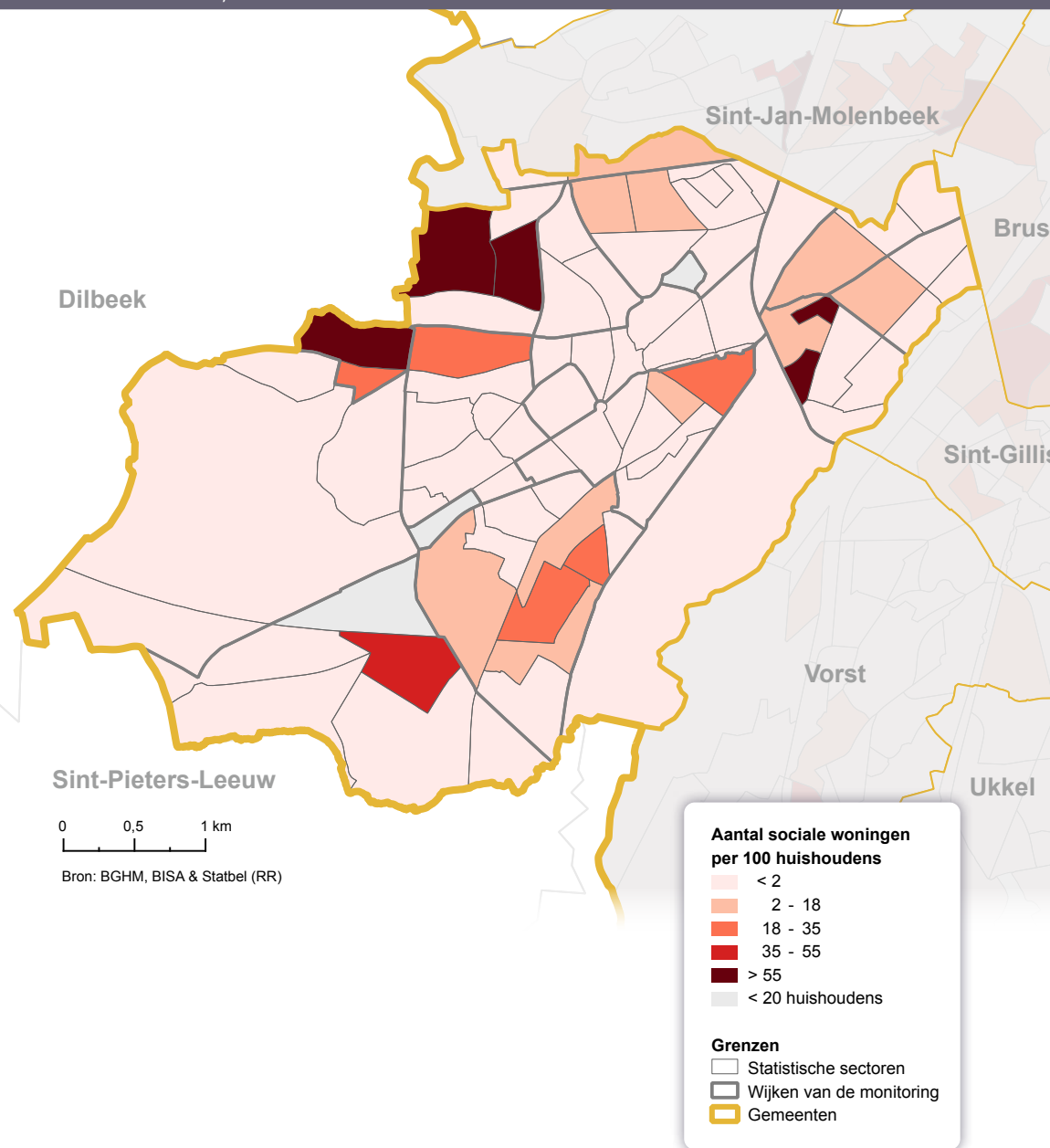
9-3 Aantal en aandeel sociale woningen, 31 december 2020		
	Anderlecht	Brussels Gewest
Aantal sociale woningen	5.139	40.089
Aantal sociale woningen per 100 private huishoudens	10,0	7,2
Bronnen: BGHM en Statbel, berekeningen BISA		

Sociale huisvesting is te vinden op verschillende locaties in de gemeente **9-4**. De tuinsteden Het Rad, Goede Lucht, Vogelenzang en Moortebeek, evenals het modernistische hoogbouwcomplex in Peterbos, zijn specifieke gebieden die over de gemeente verspreid liggen. De concentratie van sociale woningen is vooral hoog in het noorden van de gemeente (Peterbos, Moortebeek en Goede Lucht). Er zijn ook talrijke kleinere of meer in de rest van het stadswefsel opgaande gehelen: Kaarswijk, de wijk van de Albert I-square of de woonwijk Gets, naast het omvangrijke socialewoningbestand verspreid over Kuregem Veeartsenij en Dauw, of in het historische centrum.

²⁸ Bronnen: BGHM en Statbel, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel.

9-4

Aantal sociale woningen per 100 huishoudens naar statistische sector, Anderlecht, 31 december 2020

Naast de sociale woningen zijn er nog andere **'woningen met sociale bestemming'**. Deze huisvestingscategorie omvat sociale woningen maar ook andere *'woningen, geproduceerd of beheerd in het kader van een gewestelijk overheidsbeleid, of het nu gaat om de vaststelling van de huurprijs of de voorwaarden voor de aankoop en/of wederverkoop van de onroerende goederen'*²⁹. Binnen deze brede categorie verschillen echter de criteria voor de toegang en het al dan niet permanente sociale karakter van deze woningen.

Wat het **huurbestand** betreft, zijn er naast de sociale woningen die worden verhuurd door de Openbare vastgoedmaatschappijen (OVM's) een aantal andere **openbare woningen** met een potentieel sociaal karakter (woningen van de gemeente, van het OCMW, van het Woningfonds en, zeldzamer, van de gewestelijke Regie der Gebouwen). Net als bij sociale huisvesting is de duur van de sociale bestemming permanent. Er zijn 527 dergelijke woningen in Anderlecht³⁰. Er moet echter worden opgemerkt dat, over het algemeen in het Brussels Gewest, een deel van deze woningen verhuurd wordt tegen prijzen die dicht aanleunen bij die van de particuliere markt (en dus voorbehouden zijn aan de middenklasse).

Daarnaast wordt een aantal woningen in privébezit beheerd door **sociale verhuurkantoren** (SVK's), met huurprijzen onder de marktprijs voor huishoudens met een laag inkomen. Het bedrag dat de huurder betaalt, hangt af van de huur die is overeengekomen met de eigenaar van de woning. Bovendien is de sociale bestemming van deze woningen, in tegenstelling tot de openbare woningen, niet permanent. Ze hangt af van de privé-eigenaar. De minimale duur van een contract met een SVK is 3 jaar. In Anderlecht werden op 30/09/2019 1.113 woningen verhuurd via SVK's.

Tot slot zijn er ook een aantal voorzieningen die de **aankoop** van een woning betaalbarer moeten maken. Sommige overheidsprogramma's zijn gericht op de bouw van woningen en hun verkoop onder de marktprijs³¹, terwijl andere de toegang tot krediet vergemakkelijken, zodat mensen op de particuliere markt kunnen kopen³². In totaal zijn er 2.346 sociale koopwoningen in Anderlecht³³ 9-5.

9-5	Aantal woningen van sociale aard (exclusief sociale woningbouw), huurwoningen en koopwoningen, 2019 en 2020		
	Huurwoningen		Koopwoningen
	Openbare huisvesting (met uitzondering van sociale huisvesting)	Particuliere huisvesting (SVK)	
Anderlecht	527	1.113	2.346
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	7.526	6.962	11.079
Bronnen: Woningfonds, Citydev, urban.brussels/DSV, CLTB, Brussel Huisvesting, Gewestelijke Grondregie			

29 Perspective.brussels (2021).

30 388 gemeentelijke woningen (gemeente en OCMW, exclusief leegstaande woningen) op 31/12/2019, 138 woningen van het Woningfonds op 01/01/2019 en 1 woning van de gewestelijke Regie der Gebouwen op 01/01/2017.

31 Het betreft bijvoorbeeld woningen verkocht door het Woningfonds of Citydev of in het kader van wijkcontracten.

32 Hier gaat het bijvoorbeeld om door het Woningfonds verstrekte leningen.

33 Dit betreft: door het Woningfonds verkochte woningen op 31/12/2020, woningen uit Duurzame Wijkcontracten op 31/12/2020, door Citydev verkochte woningen sinds 2010 en op 31/12/2019 actieve leningen van het Woningfonds.

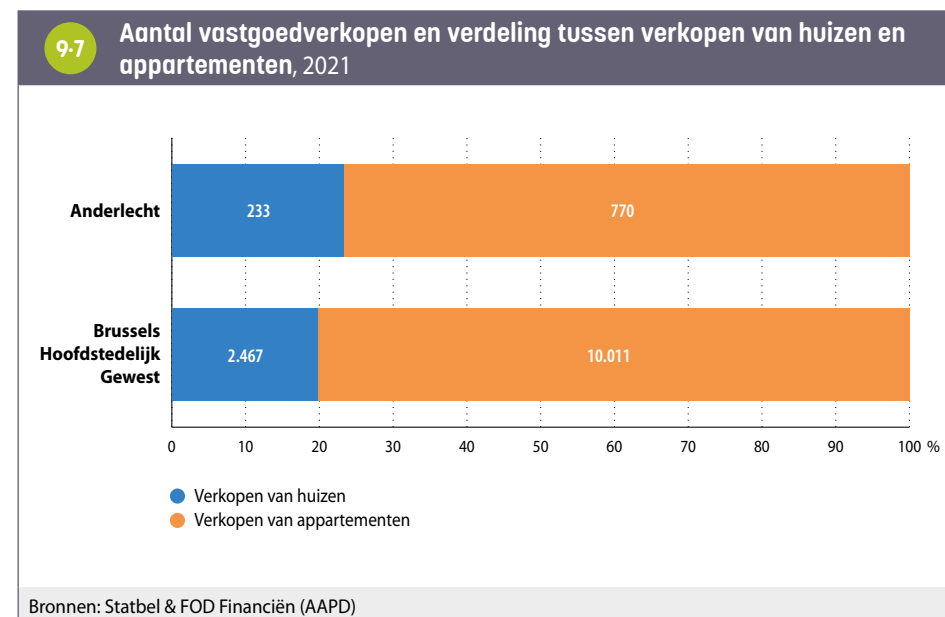
9.3. VASTGOEDPRIJZEN

In het algemeen liggen de vastgoedprijzen in Anderlecht lager dan in het Gewest. In 2021 bedroeg de mediane verkoopprijs van een appartement er 184.000 euro, tegenover 240.000 euro voor het Gewest ⁹⁻⁶. Tussen 2011 en 2021 steeg de voor inflatie gecorrigeerde mediane verkoopprijs van appartementen aanzienlijk in Anderlecht en het Brussels Gewest (respectievelijk +20 % en +22 %).

9-6 Woningprijzen (in euro 2021) en aantal transacties, 2011 en 2021	Anderlecht		Brussels Gewest	
	2011	2021	2011	2021
Huizen in gesloten en halfopen bebouwing				
Mediane prijs	274.000 €	320.000 €	385.000 €	455.000 €
Aantal transacties	196	227	2.115	2.317
Appartementen				
Mediane prijs	153.000 €	184.000 €	196.000 €	240.000 €
Aantal transacties	602	770	8.276	10.011
Totaal aantal transacties per 100 huishoudens⁽¹⁾	1,67	1,94	1,98	2,23

Bronnen: Statbel (RR) & FOD Financiën (AAPD), berekeningen BISA
 (1) Deze indicator heeft ook betrekking op de verkoop van huizen in open bebouwing.

Net als in het Brussels Gewest hadden de meeste transacties in Anderlecht in 2021 betrekking op appartementen, maar het aandeel van de verkopen van huizen is er iets hoger dan in het Gewest als geheel ⁹⁻⁷.

10. MOBILITEIT EN MILIEU

10.1. MOBILITEIT

Autobezit van de huishoudens

Men telt 0,6 auto's per huishouden in Anderlecht. Dit komt overeen met het gewestelijke gemiddelde. Met deze motoriseringsgraad staat Anderlecht op de 12de plaats van de 19 Brusselse gemeenten, ver achter Sint-Pieters-Woluve (0,95 wagens per huishouden, de gemeente met de hoogste motoriseringsgraad). In het algemeen hangt de mate van motorisering van de huishoudens af van een aantal factoren, waaronder het inkomen van het huishouden, de samenstelling en de leeftijd van de leden (bv. de aanwezigheid van kind(eren) in het huishouden), de plaatselijke dichtheid van diensten (winkels enz.) en het bestaan van alternatieven voor particuliere gemotoriseerde mobiliteit³⁴.

In Anderlecht heeft 52 % van de huishoudens geen auto, wat eveneens overeenkomt met het gewestelijke gemiddelde; 39 % van de huishoudens heeft één auto en 8,8 % heeft er twee of meer. Ook hier verschillen de waarden voor de gemeente niet veel van de gemiddelde waarden die in het Brussels Gewest worden waargenomen, hoewel de huishoudens met twee of meer wagens iets minder vertegenwoordigd zijn **10-1**.

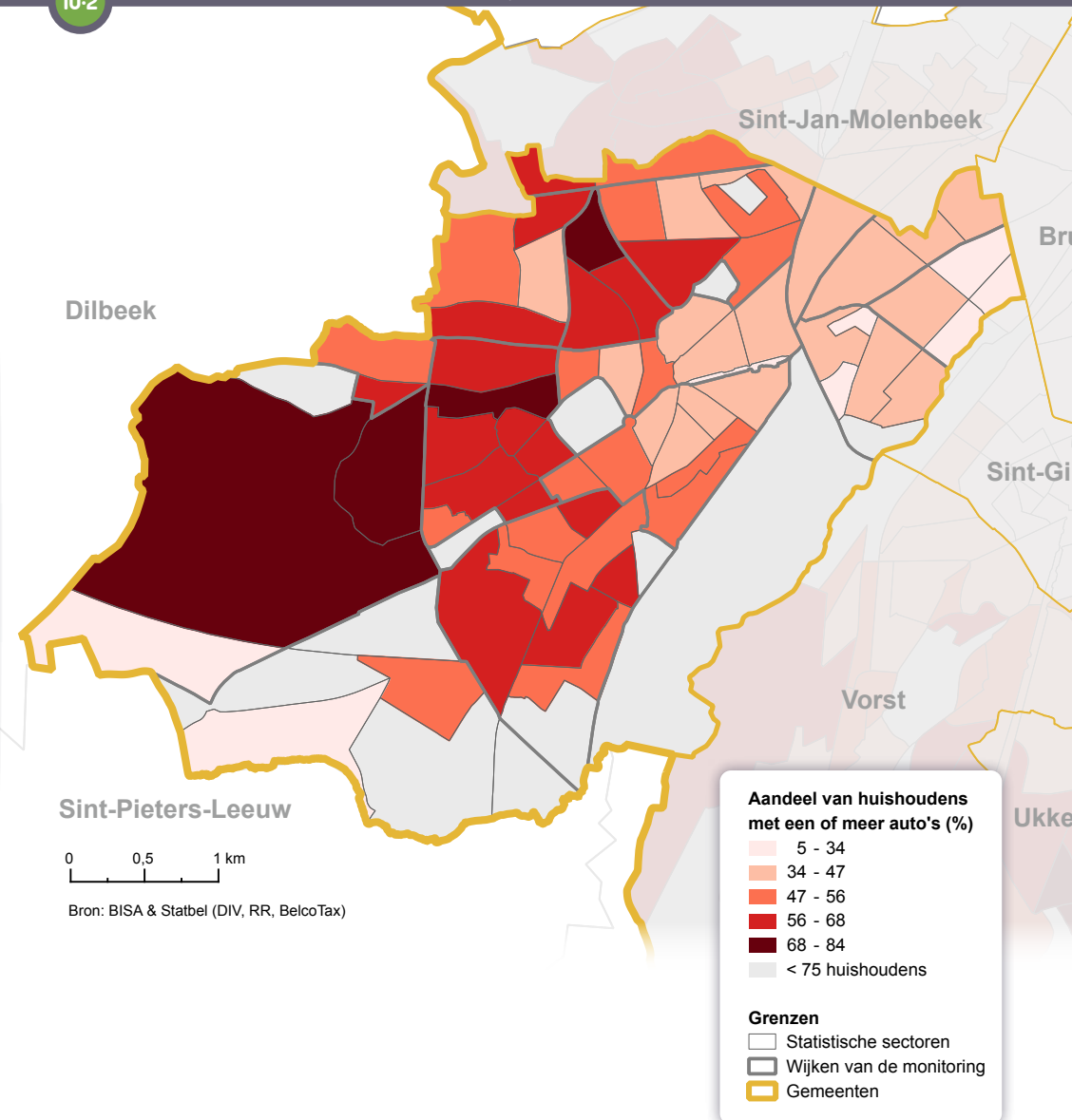
10-1 Autobezit van de huishoudens, 2019				
			Anderlecht	Brussels Gewest
Aandeel van huishoudens met:	0 auto's	%	52,2	52,3
	1 auto	%	39,0	37,7
	2 auto's of meer	%	8,8	10,0
Auto's per huishouden		graad	0,6	0,6
Aandeel huishoudens met een bedrijfswagen		%	3,9	7,7

Bronnen: Statbel, berekeningen BISA

34 Zie BISA (2019).

10-2

Aandeel huishoudens met een auto per statistische sector, Anderlecht, 2019

Anderlecht bestaat uit zowel gebieden die goed bediend worden door het openbaar vervoer, dichtbevolkt zijn en gekenmerkt worden door lagere inkomens in de **eerste kroon**, als minder dichtbevolkte gebieden in de **tweede kroon**, met minder goede verbindingen en bewoond door meer welvarende inwoners. Daardoor varieert het aandeel van de gemotoriseerde huishoudens binnen de gemeente, net als in andere grote gemeenten **10-2**. In Kuregem heeft minder dan één huishouden op drie (minstens) één auto. In het algemeen zijn de huishoudens in de **wijken** ten oosten van de spoorlijn weinig gemotoriseerd: minder dan de helft van de huishoudens heeft er een auto (of meer dan één). In de westelijke wijken van de gemeente heeft de meerderheid van de huishoudens (tot 84 %) een auto. Bepaalde lokale factoren kunnen het lage autobezit van huishoudens verklaren: studentencampussen (Erasmus), sociale woonwijken (Peterbos, Moortebeek, Goede Lucht, Grondels, Albert I), steenwegsectoren (Wayez).

Het aandeel huishoudens met een bedrijfswagen is lager in Anderlecht dan in het Gewest (3,9 % tegenover 7,7 %). Dit is een bijzonder laag cijfer in vergelijking met de andere gemeenten: Anderlecht is de gemeente met het 2de laagste aandeel huishoudens met een bedrijfswagen van het Gewest, net na Sint-Joost ten Noode (2,6 %). Het hoogste percentage wordt opgetekend in Sint-Pieters-Woluwe (16 %).

Dit houdt voornamelijk verband met de wat lagere **werkgelegenheidsgraad** en de kenmerken van de jobs van de inwoners van Anderlecht (meer deeltijds werk, verdeling bedienden-arbeiders, activiteitensectoren, loon enz.). In België neemt de kans op een bedrijfswagen immers toe met het inkomensniveau van de werknemer (May *et al.*, 2019).

Deelauto's

De eerste deelauto's van Cambio werden in 2003 in dienst genomen. In het algemeen is het aanbod van Cambio (gemeten door het aantal standplaatsen) tot 2017 aanzienlijk gestegen en sindsdien relatief stabiel gebleven (Parking.Brussels 2020). Het aanbod is ongelijk verdeeld over het Gewest en is geconcentreerd in het centrum en in de gemeenten van de **eerste kroon**, vooral in het oosten.

Het aanbod is beperkter in Anderlecht dan in het Gewest **10-3**. In 2021 telde men 17 standplaatsen, één per 7.172 inwoners, vergeleken met één per 1.840 inwoners voor het Gewest als geheel. Het aantal inwoners per standplaats ligt dus bijna vier keer hoger in het Brussels Gewest in zijn geheel dan in Anderlecht. Volgens deze gegevens is Anderlecht de minst goed voorziene gemeente op het vlak van Cambio. In Elsene, de best uitgeruste gemeente, is er één standplaats per 1.094 inwoners.

De deelauto's van Cambio worden in de gemeente iets meer gebruikt dan in het Gewest als geheel. In de loop van 2021 werd elke deelauto gemiddeld 441 keer gereserveerd, tegenover gemiddeld 431 keer in het Gewest.

10-3 Vraag en aanbod van Cambio-deelauto's, 2021				
		Anderlecht (max. in termen van inwoners/ standpl.)	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	Elsene (min. in termen van inwoners/ standpl.)
Aanbod / Standplaatsen	Standplaatsen	17	647	80
	Inwoners per standplaats	7.172	1.886	1.094
Vraag / Reserveringen	Reserveringen	7.502	284.252	27.350
	Reserveringen per standplaats	441	439	342
Bron: parking.brussels				

10.2. MILIEU

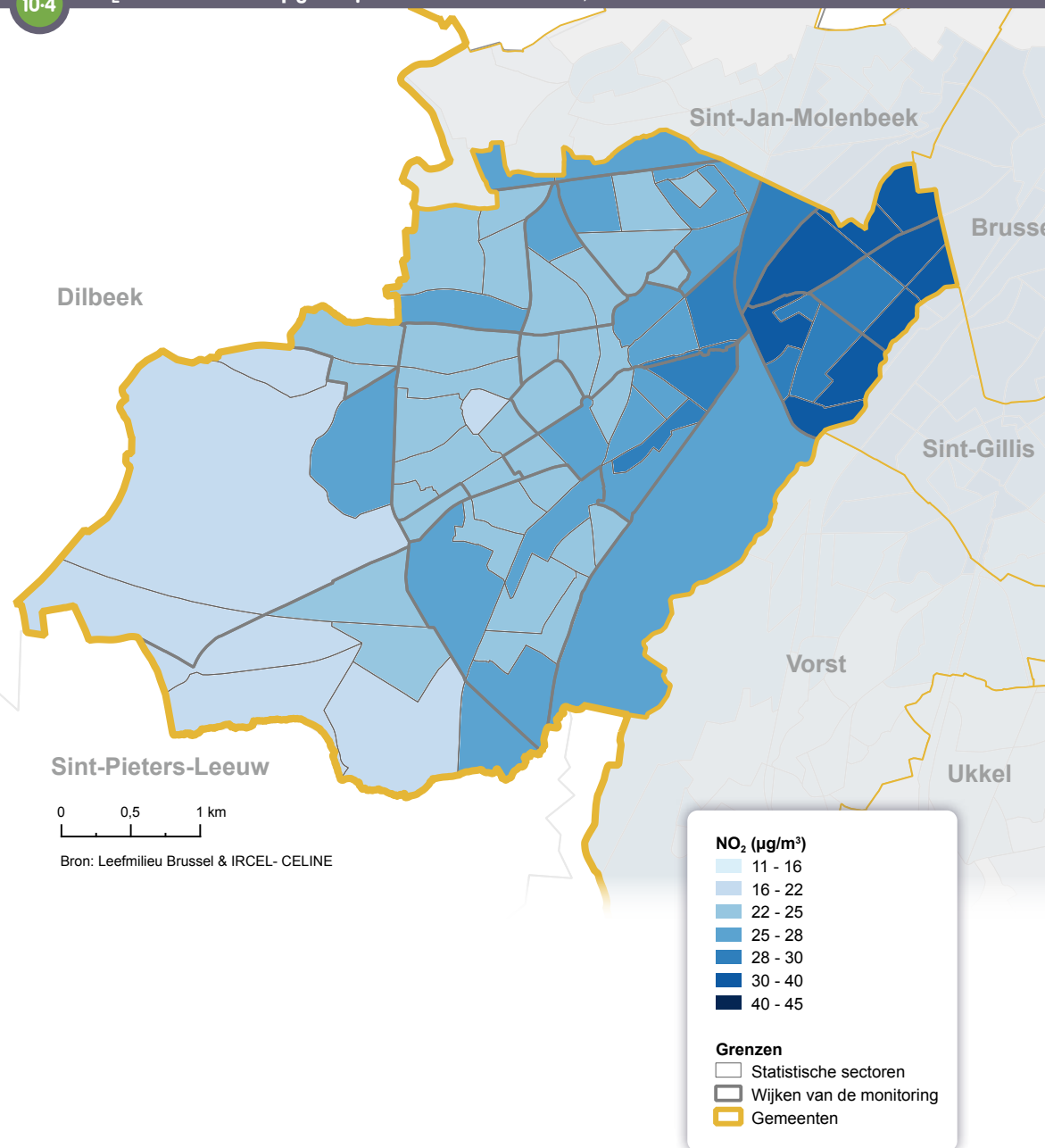
Luchtverontreiniging

Stikstofdioxide (NO₂) is een gas dat schadelijk is voor de menselijke gezondheid. In Brussel is naar schatting ongeveer 4,71 % van de sterfte toe te schrijven aan NO₂-vervuiling, d.w.z. bijna 400 overlijdens per jaar (Andrieu *et al.*, 2020). De belangrijkste bronnen van de verontreiniging van de buitenlucht (alle verontreinigende stoffen samen) zijn wegverkeer, verwarming van gebouwen, energieproductie en afvalverbranding. Specifiek voor NO₂ wordt geschat dat 44 % van de concentraties in Brussel verband houden met het wegverkeer en dat 45 % te wijten is aan een bijdrage van buiten het Gewest (Leefmilieu Brussel 2022).

In het Brussels Gewest (2021) liggen de [gemiddelde jaarlijkse NO₂-concentraties](#) die in de verschillende meetstations voor de luchtkwaliteit werden geregistreerd, onder de richtwaarden van de EU (40 µg/m³), maar systematisch boven de drempel die sinds 2021 door de WGO wordt aanbevolen (10 µg/m³) (Leefmilieu Brussel 2022).

De NO₂-concentraties zijn ongelijk verdeeld in het Brussels Gewest, waarbij sommige [statistische sectoren](#) tot vier keer meer vervuild zijn dan andere (Andrieu *et al.*, 2020). In Anderlecht zijn de sectoren die het meest te lijden hebben onder deze vervuiling de wijken van de [eerste kroon](#), die gekenmerkt worden door een hoge woondichtheid en zware verkeersstromen (soms doorgaand verkeer) ¹⁰⁻⁴.

10-4

NO₂-concentraties (µg/m³) per statistische sector, Anderlecht 2019

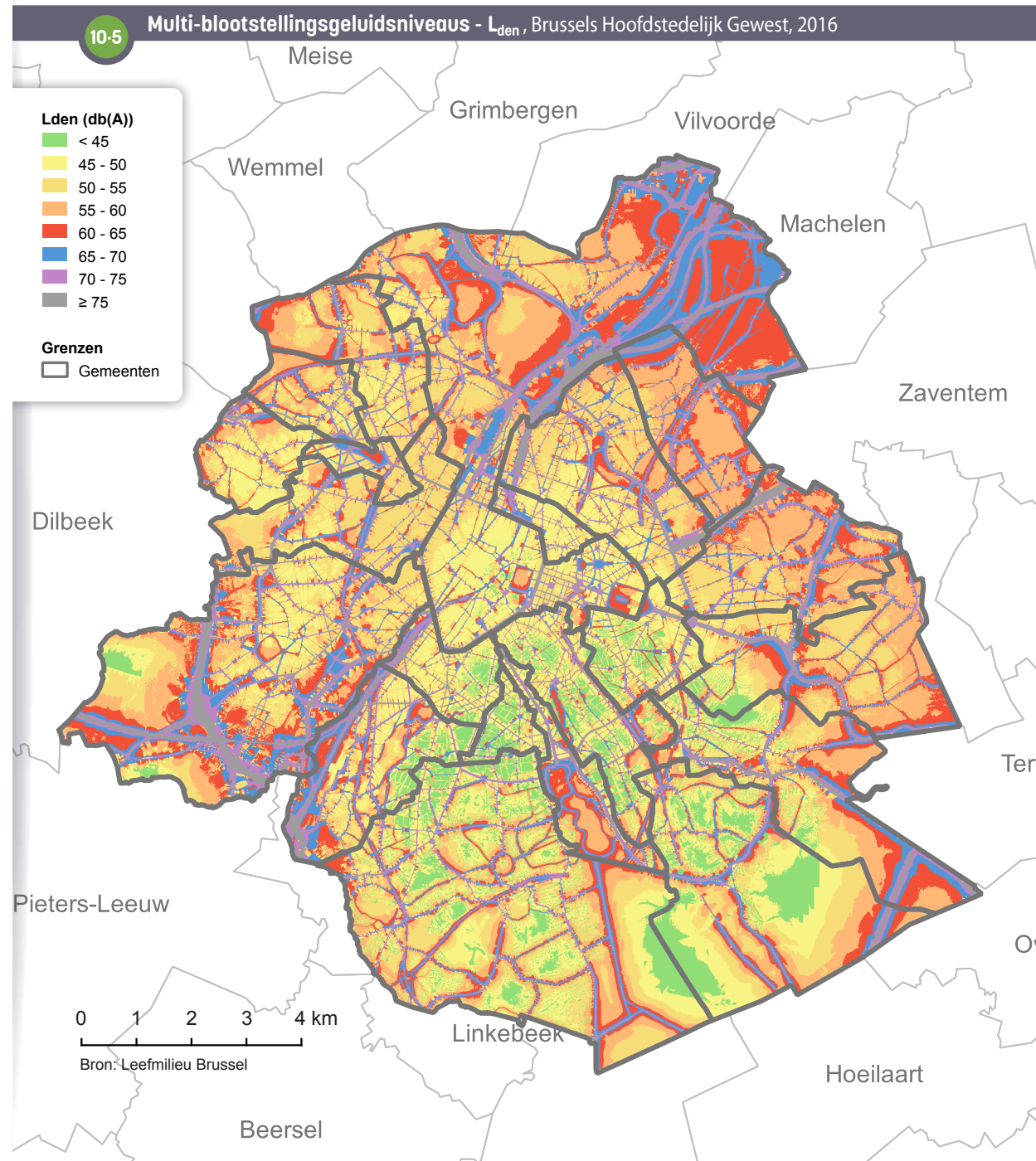
Geluidshinder

De effecten van geluidshinder zijn talrijk: er zijn auditieve effecten (gehoorverlies, oorsuizen enz.) en niet-auditieve effecten (slaapstoornissen, hart- en vaatziekten, laag geboortegewicht en vroeggeboorte, cognitieve stoornissen bij kinderen, impact op de mentale gezondheid enz.). Men schat dat 'het omgevingslawaai van het wegvervoer alleen al in het Brussels Gewest verantwoordelijk is voor het verlies van meer dan 10.103 gezonde levensjaren per jaar' (Andrieu et al., 2020).

In het Brussels Gewest wordt ongeveer 70 % van de bevolking blootgesteld aan geluidsniveaus van het wegverkeer die de richtwaarden van de WGO (53 decibel - dB) overschrijden (idem).

De kaart van de geluidsniveaus **10-5** is samengesteld rekening houdende met de combinatie van het geluid van verschillende transportmodi (weg, lucht en spoor). Het betreft de gemiddelde toestand op 24 uur. In Anderlecht verklaren de spoor- en weginfrastructuren de verdeling van de geluidshinder. De meest getroffen gebieden (met geluidsniveaus van gemiddeld meer dan 65 dB) zijn immers de gebieden die doorkruist worden door de belangrijkste spoorlijnen (tussen het station Brussel Zuid en Neerstalle, tussen het station Brussel Zuid en Neerpede langs de lijn naar Gent, nabij het Weststation) of door de ring³⁵.

³⁵ Andere belangrijke verkeersaders lopen door de gemeente en kunnen geluidshinder veroorzaken, ook al is hun invloed niet zichtbaar op de kaart (Industrielaan, Simonetlaan, Bergensesteenweg, Ninovesteenweg enz.).

Groene ruimten

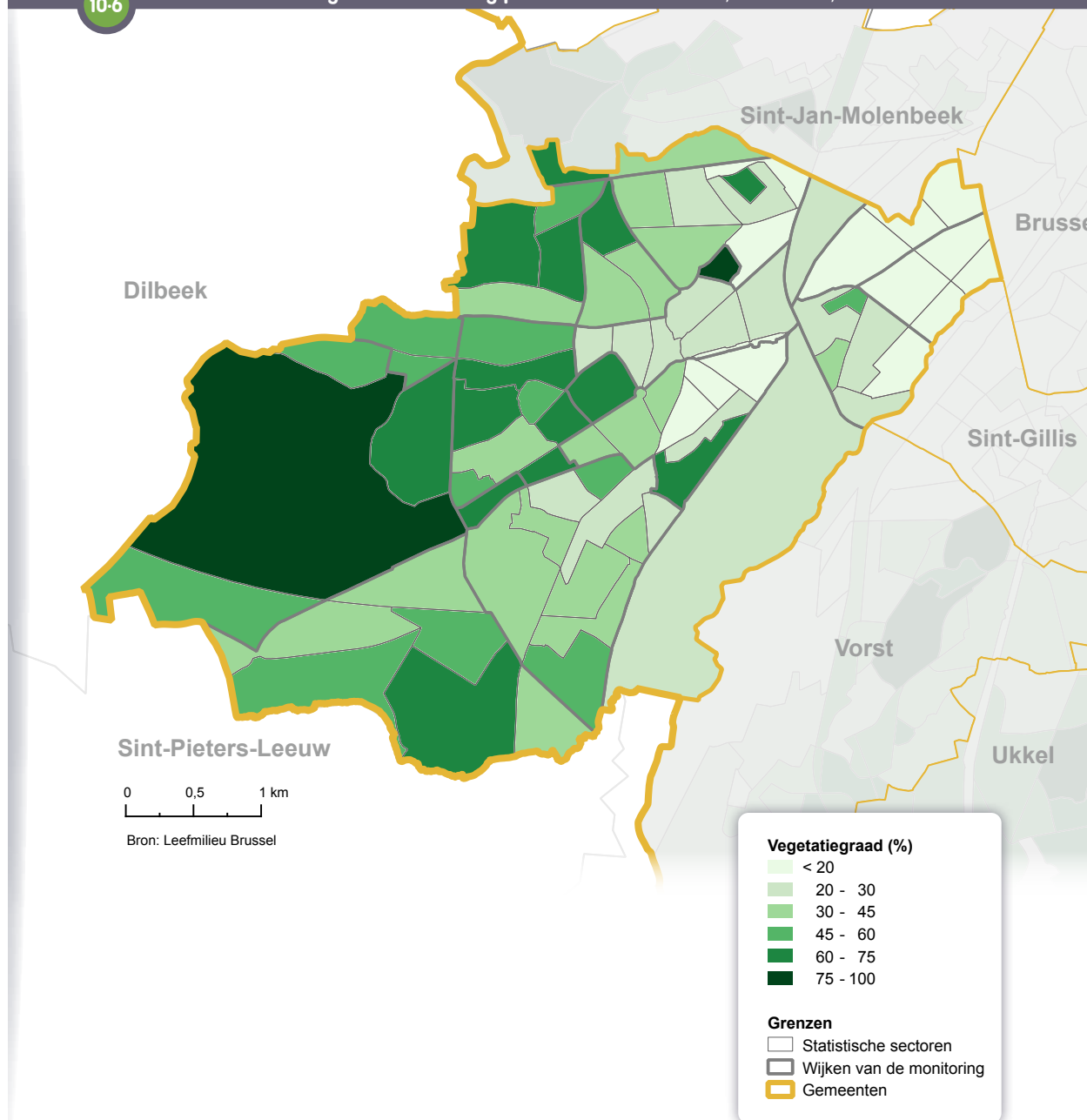
Naast hun rol in het behoud van fauna en flora zijn groene ruimten ook elementen die de levenskwaliteit en de gezondheid ten goede komen. De aanwezigheid van groene ruimten wordt in verband gebracht met een beter humeur, een beter concentratievermogen en minder stress. Minder direct helpt de aanwezigheid van groene ruimten ook om lichaamsbeweging aan te moedigen, de luchtkwaliteit te verbeteren, de blootstelling aan lawaai en hitte te verminderen en daardoor het risico op het ontwikkelen van bepaalde ziekten te verlagen (Andrieu *et al.*, 2020). Naast deze effecten op de gezondheid zijn groene ruimten ook ontmoetingsplaatsen die de sociale cohesie kunnen verbeteren.

Anderlecht lijkt *gemiddeld minder groen* te zijn dan het Gewest in zijn geheel (dat het Zoniënwoud omvat), ondanks de uitgestrekte landbouwgebieden in het westen van het gemeentelijk grondgebied. In feite heeft 46 % van de gemeentelijke oppervlakte begroeiing (tegenover 52 % voor het Gewest als geheel) en 20 % bomen (tegenover 33 % voor het Gewest als geheel).

De gemeente wordt gekenmerkt door een aanzienlijke variatie in de vegetatiebedekking **10-6**. In de *wijken* van de *eerste kroon*, van Kuregem tot de spoorlijn, is minder dan 20 % van de oppervlakte begroeid. In het westen van de gemeente is het grootste deel van het land begroeid, want naast de verschillende parken (Pedepark, Vijverspark, Astridpark enz.) zijn er nog uitgestrekte landbouwgebieden³⁶.

10-6

Aandeel van de vegetatiebedekking per statistische sector, Anderlecht, 2020

36 Ook sommige sportzones zijn begroeid, zoals het golfterrein van Anderlecht (43 ha).

Deze landbouwgebieden zijn evenwel geen echte voor het publiek toegankelijke groene ruimten. In Anderlecht wordt 41 % van het grondgebied (7,3 km² van 17,7 km² in totaal) beschouwd als gebied zonder openbaar toegankelijke groene en recreatieve ruimten. Dit hoge cijfer kan worden verklaard door 1) de aanwezigheid van woonwijken met weinig groen en recreatiegebieden die voor het publiek toegankelijk zijn, 2) door de aanwezigheid van industrieterreinen of braakliggende industrieterreinen en 3) landbouwgebieden die eveneens weinig toegankelijk groen hebben, een grote oppervlakte beslaan maar dunbevolkt zijn. Het aantal m² toegankelijke groene ruimte per inwoner bedraagt de helft van het gewestelijke gemiddelde (12 m² per inwoner tegenover 25 m² per inwoner) ¹⁰⁻⁷.

10-7 Kenmerken van de groene ruimten			
	Referentie-jaar	Anderlecht	Brussels Gewest
Oppervlakte van de vegetatiebedekking (km ²)	2020	8,2	85,0
Oppervlakte van de boombedekking (km ²)		3,6	53,6
Aandeel van het grondgebied met vegetatiebedekking (%)		46	52
Aandeel van het grondgebied met boombedekking (%)		20	33
Oppervlakte van voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (km ²)	2021	1,4	30,2
Oppervlakte van het grondgebied waar er een gebrek is aan voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (km ²)		7,3	43,7
Aandeel van het grondgebied met voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (%)		8	19
Aandeel van het grondgebied waar er een gebrek is aan voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (%)		40	27
Dichtheid van voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten per inwoner (m ² /inw)		12	25

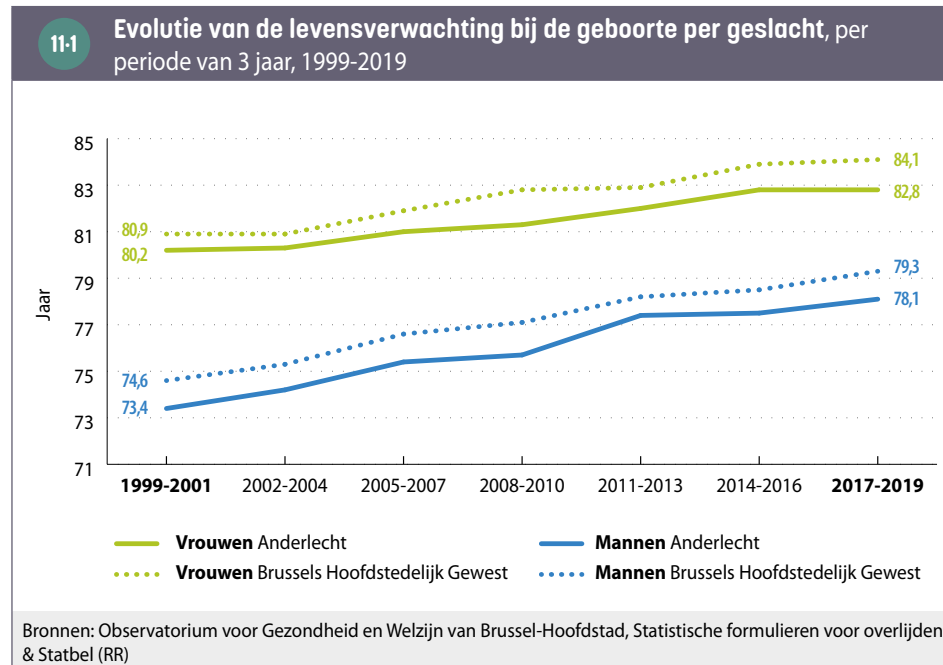
Bronnen: Leefmilieu Brussel, Statbel; berekeningen Leefmilieu Brussel & BISA

11. GEZONDHEID

11.1. LEVENSV ERWACHTING EN MORTALITEIT

Levensverwachting

De levensverwachting bij de geboorte ligt in Anderlecht lager dan in het Brussels Gewest in de periode 2017-2019. De levensverwachting bij de geboorte, berekend over de periode 2017-2019, bedraagt 82,8 jaar voor vrouwen en 78,1 jaar voor mannen in Anderlecht, tegenover respectievelijk 84,1 jaar en 79,3 jaar in het Gewest ¹¹⁻¹. Tussen 1999 en 2019 steeg de levensverwachting bij de geboorte sneller voor mannen dan voor vrouwen, zowel in Anderlecht als in het Brussels Gewest.

De lagere levensverwachting in Anderlecht kan worden verklaard door de minder gunstige socio-economische situatie van de bewoners in vergelijking met het gewestelijke gemiddelde. Armoede en gezondheid zijn nauw met elkaar verbonden. Enerzijds door de ongunstigere levensomstandigheden (huisvesting, werksituatie, toegang tot gezonde voeding, armoedestress ...) en anderzijds door een moeilijker toegang tot gezondheidszorgen³⁷.

Vroegtijdig overlijden (voor 75 jaar)

In Anderlecht bedraagt het vroegtijdig sterftecijfer (voor 75 jaar), gestandaardiseerd voor leeftijd 545 per 100.000 mannen en 300 per 100.000 vrouwen voor de periode 2010-2019 ¹¹⁻². Deze cijfers zijn duidelijk hoger dan in het Brussels Gewest (488 per 100.000 mannen en 272 per 100.000 vrouwen), wat mede de lagere levensverwachting in de gemeente verklaart.

Het gestandaardiseerd vroegtijdig sterftecijfer is wel aanzienlijk gedaald in vergelijking met het voorgaande decennium, zowel voor mannen als voor vrouwen. In de periode tussen 2000 en 2009, bedroeg het gestandaardiseerd vroegtijdig sterftecijfer in Anderlecht 685 op 100.000 mannen en 369 op 100.000 vrouwen in die periode.

Tabel ¹¹⁻² geeft een overzicht van de belangrijkste oorzaken van vroegtijdige sterfte. In Anderlecht zijn de drie belangrijkste oorzaken voor mannen, kanker aan het ademhalingsstelsel (strottenhoofd, luchtpijp, longen of bronchiën), ischemische cardiopathie en chronische aandoeningen van de onderste luchtwegen. Voor vrouwen is dit kanker aan het ademhalingsstelsel, borstkanker en ischemische hartziekten. De belangrijkste doodsoorzaken zouden anders zijn indien men personen van 75 jaar of ouder ook in beschouwing neemt. Longontstekingen, dementie en Alzheimer zijn bijvoorbeeld belangrijke doodsoorzaken bij de oudere inwoners van 75 jaar of ouder van het Brussels Gewest.

³⁷ Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2019).

11.2

Vroegtijdige sterftcijfers (<75 jaar) voor de belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken, per geslacht, 2010-2019

	MANNEN			VROUWEN		
	Aantal sterfgevallen Anderlecht	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Anderlecht (/100.000)	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Brussel Gewest (/100.000)	Aantal sterfgevallen Anderlecht	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Anderlecht (/100.000)	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Brussel Gewest (/100.000)
Alle doodsoorzaken	1.944	545,0	487,8	1.188	300,3	272,2
Kanker aan strottenhoofd, luchtpijp, longen en bronchiën	219	65,1	55,8	102	26,7	25,3
Ischemische hartziekten	179	52,4	43,0	58	15,5	13,0
Chronische aandoeningen van de onderste luchtwegen (inclusief bronchitis, astma, emfyseem)	94	30,2	23,5	57	15,4	14,0
Cerebrovasculaire aandoeningen	84	25,1	20,9	50	13,2	11,4
Chronische leveraandoeningen	73	19,0	16,8	49	12,2	7,6
Zelfmoord (2)	80	16,8	16,3	24	5,6	7,6
Borstkanker	0	-	0,3	86	21,6	24,1
Pancreaskanker	36	10,7	11,4	25	6,3	7,6
Kanker van de dikke darm	34	10,4	10,8	27	7,2	6,5
Kanker aan het lymfatisch, hematopoëtisch en aanverwant weefsel (bv. lymfomen, leukemieën, enz.)	34	9,9	12,4	27	7,1	6,9
Verkeersongevallen	36	7,1	4,5	< 10	-	-
Prostaatcancer	35	11,9	8,8	-	-	-

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor overlijden & Statbel (RR)

(1) Directe standaardisatie waarbij de Europese referentiepopulatie van 2013 werd gehanteerd.

(2) Het aantal sterfgevallen door zelfmoord kan onderschat worden: een aantal zelfdodingen wordt geregistreerd als gebeurtenis waarvan niet duidelijk is of deze al dan niet opzettelijk is.

• Gerangschikt op basis van het totaal (mannen en vrouwen) aantal sterfgevallen per doodsoorzaak.

• Enkel de doodsoorzaken die minstens 10 overlijdens tellen voor een van beide geslachten, zijn opgenomen in deze tabel. Indien er minder dan 10 gevallen zijn, worden de gestandaardiseerde sterftcijfers niet weergegeven.

Zowel bij mannen als bij vrouwen en voor de meeste doodsoorzaken overlijden er in Anderlecht relatief wat meer vroegtijdig dan in vergelijking met het ganse gewest. Verschillen tussen gemeenten in levensverwachting en vroegtijdige sterfte zijn gelinkt aan de socio-economische situatie van de inwoners. Armoede, in al zijn dimensies, kan leiden tot een verslechtering van de gezondheidstoestand en een slechte gezondheid kan leiden tot verarming. Sociale ongelijkheden in gezondheid komen voor op alle leeftijden en worden vastgesteld voor de meeste gezondheidsproblemen³⁸.

Bij de vrouwen in Anderlecht komt borstkanker als vroegtijdige doodsoorzaak desondanks wel een beetje minder vaak voor dan gemiddeld in het gewest. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat de risico- en beschermingsfactoren voor borstkanker vaak een omgekeerd verband laten zien met het socio-economische statuut van de vrouw dan bij andere gezondheidsaandoeningen. Zo is bijvoorbeeld de jongere leeftijd om een eerste kind te krijgen een beschermende factor tegen borstkanker, terwijl hormonale substitutiebehandelingen het risico erop verhogen.

38 Voor meer informatie over sociale ongelijkheden in gezondheid in Brussel, zie: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad. 2019. Iedereen even gezond in Brussel? Recente cijfers en kaarten over sociale ongelijkheden in gezondheid. Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie: Brussel

Mortinaliteit en infantiele sterfte

Voor de vijfjarige periode van 2015 tot 2019 verschilt de **mortinaliteit** en de **infantiele sterfte** in Anderlecht niet veel van deze in het Gewest **11-3**.

11-3 Mortinaliteit en infantiele sterfte, 2015-2019			
	Anderlecht (1)		Brussels Gewest (2)
	Totaal aantal sterfgevallen	Per 1.000	Per 1.000
Mortinaliteit (op het aantal levend- en doodgeborenen)	61	6,0	6,2
Infantiele sterfte (op het aantal levendgeborenen)	42	4,2	3,5

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, [Statistische formulieren voor geboorten en overlijden](#)
(1)/(2) Het betreft de geboorten waarbij de gebruikelijke verblijfplaats van de moeder in (1) Anderlecht / (2) het Brussels Gewest is.

11.2. ALGEMENE GEZONDHEIDSTOESTAND

Op basis van administratieve gegevens en terugbetalingsgegevens van zorg- en medicatiegebruik van het Intermutualistisch Agentschap (IMA)³⁹ kunnen we de prevalentie van een aantal aandoeningen en het (preventief) zorggebruik (zie deel 11.3) inschatten. Het is belangrijk om te onthouden dat deze gegevens beschikbaar zijn voor iedereen die recht heeft op en in orde is met de verplichte ziekteverzekering in België (hierna “rechthebbenden”), en dit dus niet de volledige officiële bevolking in het rijksregister betreft⁴⁰. Bovendien wordt een aandoening enkel geïdentificeerd indien mensen naar de dokter gaan voor een diagnose en/of de nodige medicatie (kunnen) kopen, wat kan leiden tot een onderschatting van bepaalde aandoeningen (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2019).

³⁹ Het IMA brengt de informatie bijeen van alle terugbetalingen van zorg door de zeven ziekenfondsen in België.

⁴⁰ In het Brussels Gewest komt de populatie rechthebbenden op de verplichte ziekteverzekering, voor 91,6 % overeen met de populatie op basis van het Rijksregister. Dit is minder dan voor het ganse land (98 %) (Atlas IMA, 2021). Het verschil tussen beide gegevensbronnen heeft onder meer te maken met de referentieperiode die wordt gebruikt, het aandeel internationale werknemers met een private verzekering, het aandeel vreemdelingen en het aandeel personen dat niet in orde is met de verplichte ziekteverzekering. Voor meer details zie <https://atlas.ima-aim.be/databanken/?rw=1&lang=nl>. Ook personen die niet tot de officiële bevolking worden gerekend vallen buiten de analyses, aangezien ze niet aangesloten zijn bij de verplichte ziekteverzekering (studenten die niet in een van de Brusselse gemeenten gedomicilieerd zijn, asielzoekers, vreemdelingen in een onregelmatige verblijfssituatie, diplomaten en hun gezinsleden, enz.).

Chronische ziekten

In Anderlecht wordt geschat dat 6,8 % van de rechthebbenden diabetes heeft, 1,2 % een hartaandoening en 8,3 % van de rechthebbenden die 50-plus zijn, een chronisch obstructief longlijden (COPD) (ongestandaardiseerde prevalenties). Na **standaardisatie** voor leeftijd zien we dat deze chronische ziekten vaker voorkomen in Anderlecht in vergelijking met het Gewest **11-4**. Deze gezondheidsverschillen zijn opnieuw voor een groot deel te linken aan de moeilijker socio-economische levensomstandigheden van vele inwoners in Anderlecht.

11-4 De prevalentie van een aantal chronische ziekten, 2020			
	Ongestandaardiseerd cijfer Anderlecht (per 100.000)	Gestandaardiseerd (1) cijfer Anderlecht (per 100.000)	Gestandaardiseerd (1) cijfer Brussels Gewest (per 100.000)
Diabetes (2)	6.800,0	9.028,5	7.777,1
Hartaandoeningen (3)	1.196,5	1.581,4	1.244,6
Chronisch obstructief longlijden (COPD) bij 50-plussers (4)	8.266,8	11.162,4	9.258,4

Bron: IMA

(1) Directe **standaardisatie** voor leeftijd waarbij de Europese referentiepopulatie van 2013 werd gehanteerd.
(2) We bekijken hier de terugbetaalde medicatie voor diabetes. Diabetes kan ook optreden tijdens de zwangerschap. Aangezien het hier om een tijdelijk fenomeen gaat, en dus niet om een chronische aandoening, wordt zwangerschapsdiabetes hier buiten beschouwing gelaten. Belangrijk is om in het achterhoofd te houden dat diabetes vaak niet wordt gediagnosticeerd (Van der Heyden *et al.*, 2019). Voor de methodologische details m.b.t. de indicator, zie Avalosse *et al.* (2019).
(3) We bekijken hier een groep medicijnen die typisch worden gebruikt voor hartdecompensatie, angina pectoris en hartritme stoornissen. Dit komt niet overeen met alle cardiovasculaire ziekten, maar het gebruik van deze medicatie is een goede indicator voor een hartaandoening (zie Avalosse *et al.*, 2019).
(4) We bekijken hier specifiek de medicijnen voor de behandeling van chronisch obstructief longlijden (COPD) (zie Avalosse *et al.*, 2019). Chronisch obstructief longlijden (COPD) is een ernstige en veel voorkomende longziekte, waarbij er een progressieve obstructie van de luchtwegen plaatsvindt. (Bij deze indicator worden al de prevalenties uitgedrukt per 100.000 rechthebbenden van de ziekteverzekering van 50 jaar en ouder).

Diabetes komt niet in elke wijk in Anderlecht evenveel voor **11.5**. De prevalentie is vooral bijzonder hoog in de wijken waar de inkomsten lager zijn (o.a. de wijken in Kuregem en de buurten waar veel sociale huisvesting is).

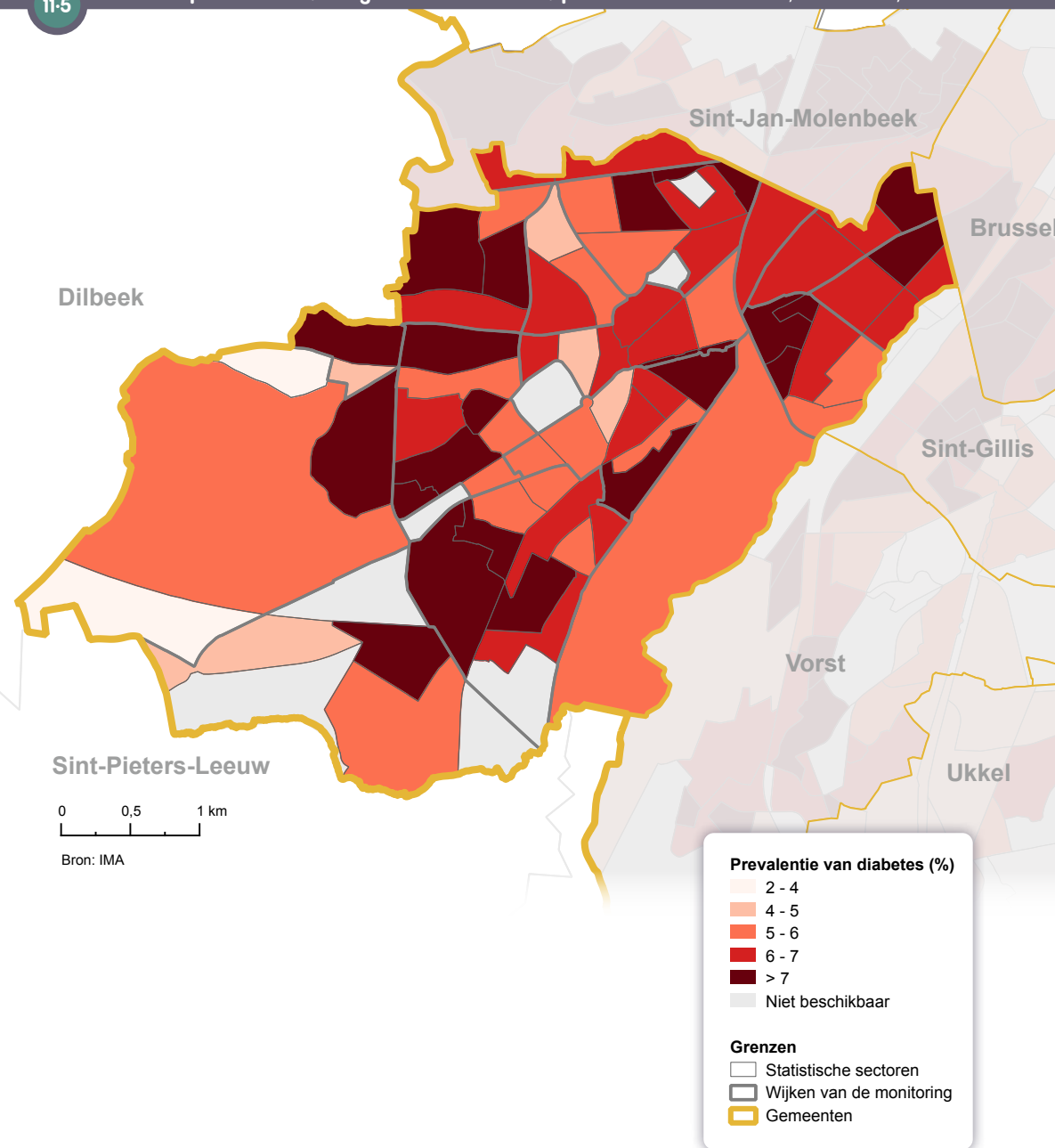
Overigens heeft 10% van de rechthebbenden in Anderlecht het statuut van chronisch zieke bij de verplichte ziekteverzekering⁴¹. Na standaardisatie voor leeftijd, ligt dit aandeel in Anderlecht (12%) wat hoger dan in het Gewest (11%). Echter, dit cijfer wordt niet alleen bepaald door de prevalentie van chronische ziekten, maar eveneens door de hoogte van de hiermee samenhangende kosten en door de mogelijkheden die mensen hebben om dit statuut te bekomen⁴².

41 Voor meer info over het "statuut chronisch aandoening", zie de website van het RIZIV: www.riziv.fgov.be.

42 Het verkrijgen van het "statuut chronisch aandoening" is verbonden aan allerlei voorwaarden. Zo moeten er bijvoorbeeld gedurende 2 jaar elk trimester genoeg terugbetalingen zijn geweest om in aanmerking te komen voor het statuut. Volgens een studie van het IMA (Rygaert *et al.*, 2021), geeft de indicator ons enkel een beeld over "het aantal personen met hoge en langdurige uitgaven". Er bestaan verder nog allerlei administratieve en andere drempels bij het opnemen van bepaalde rechten, zoals ook bij dit statuut het geval zou kunnen zijn (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2017). Het is dus erg waarschijnlijk dat dit statuut het aantal chronisch zieken onderschat (zowel deze met hoge als lage gezondheidsuitgaven).

11.5

Diabetesprevalentie (niet gestandaardiseerd) per statistische sector, Anderlecht, 2020

Kankerincidentie

Longkanker, colorectale kanker, borstkanker (bij vrouwen) en prostaatkanker (bij mannen) zijn, exclusief niet-melanoom huidkanker, de vaakst voorkomende kankers in het Brussels Gewest **11-6**. In vergelijking met het Gewest, liggen de [gestandaardiseerde incidenties](#) van deze kankers bij mannen in Anderlecht wat hoger voor de periode 2016-2019. De gestandaardiseerde incidentie voor de 3 belangrijkste kankers bij vrouwen verschillen evenwel niet veel van deze van het Gewest. Borstkanker komt zelfs een beetje minder vaak voor bij de vrouwen in Anderlecht, wat ook overeenstemt met het relatief lagere vroegtijdige sterftcijfer voor borstkanker (zie **11-1**).

Ook niet melanoom huidkankers komen veel voor. In Anderlecht wordt geschat dat deze voorkomen bij 32 op de 100.000 mannen en bij 36 op de 100.000 vrouwen. Bij vrouwen in Anderlecht komt dit type kankers dus met eenzelfde frequentie (bruto incidentie) als longkanker voor⁴³.

11-6

Bruto en gestandaardiseerde incidentiecijfers voor longkanker, colorectale kanker, prostaatkanker (bij mannen) en borstkanker (bij vrouwen) (1), per geslacht, 2016-2019

	Bruto incidentiecijfer Anderlecht (per 100.000)	Gestandaardiseerd (2) incidentiecijfer Anderlecht (per 100.000)	Gestandaardiseerd (2) incidentiecijfer Gewest (per 100.000)
Mannen			
Prostaat	100,2	173,0	165,5
Longen-bronchiën	77,3	125,8	106,6
Colorectaal	62,4	101,8	86,5
Vrouwen			
Borst	142,7	175,6	185,2
Colorectaal	47,9	58,8	58,4
Longen-bronchiën	36,1	48,2	50,5

Bron: Stichting Kankerregister

- (1) De top 3 van meest voorkomende kankers werd bepaald op regionaal niveau en dit op basis van het absoluut aantal gevallen. Hier worden de cijfers voor deze top-3 gepresenteerd voor Anderlecht. Niet-melanoom huidkankers worden buiten beschouwing gelaten aangezien de registratie van deze kankers, waarvan de grote meerderheid niet levensbedreigend is, niet volledig en niet goed geharmoniseerd is. Cijfers moeten dus voorzichtig worden geïnterpreteerd (Stichting Kankerregister, 2022).
- (2) Directe standaardisatie voor leeftijd waarbij de Europese referentiepopulatie van 2013 werd gehanteerd. De Stichting Kankerregister heeft eveneens voor deze kankers de [gestandaardiseerde incidentieratio](#) (SIR-Standardised Incidence Ratio) en hun betrouwbaarheidsintervallen (95 %) berekend, alsook de betrouwbaarheidsintervallen van de gestandaardiseerde incidentiecijfers. Deze cijfers kunnen worden teruggevonden in de woordenlijst.

43 Zie nota 1 van Tabel 11-6.

11.3. PREVENTIE

Door preventieve gezondheidszorg kunnen bepaalde gezondheidsproblemen voorkomen of in een vroeg stadium behandeld worden, met een betere uitkomst tot gevolg.

Internationaal wordt aanbevolen om een systematische screening te organiseren voor darmkanker en, bij vrouwen, voor borst- en baarmoederhalskanker. Een georganiseerd screeningsprogramma voor borstkanker ("mammotest") voor vrouwen van 50 tot 69 jaar loopt in het Brussels Gewest sinds juni 2002. Een pilootproject voor de opsporing van dikkerdarmkanker bij personen tussen 50 en 74 jaar is gestart in het Brussels Gewest eind oktober 2018⁴⁴. Voor baarmoederhalskanker is er evenwel in Brussel geen georganiseerd opsporingsprogramma. De deelnamecijfers aan de verschillende kankerscreenings liggen in Anderlecht dicht bij de cijfers voor het ganse Gewest **11-7**. De deelname is echter laag in vergelijking met andere regio's of internationale doelstellingen.

Slechts 25 % van de inwoners van Anderlecht gaat preventief naar de tandarts (Gewest: 27 %). Dit is bijzonder laag aangezien het voor iedereen aangeraden wordt jaarlijks op controle te gaan. Iets meer dan de helft van de 65-plussers die thuis wonen werden gevaccineerd tegen de griep in 2020 in Anderlecht. Dit ligt eveneens dicht bij het cijfer van het Gewest.

11-7 Kankerscreening, preventieve mondzorg en griepvaccinatie, 2018-2021		Anderlecht	Brussels Gewest
Opsporing van borstkanker (vrouwen 50-69 jaar)	Mammotest (periode 2018-2019)	10,9 %	10,4 %
	Mammotest en/of mammografie (periode 2018-2019)	48,4 %	51,0 %
Opsporing van darmkanker (50-74 jaar)	Colotest (2021) (1)	15,7 % (♂) - 14,2 % (♀)	17,4 % (♂) - 16,7 % (♀)
Opsporing van baarmoederhalskanker (vrouwen 25-64 jaar)	Uitstrijkje (periode 2017-2019)	43,5 %	44,9 %
Preventieve mondzorg	Minstens 2 preventieve contacten met de tandarts (periode 2018-2020) (2)	25,3 %	27,3 %
Griepvaccinatie (65-plussers thuiswonend)	2020 (3)	51,0 %	52,2 %

Bronnen: IMA, Bruprev, Statbel (RR) ; berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

(1) De dekkingsgraad van de screening naar colorectale kanker zou berekend moeten worden op een periode van 2 jaar, wat overeenkomt met de tijdspanne die nodig is om de volledige doelgroep uit te nodigen. Ze werd hier berekend op basis van een enkel jaar, het jaar 2021, gezien het project in een pilootfase gestart werd in 2018, en gezien de impact die de COVID-19-pandemie op het project heeft gehad.

(2) Aandeel rechthebbenden van de ziekteverzekering met minstens 2 preventieve contacten met de tandarts in 2 verschillende jaren binnen een periode van 3 kalenderjaren (jaar x, jaar x-1, jaar x-2).

(3) Aandeel rechthebbenden van de ziekteverzekering.

44 Op het moment van het schrijven, loopt het pilootproject nog tot eind 2023.

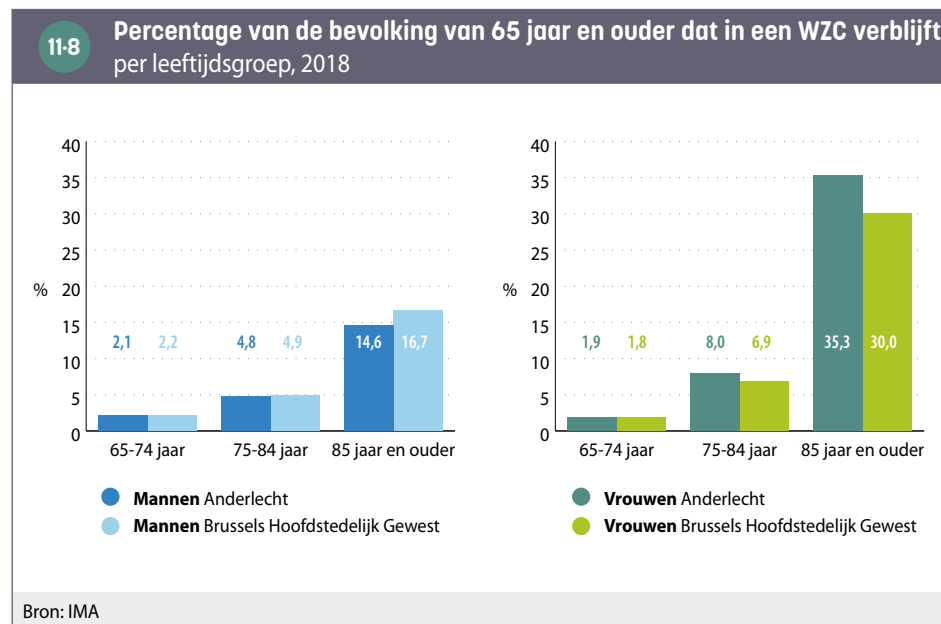
11.4. FOCUS OP DE OUDERE BEVOLKING

De bewoners van de woonzorgcentra

Op 1 januari 2022 telt Anderlecht 17 woonzorgcentra (WZC) op haar grondgebied, goed voor een totaal van 1.992 bedden (waarvan 839 RVT-bedden⁴⁵ voor zwaar zorgafhankelijke ouderen) (Iriscare, 2022). Dit betekent dat in theorie 13,1 % van de inwoners van Anderlecht ouder dan 65 jaar een plaats zou kunnen vinden in een woonzorgcentrum in de eigen gemeente. Hoewel door de sluiting van een woonzorgcentrum in 2021 er een 150 tal bedden verdwenen blijft dit een flink stuk hoger dan het gemiddelde van de 19 Brusselse gemeenten (8,9 %). Er bevindt zich op het grondgebied van Anderlecht ook nog een woonzorgcentrum dat erkend wordt door de Vlaamse Gemeenschap met 120 (Nederlandstalige) bedden die in bovenstaande berekening niet zijn opgenomen.

In 2018 verbleven 1.335 inwoners van Anderlecht van 65 jaar en ouder (1.031 vrouwen en 304 mannen) in een WZC, wat neerkomt op 8,5 % van deze leeftijdsgroep⁴⁶. Voor het hele Gewest is dit 7,7 %. Een groter deel van de vrouwelijke inwoners van Anderlecht woont in een WZC (11,2 % van alle vrouwelijke 65-plussers) in vergelijking met mannen (4,7 %). Voor het ganse Gewest is dit respectievelijk 9,5 % van alle vrouwelijke, en 5 % van de mannelijke 65-plussers. De hogere levensverwachting van vrouwen zorgt er enerzijds op zich al voor dat er relatief meer vrouwen dan mannen zijn in de hoogste leeftijdscategorieën, maar ook dat hierdoor statistisch gezien mannen in de laatste jaren van hun leven meer kans hebben om nog samen te wonen met hun vrouwelijke partner terwijl vrouwen hun mannelijke partner vaker overleven. Dit zorgt er voor dat bij het toenemen van de leeftijdsgebonden zorgnoden vrouwen vaker dan mannen geen beroep kunnen doen op hun nog inwonende partner en naar een woonzorgcentrum dienen te verhuizen.

Figuur 11-8 geeft een meer gedetailleerd beeld van de leeftijdsverdeling van de WZC-bewoners uit Anderlecht in 2018. Daaruit blijkt ook dat de relatieve oververtegenwoordiging ten opzichte van het Gewest zich alleen bij vrouwen aftekent. Meer dan de helft (703/1.335) van de WZC-bewoners uit Anderlecht zijn vrouwen van 85 jaar of ouder.

Het percentage WZC-bewoners uit Anderlecht dat recht heeft op een s bedraagt 45 % in 2018. In de totale bevolking van Anderlecht van 65 jaar en ouder is dat 39 %, wat betekent dat de rechthebbenden op een VT licht oververtegenwoordigd zijn in de WZC. Voor het ganse Gewest zijn deze percentages respectievelijk 42 % en 33 %. Op het niveau van het Gewest is deze oververtegenwoordiging dus nog iets groter.

45 De meeste WZC zijn erkend als Rust- en Verzorgingstehuis (RVT). Ze krijgen een hogere subsidie voor zwaar zorgbehoevende ouderen (RVT-bedden).

46 Het betreft hier personen die in Anderlecht gedomicilieerd zijn en in een rusthuis verblijven dat zich al dan niet op het Anderlechtse grondgebied bevindt. Het gaat dus niet om het aantal bewoners van de rusthuizen op het Anderlechtse grondgebied, aangezien daar ook bewoners tussen zitten met een domicilie buiten Anderlecht. Hierbij dient nog vermeld dat de grote meerderheid van de WZC-bewoners gedomicilieerd zijn in het WZC.

GLOSSARIUM

Activiteitsgraad: De activiteitsgraad is het percentage van de beroepsbevolking in de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar).

Administratieve en ondersteunende diensten (N): deze activiteitensector omvat administratieve diensten ten behoeve van kantoren en andere bedrijfsondersteunende activiteiten; diensten in verband met gebouwen, met name het schoonmaken van gebouwen; activiteiten met betrekking tot tewerkstelling, met name door uitzendbureaus, verhuuractiviteiten en onderzoeks- en beveiligingsactiviteiten. Voor meer informatie: <https://data.be/nl/nace>

Arme sikkel: zone van het Brussels Gewest waar al meerdere decennia een concentratie van de op economisch vlak meest kansarme bevolkingsgroepen woont. Deze bestaat uit de [wijken](#) in het noorden en het westen van de [eerste kroon](#). Deze wijken behoren tot de armste wijken van het Gewest, ze vormen een sikkel rond het stadscentrum, van Sint-Joost-ten-Node tot de lage gedeelten van Vorst.

Armoederisicogrens: in navolging van de andere landen van de Europese Unie gebruikt België een relatieve armoeddrempel om het aandeel van de bevolking te meten dat een armoederisico vertoont. Deze drempel werd vastgelegd op 60% van het nationaal mediaan equivalent beschikbaar inkomen van het huishouden. Op basis van de enquête EU-SILC 2021 (inkomens 2020) wordt deze drempel in België vastgelegd op 1287 euro per maand voor een alleenstaande persoon, 2059 euro per maand voor een alleenstaande ouder met twee kinderen en 2703 euro per maand voor een koppel met twee kinderen. Personen met een equivalent inkomen onder deze drempel worden beschouwd als risicolopend op armoede.

Beroepsbevolking: de beroepsbevolking van een grondgebied verwijst naar de inwoners van dit grondgebied die daadwerkelijk aanwezig zijn op de arbeidsmarkt, ongeacht of ze werken (tewerkgestelde bevolking op beroepsleeftijd) of werkloos zijn (niet-werkende werkzoekenden).

DASPA: het 'Dispositif d'Accueil et de Scolarisation des élèves Primo-Arrivants et Assimilés' is een onderwijsstructuur die binnen een school wordt opgezet. Het doel is de opvang, scholing en integratie van nieuwkomersleerlingen en gelijkgestelden in het reguliere onderwijs van het onderwijssysteem van de Franse Gemeenschap, vanaf het derde jaar van het kleuteronderwijs. Een DASPA is een tussenfase van maximaal 2 jaar waarin de leerling intensief Frans leert. Voor meer informatie: www.enseignement.be

Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs (DBSO): Het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso) is een systeem van leren en werken. In de praktijk besteden studenten 2 dagen per week les en 3 dagen in het bedrijf. Dit onderwijs wordt gegeven in een instelling genaamd CEFA (Centre d'Education et de Formation en Alternance), in de Franse Gemeenschap, of een CDO (Centrum voor Deeltijds Onderwijs), in de Vlaamse Gemeenschap.

Dekkingsgraad van de kinderopvang: aantal kinderopvangplaatsen in de gemeente in verhouding tot het aantal kinderen jonger dan drie jaar dat in de gemeente woont.

Detailhandel en overige diensten (G(45 & 47), R, S, T): deze activiteitensector omvat de detailhandel, met inbegrip van de reparatie van auto's en motorfietsen, de kunst-, amusements- en recreatiesector, 'overige diensten', waartoe met name de activiteiten van ledenorganisaties behoren, alsmede de activiteiten van huishoudens die huishoudelijk personeel in dienst hebben en niet-gedifferentieerde activiteiten van huishoudens als producenten van goederen en diensten voor eigen gebruik. Voor meer informatie: <https://data.be/nl/nace>

Dringende medische hulp (DMH): deze hulp is een tegemoetkoming in dringende medische kosten (dokter, ziekenhuis, apotheek enz.) die door het OCMW wordt toegekend aan illegaal in België verblijvende mensen in het geval van gezondheidsproblemen.

Eerste kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon [wijken](#) aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De eerste kroon van het Brussels Gewest verwijst naar de wijken tussen de lanen van kleine ring en de middenring, gevormd door de grote lanen in het zuiden (Churchillaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze eerste kroon was volledig verstedelijkt rond 1930. Later werden de wijken van de [tweede kroon](#) verstedelijkt.

Equivalent leefloon: het equivalent leefloon is een financiële hulp die het OCMW in het kader van het recht op maatschappelijke hulp toekent aan personen die niet in aanmerking komen voor het recht op [leefloon](#) omdat ze niet voldoen aan de eisen in termen van nationaliteit, leeftijd of inkomen, maar die wel in een gelijkaardige noodbehoevende situatie verkeren. Het gaat hoofdzakelijk om kandidaat-vluchtelingen, personen die tijdelijke bescherming genieten en andere personen met een buitenlandse nationaliteit die verblijfsrecht hebben maar niet zijn ingeschreven in het bevolkingsregister. De bedragen zijn identiek aan die van het leefloon. Voor meer informatie: <http://www.ocmw-info-cpas.be/>

EU-13: Alle landen die na 2003 tot de Europese Unie zijn toegetreden, namelijk: Bulgarije, Cyprus, Estland, Hongarije, Kroatië, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Roemenië, Slowakije, Slovenië, Tsjechische Republiek.

EU-14 (zonder België): Alle landen die vóór 2004 tot de Europese Unie zijn toegetreden (en in 2022 nog steeds lid waren van de Europese Unie), met uitzondering van België, namelijk: Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Zweden.

Fiscale statistieken: deze statistieken bevatten informatie over inkomens op basis van de aangiften in de personenbelastingen van personen die hun hoofdverblijfplaats in België hebben. Om deze te kunnen interpreteren moet men rekening houden met een aantal zaken. De gegevens hebben enkel betrekking op de inkomens die onderworpen zijn aan de personenbelasting. Sommige soorten inkomens zijn niet belastbaar en worden dus niet mee opgenomen in de belastingstatistieken. Dit betekent dat verscheidene sociale uitkeringen (leefloon, equivalent leefloon en kinderbijslag in het bijzonder) vrijgesteld zijn van belastingen en dus niet mee opgenomen worden in het belastbaar inkomen. Ook zijn er personen met een hoog inkomen dat niet belastbaar is via het nationaal systeem, zoals buitenlandse diplomaten of internationale ambtenaren. De personen met deze verschillende soorten niet belastbare inkomens kunnen worden opgenomen in de aangiften waarvan het belastbaar inkomen nul is (en dus niet worden vermeld in de meeste fiscale statistieken) of in de lage inkomensklassen. Daarenboven onderschatten de fiscale statistieken de inkomens uit kapitaal (roerende goederen en vastgoed) zwaar.

Geboortecijfer: het geboortecijfer is de verhouding tussen het jaarlijks aantal geboorten en de totale bevolking.

Gestandaardiseerde incidentieratio (SIR - "Standardised Incidence Ratio"): de verhouding van het totaal aantal gevallen in de gemeente in vergelijking met het "verwachte" aantal gevallen in de gemeente (verkregen door het de incidentie (in %) per leeftijdsgroep van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Deze indicator laat toe om in te schatten of de incidentie in een gemeente statistisch significant afwijkt van wat geobserveerd wordt voor het Gewest. Het verschil is statistisch significant als de waarde 100 zich niet in het 95 %-betrouwbaarheidsinterval bevindt, met een foutmarge van 5 %. Echter, een SIR waarde kleiner dan 200, zelfs indien het significant is, duidt slechts op een klein verschil (Stichting Kankerregister, 2022).

Gestandaardiseerde incidentieratio (SIR) en betrouwbaarheidsintervallen voor de incidenties van longkanker, colorectale kanker, prostaatcancer (mannen) en borstkanker (vrouwen), 2016-2019						
	Gestandaardiseerde incidentie (1) Anderlecht (per 100.000)	95 % betrouwbaarheidsinterval voor de gestandaardiseerde incidentie (1) Anderlecht	Gestandaardiseerde incidentie (1) Brussels Gewest (per 100.000)	95 % betrouwbaarheidsinterval voor de gestandaardiseerde incidentie (1) Brussels Gewest	SIR	95 % betrouwbaarheidsinterval voor SIR Anderlecht
Mannen						
Prostaat	173,0	[150,6 ; 195,4]	165,5	[158,7 ; 172,4]	104,3	[91,0 ; 117,6]
Longen en bronchiën	125,8	[107,1 ; 144,4]	106,6	[101,2 ; 111,9]	119,3	[101,9 ; 136,6]
Colorectaal	101,8	[84,9 ; 118,7]	86,5	[81,6 ; 91,3]	119,5	[100,2 ; 138,9]
Vrouwen						
Borst	175,6	[156,6 ; 194,5]	185,2	[179,2 ; 191,2]	95,3	[85,2 ; 105,4]
Colorectaal	58,8	[47,7 ; 69,9]	58,4	[55,0 ; 61,8]	99,2	[81,0 ; 117,4]
Longen en bronchiën	48,2	[37,8 ; 58,5]	50,5	[47,2 ; 53,7]	93,4	[73,6 ; 113,1]

Bron: Stichting Kankerregister, 2022

(1) Directe leeftijdsstandaardisering met behulp van de Europese referentiepopulatie van 2013.

Gini-coëfficiënt: de Gini-coëfficiënt is een indicator van inkomensongelijkheid. De coëfficiënt schommelt tussen 0 en 1. Hij is gelijk aan 0 in een situatie van perfecte gelijkheid waarin iedereen hetzelfde inkomen zou hebben. De coëfficiënt is daarentegen gelijk aan 1 in een situatie van totale ongelijkheid (één iemand heeft het volledige inkomen en de rest heeft geen inkomen). De coëfficiënt wordt hier berekend op basis van de [fiscale statistieken](#), zonder de aangiften met een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul.

Groen en blauw netwerk: een programma in het Brussels Gewest met als doel groene ruimten te creëren, ze te verbinden door middel van met groen omzoomde straten, en rivieren te doen herleven in het belang van de inwoners en vanuit ecologisch standpunt. Het werd opgestart in 1996 en in 1999 mee opgenomen in het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP).

Incidentie: de incidentie is het aantal nieuwe gevallen van een ziekte die gediagnostiseerd worden gedurende een bepaalde periode op het aantal personen dat in aanmerking komt gedurende dezelfde periode (hier uitgedrukt als N/100.000).

Indicator van de ondernemingsdynamiek: Deze indicator, berekend door het BISA, meet de netto oprichtingsgraad van ondernemingen. De indicator wordt berekend als de verhouding tussen enerzijds de netto bedrijfsoprichtingen (het verschil tussen oprichtingen en stopzettingen) en anderzijds het gemiddelde aantal actieve ondernemingen in de beschouwde periode. De indicator wordt berekend op basis van de gegevens van Statbel over de demografische loop van de btw-plichtige ondernemingen.

Infantiele sterfte: aantal sterfgevallen van levend geboren kinderen voor de eerste verjaardag (van 0 tot 364 verstrekten dagen) per 1.000 levendgeborenen.

Ischemische hartziekte: IHD, ook wel coronaire hartziekte genoemd, verwijst naar hartproblemen die worden veroorzaakt door een vernauwing van de kransslagaders (atherosclerose), wat resulteert in een verminderde bloedstroom en zuurstoftoevoer (ischemie) naar de hartspier. De belangrijkste risicofactoren voor IHD zijn onder meer metabole factoren zoals hoge bloeddruk, risicofactor met hoog cholesterolgehalte, diabetes, en gedragsfactoren zoals tabaksgebruik, ongezonde voeding, alcoholmisbruik en gebrek aan lichaamsbeweging. Voor meer informatie: www.gezondbelgie.be/nl/

L_{den}: De indicator van het geluidsniveau L_{den} (Level day-evening-night) vertegenwoordigt het gemiddelde jaarlijkse geluidsniveau dat gedurende 24 u wordt waargenomen. L_{den} wordt op de volgende manier uitgedrukt:

$$L_{den} = 10 * \log \frac{1}{24} \left(12 * 10^{\frac{L_{day}}{10}} + 4 * 10^{\frac{L_{evening}+5}{10}} + 8 * 10^{\frac{L_{night}+10}{10}} \right)$$

De indicator verdeelt deze dag in drie perioden, weergegeven door hun overeenkomstige geluidsniveaus:

- De periode overdag L_{day}, van 7 tot 19 u.
- De periode 's avonds L_{evening}, van 19 tot 23 u.; er wordt een strafcorrectie van 5 decibel (dB) toegevoegd
- De periode 's nachts L_{night}, van 23 tot 7 u.; er wordt een strafcorrectie van 10 dB toegevoegd

Leefloon: het leefloon (tot 2002 bestaansminimum genoemd) is een specifieke vorm van het recht op maatschappelijke integratie. Het gaat om een minimuminkomen dat het OCMW toekent aan personen die onvoldoende bestaansmiddelen hebben en niet in staat zijn om deze via andere middelen te verwerven (residuaire recht). De rechthebbende moet ook voldoen aan andere toekenningsvoorwaarden, in termen van werkbaarheid, nationaliteit, woonplaats en leeftijd. Voor meer informatie: <http://www.ocmw-info-cpas.be/>

Levensverwachting: de levensverwachting bij de geboorte is het aantal jaren dat een kind geboren in een bepaald jaar, mag verwachten te leven indien hij of zij in de loop van zijn of haar leven dezelfde leeftijdsspecifieke sterfterisico's zou lopen als deze gemeten in dat welbepaalde jaar. De levensverwachting is in die zin geen voorspelling maar karakteriseert alleen op een synthetische manier de vastgestelde leeftijdsspecifieke sterftcijfers van de bestudeerde periode.

Maatschappelijke zetel: vestiging van een bedrijf die zijn officiële wettelijke adres vormt.

Mediaan equivalent inkomen per inwoner na belastingen:

- **Inkomen na belastingen:** het belastbaar inkomen na aftrek van de verschuldigde belasting. Het staat dichterbij dan het belastbaar inkomen bij de begrippen besteedbaar inkomen, levensstandaard en koopkracht.

- **Equivalent inkomen per inwoner:** elke inwoner krijgt een inkomen toegewezen dat identiek is aan dat van alle leden van zijn of haar huishouden. Dit inkomen wordt berekend door het totale inkomen van het huishouden te delen door zijn equivalente grootte. De equivalente grootte wordt verkregen met behulp van een equivalentieschaal die elk lid van het huishouden een ander gewicht geeft om rekening te houden met de schaalvoordelen van het samenwonen.

- **Mediaan inkomen:** dit is het inkomen in het midden van de verdeling wanneer mensen op basis van hun inkomen in oplopende volgorde worden gerangschikt. De mediaan is minder gevoelig voor extreme waarden dan het rekenkundig gemiddelde.

Voor meer informatie zie de methodologie op de website van het BISA: <https://bisa.brussels/themas/inkomens-en-uitgaven-van-de-huishoudens/fiscale-statistiek-van-de-inkomens>

Migratiesaldo van bedrijven: verschil tussen het aantal bedrijven (in de zin van de [maatschappelijke zetel](#)) dat zich in een gemeente komt vestigen en het aantal bedrijven dat de gemeente heeft verlaten in de loop van een geanalyseerde periode.

Modulair onderwijs: Modulair onderwijs is een onderwijsvorm waarbij het vak wordt opgedeeld in cursussen of modules die afzonderlijk kunnen worden gevolgd en waarvoor telkens een 'deelcertificaat' wordt uitgereikt. Wie alle modules van de opleiding met succes afrondt, ontvangt een diploma.

Mortinataliteit: mortinataliteit of foetale strefte betreft het aantal overlijdens voor of tijdens de bevalling wanneer er 22 zwangerschapsweken overschreden zijn of de foetus 500 gram of meer weegt, per 1.000 geboorten (levend- en doodgeborenen).

Niet-werkende werkzoekende (NWWZ): personen zonder betaalde arbeid, ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke tewerkstellingsdienst (Actiris in het Brussels Gewest).

NO₂-concentratie: dit is de massa NO₂ (in microgram, µg) gemeten per volume-eenheid lucht (in kubieke meter, m³). Het is dus geen maatstaf voor lokale gasemissies, wel voor de lokale aanwezigheid van dit gas, ongeacht de herkomst ervan.

Officiële bevolking: alle personen die wettelijk ingeschreven zijn bij hun gemeentelijke administratie, met uitzondering van de asielzoekers.

OKAN (Onthaalonderwijs voor anderstalige kinderen): opvangonderwijs voor anderstalige kinderen in het Nederlandstalig onderwijs. Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers is bedoeld voor leerlingen die niet de Belgische of Nederlandse nationaliteit hebben, die in België aankomen en die het Nederlands onvoldoende beheersen. Het onthaalonderwijs stelt deze leerlingen in staat om zo snel mogelijk Nederlands te leren. Voor meer informatie: www.onderwijsinbrussel.be

Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVT): om de financiële toegang van personen met een laag inkomen tot de gezondheidszorg te verbeteren, krijgen verschillende categorieën personen (alsook hun personen ten laste) een verhoogde tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en dus een daling van het remgeld. Sinds januari 2014 zijn er drie voorwaarden die elk recht kunnen geven op de verhoogde tegemoetkoming: (1) recht hebben op bepaalde uitkeringen (leefloon, equivalent leefloon, IGO, tegemoetkoming voor personen met een handicap, verhoogde kinderbijslag voor kinderen met een handicap); (2) het statuut van wees of niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV); (3) een laag inkomen. Voor de eerste twee categorieën wordt het recht op de verhoogde tegemoetkoming automatisch toegekend voor de gerechtigde en zijn personen ten laste. Personen met een laag inkomen, die niet automatisch recht hebben op de verhoogde tegemoetkoming, kunnen een aanvraag indienen en het recht wordt al dan niet toegekend op basis van een onderzoek van de inkomens van het huishouden.

Schoolbevolking: populatie van leerlingen die regelmatig op een school zijn ingeschreven. De schoolbevolking kan om een aantal redenen verschillen van de officiële bevolking op dezelfde leeftijden: kinderen zonder verblijfsvergunning kunnen ingeschreven zijn in een school, zelfs als ze niet ingeschreven zijn in het bevolkingsregister, sommige kinderen volgen thuisonderwijs, enz.

Standaardisering (voor leeftijd): Gezondheidsparameters hangen sterk samen met leeftijd. Door te standaardiseren voor leeftijd wordt rekening gehouden met de verschillen in leeftijdsstructuur tussen het Gewest en een bepaalde gemeente, wat vergelijkingen mogelijk maakt. Dit wordt verwezenlijkt door de waargenomen respectieve cijfers per leeftijdscategorie toe te passen op een standaardpopulatie. Deze gestandaardiseerde cijfers wijken dus af van de “ware” cijfers en worden alleen gebruikt om abstractie te maken van de leeftijdsverschillen in de te vergelijken populaties.

Statistische formulieren voor geboorten en overlijden: de geboorte- en sterftestatistieken kunnen aan de hand van twee bronnen worden opgesteld: het rijksregister (officiële bevolking) en de statistische formulieren voor geboorten en overlijden. Deze laatste bron omvat alle geboorten en overlijdens, ook deze bij de personen die niet ingeschreven zijn in het rijksregister, maar die in de gemeente wonen. Het aantal geboorten en overlijdens dat via de formulieren wordt geteld, is meestal hoger dan het aantal geboorten en overlijdens via het rijksregister. Voor meer informatie: www.vivalis.brussels

Statistische sectoren: de statistische sectoren vertegenwoordigen de kleinste administratieve eenheid en zijn het resultaat van de onderverdeling van het grondgebied door Statbel, op basis van structurele kenmerken van sociale, economische, stedenbouwkundige en morfologische aard.

Totaal vruchtbaarheidscijfer: deze indicator is de som van de leeftijdsspecifieke vruchtbaarheidscijfers in een jaar/periode. Hij kan worden geïnterpreteerd als het gemiddelde aantal kinderen dat een vrouw zou hebben als ze gedurende haar hele vruchtbare leven de vruchtbaarheidsomstandigheden zou ervaren die in dat jaar of in die periode zijn waargenomen.

Tweede kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon [wijken](#) aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De tweede kroon van het Brussels Gewest omvat de wijken die het meest aan de buitenkant van de stad liggen, buiten de middenring, gevormd door de grote lanen in het zuiden (Churchillaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze tweede kroon werd verstedelijkt na de [eerste kroon](#) en bereikte de grenzen van het Brussels Gewest rond 1960.

Vestigingseenheden: Onder vestigingseenheid verstaat men een plaats die men, geografisch gezien, kan identificeren door een adres waar ten minste één activiteit van de onderneming wordt uitgeoefend of van waaruit de activiteit wordt uitgeoefend. Dit kan een werkplaats zijn, een magazijn, een verkooppunt, een kantoor, een directie, een zetel, een agentschap of een filiaal.

Wachtregister: register dat in 1994 in elke gemeente werd gecreëerd en gecentraliseerd op het niveau van het Rijksregister, waarin de registratie wordt bijgehouden van personen die verklaren vluchteling te zijn of die erkenning van het vluchtelingenstatuut aanvragen.

Werkgelegenheidsgraad: percentage van de werkende beroepsbevolking (met een job) in de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar).

Werkloosheidsgraad: percentage van de werkloze bevolking (niet-werkende beroepsbevolking) in de [beroepsbevolking](#).

Wijken: de wijken van het Brussels Gewest die in deze publicatie worden gebruikt, zijn deze van de Wijkmonitoring. Een wijk is een som van [statistische sectoren](#), aan elkaar grenzend, gegroepeerd in functie van hun sociaaldemografische en fysieke kenmerken. Voor meer informatie: <https://wijkmonitoring.brussels/>

Zware diensten voor bedrijven (G-46 & H): deze sector omvat de groothandel (met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen) en de sector vervoer en opslag.

ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

Actiris	Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling	OESO	Organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling
IMA	Intermutualistisch Agentschap	OKAN	Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid	ONE	Office de la Naissance et de l'Enfance
RVT	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming voor de verzekering voor geneeskundige verzorging	RVA	Rijksdienst Voor Arbeidsvoorziening
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	RVP	Rijksdienst voor Pensioenen
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn	RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
dB	Decibel	WGO	Wereldgezondheidsorganisatie
NWWZ	Niet-werkende werkzoekenden	GPB	Gewestelijk Bestemmingsplan
ELL	Equivalent leefloon	RR	Rijksregister
EU-SILC	European Union – Statistics on Income and Living Conditions	LL	Leefloon
IGO	Inkomensgarantie voor ouderen	BGHM	Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij
HORECA	Activiteitstak die alle hotels en eet- en drinkgelegenheden (restaurants en cafés) omvat	FOD	Federale Overheidsdienst
BISA	Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse	SPP	Federale openbare programmadienst
RIZIV	Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering	GOB	Gewestelijke Overheidsdienst Brussel
PB	Personenbelasting	btw	Belasting op de toegevoegde waarde
NBMV	Niet-begeleide minderjarige vreemdeling	EU	Europese Unie
		ULB	Université libre de Bruxelles
		VUB	Vrije Universiteit Brussel
		WSE	Steunpunt Werk en Sociale Economie

MEER WETEN

Wijkmonitoring van het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest

<https://wijkmonitoring.brussels>

Brussels Instituut voor
Statistiek en Analyse

www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn
van Brussel-Hoofdstad

www.vivalis.brussels

BIBLIOGRAFIE

Andrieux J., Eggen M., Bouland C., Stand van zaken van de verbanden tussen milieu en gezondheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Centre de Recherche en Santé Environnementale et Santé au Travail (École de Santé Publique, Université libre de Bruxelles), Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad. 2020.

Avalosse H., Maron L., Lona M., *et al.* (2019), Ongelijkheid in gezondheid, InterMutualistisch Agentschap (IMA), Brussel

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Wilmotte P.-F. (2022), Welke ondernemingen vestigen zich in of verlaten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest? Focus nr. 55

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Wilmotte P.-F. (2022), De gevolgen van de migratie van Belgische ondernemingen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Focus nr.54

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Hermia J.-P. en Treutens P.-P. (2021), Recente evolutie van de inkomens in Brussel op wijkniveau, Focus nr 41

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Ermans T. (2019), Brusselse huishoudens en de auto, Focus nr 32

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2016), Zoom op de gemeenten: Anderlecht.

Hub.brussels, ULB & Perspective.brussels. 2019. De Brusselse handel in cijfers: analyse van het ruimtelijk koopgedrag van de Brusselse huishoudens. Brussels: Hub.brussels. https://perspective.brussels/sites/default/files/documents/article_4_-_vf_-_nl.pdf

Jaumain S. (Dir.) (2008), La Région de Bruxelles-Capitale. Histoire et Patrimoine des communes de Belgique, Bruxelles, Editions Racine, 624 p.

Leefmilieu.brussels (2022), Kwaliteit van de buitenlucht: stand van zaken. Concentratie van stikstofdioxide (NO₂): <https://leefmilieu.brussels/burgers/tools-en-data/het-milieu-stand-van-zaken/kwaliteit-van-de-buitenlucht-stand-van-zaken>. Geraadpleegd op 12-12-2022.

May X., Ermans T. en Hooftman N. (2019), "Bedrijfswagens: diagnostiek en uitdagingen van een fiscaal regime", Brussels Studies, Synthesenota's, n° 133. URL: <https://journals.openedition.org/brussels/2366?lang=nl>

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2020). 'Overmatige schuldenlast in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gevolg en verzwarende factor van armoedesituaties: presentatie en analyse van de gegevens van vier schuldbemiddelingsdiensten en van de Centrale voor kredieten aan particulieren'. Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Brussel

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2019), Dossier 2019/2 – Iedereen even gezond in Brussel? Recente cijfers en kaarten over sociale ongelijkheden in gezondheid, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Brussel

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2017) Inzichten in non take-up van de sociale rechten en in sociale onderbescherming in het Brussels Gewest, Thematisch katern van het Armoederapport van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2016, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie: Brussel.

Parking.Brussels (2020), Autodelen - Evaluatierapport van de gewestelijke spreiding, 16 p.

Perspective.brussels (2021), Monitoring van de publieke woonprojecten in Brussel nr 5, 43 p.

Roberfroid D., Dauvrin M., Keygnaert I., Desomer A., Kerstens B., Camberlin C., Gysen J., Lorant V., Derluyn I. (2015), Welke gezondheidszorg voor personen zonder wettig verblijf? Health Services Research (HSR). Brussel: Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE). KCE Reports 257Bs. D/2015/10.273/109.

Rygaert X., Vaes B., Vanoverloop J. *et al.* (2021), Chronische ziekten bij mensen met een statuut chronische aandoening: lessen uit een koppeling tussen gegevens van Intego en het InterMutualistisch Agentschap, IMA, Brussel.

Van der Heyden J., Nguyen D., Renard F., Scohy A., Demarest S., Drieskens S., Gisle L. Belgisch gezondheidsonderzoek 2018. Brussel, België: Sciensano; Rapportnummer: 2019/14.440/89.

Zoom op de gemeenten: Anderlecht

De publicatie 'Zoom op de gemeenten' van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad verzamelt en analyseert demografische, socio-economische, welzijns- en gezondheidsindicatoren van de bevolking voor elk van de 19 Brusselse gemeenten. Deze publicatie dient als beleidsondersteunend instrument en geeft het werkveld inzage in de kenmerken van de bevolking waarmee en het grondgebied waarop ze werken.

www.bisa.brussels
www.vivalis.brussels